

IV A 5
L 37
L 491

L

Ko skauti spēj.

Sarakstijis

Roberts Bēden-Pauls,

skautisma dibinātājs.

Tulkojis **Edgars Dunsdorfs.**

Latvijas skautu centrālās organizācijas mēnešraksta

„Ugunskurs“ izdevums

Rīgā, Skolas ielā 1

1928.

1

0309046680

Part 62

L. v. n.
In. 228450

Il. Rīgas arodu skolas tipogrāfijā
Rīgā, Strūgu ielā № 4.

I NODALA.

Zēnu vainas.

Daudz zēniem tagad iespējams ieņemt labas vietas, bet drīz vien viņus darbadevēji no šīm vietām atlaiž.

Noskaidrojot zēnu nesekmības cēloņus, ievāktas ziņas lielākos uzņēmumos, un tur šādas atzīmes:

„Zēniem nejauks rokraksts.

Viņi rēķina kļūdaini.

Viņu pareizrakstība trūcīga.“

Šos trūkumus zēni var novērst uzcītīgi mācīdamies skolā, un prast šīs lietas vēlākā dzīvē ir no liela svara.

Bez šīm kļūdām uzņēmēji min arī vēl citas:

„Zēni parasti rīkojumus izpilda nolaidīgi, un nevar paļauties, ka zēni rīkojumus vispār izpildīs vai atminēs.

Savu darbu viņi izpilda pavirši, ko cenšas slēpt, lai domātu, ka viss pareizi izpildīts.

Zēni nav darbā apķērīgi un nedomā kā darbu iekārtot labāki.

Viņi nevar patstāvīgi darboties.

Zēni neprot uzvesties, nav pieklājīgi ar apmeklētājiem un neizrāda pateicību par viņiem parādīto laipnību.

Man šķiet, ikviens skauts augšējo sarakstu pārliukos vēlreiz un pārdomās, vai arī viņam nepiemīt šādas kļūdas, lai viņas tad sekmīgi izlabotu un gūtu dzīvē panākumus.

Kas es kļūšu? Šis jautājums nodarbinājis daudz, daudz zēnu vēl pirms skolas beigšanas, bet ir arī vēl daudz neļēgu, kuŗi nelūkojas nākotnē un nepārdomā, kas no viņiem iznāks.

Bez plāna, būdami nesagatavoti noteiktam aromdam, zēni neuzsāk vienu darbu, bet kļīst no vienas lietas pie otras, un — viņiem nav panākumu dzīvē.

Tiešām, jautājums „Par ko taisos kļūt?“ ir tik svarīgs, lai ikviens zēns par to pārdomātu.

Palīdzēšu uz šo jautājumu atbildēt. Daudzi no jums būs domājuši, kādu darbu izvēlēties; viens vēlētos maz darba, bet lielu algu, otrs — kļūt par dēku meklētāju, laupītāju vai kovboju, trešam patīktos būt par misionāru, lai apceļotu svešas zemes u. t. t.

Bet ja paklausīsi maniem norādījumiem, nedomāsi, par ko tu *vēlētos* kļūt, iekams nepazīsi *sevi* un nezināsi *kādam* darbam *vislabāki* esi piemērots.

Vai tavas nākotnes pamatos
būs darbs

— vai arī tevi apžīlbinās
skatuves spožums?

Izmeklējoties nodarbošanos, nerēķini tik daudz, cik tev šī profesija ienesīs naudas, bet gan vairāk domā par to, cik tu ar savām personīgām dāvanām un īpatnībām esi viņai piemērots.

Piemēram, tev liksies, cik jauki klājas aktierim un cik skaistu algu viņš saņem. Viņš gūst slavu un naudu, pastrādādams īsu laiciņu vakarā. Tādēļ, ja būsi nevēlams, tu, tūdaļ gribēsi kāpt uz skatuves.

Ja, turpretim, esi īsts skauts un tādēļ saprātīgs, tu sev jautāsi: „Vai manī ir aktierim vajadzīgās spējas? Vai spēšu dot savā tēlojumā arvien ko jaunu vakaru pēc vakara, mēnesi pēc mēneša, lai ļaudis ielīgsmotu un gūtu panākumus? To nezinu, bet gan zinu, ka varu gatavot mašīnu modeļus un likt tiem darboties ar elektrības palīdzību“.

Labi, kaut arī tas uzreiz tik labi neatalgotos, tu darīsi pareizāk, nodarbošies ar elektrotehniku — jo tu esi tur piemērots un varbūt gūsi sekmes.

Lai tevi nepievelk ārējs spožums, bet lietas, kuņām deri. Tomēr izvēloties nodarbošanos, nedomā arī vienīgi par sevi, — atminies, ka tev jāpalīdz vecākiem vai tuviniekiem.

Tava dzīve būs vislaimīgākā, ja zināsi, ka tavs darbs nes labumu netikai pašam, bet arī citiem.

Skauts smaida un svilpo.

Reiz biju ar skautiem nometnē Hemshauā, Nor-temberlendā. Kāds kungs nometnes kaimiņos ielūdza mūs apciemot viņa pili. Tur bija skaists, vecs tornis gluži tādā stāvoklī, kā toreiz, kad pils vēl bija svarīgs atbalsts pret Skotiju.

Pašā augšā bija kaujas platforma, no kuņas strēlnieki raidījuši bultās un šāvēji tēmējuši dižgabalus.

Stāvu zemāk atradās pilskunga dzīvojamās telpas, un vēl zemāk agrākā pils kaņapulka mītne.

Apakšējā stāvā bija lopu kūts, kur sadzina lopus, ienaidniekam pili ielencot. Senie paceļamie vārti iejas noslēgšanai bija vēl uzglabājušies ar visām virvēm un svīrām, kuŗām tos pacēla no augšstāva.

Vēlāk, mierīgākos — t. i. Džemsa I valdišanas — laikos tornim piebūvēja namu iedzīvotāju vajadzībām. Šī nama zālē atradās skaists kamīns. Virs kamīna bija ozola koka aizsargs ar izgrieztiem septiņiem kristiešu tikumiem. Šeit bija kā mazas statujas tēloti Dvēseles Spēks, Labprātība, Uzticība u. t. t. Tās visas bija īpašības, kādām jāpiemīt kristietim, un pēc kuŗām viņam jādzīvo.

Kaut kā tomēr trūka.

Pārlūkojot visus šos notikumus, ievēroju, ka viena tomēr trūkst. Paskaidroju saviem zēniem, ka pēc visiem šiem tikumiem dzīvojot tomēr sekmes negūs. Jūs variet uzstādīt sev par pienākumu būt labsirdīgam, palīdzīgam, u. t. t., bet ja tas būs vienīgi pienākums, un tādēļ izpildīts ar skābu seju, panākuma nebūs.

Pats svarīgākais — ja esiet pārliecināti, kas darāms, vienā lēcienā esiet savā vietā un dariet to jautri un ar smaidu.

Lūk, tamdēļ man šķiet, mums skautiem pie šiem septiņiem kristiešu tikumiem jāpievieno astotais — Laipnība.

Ir vēl cits iemesls būt laipnam. Vai kādreiz iedami pa ielu esat novērojuši, cik maz cilvēki izskatās patiesi laimīgi? Ļaudis staigā nolaistām acīm un gandrīz vienmēr bēdīgu sejas izteiksmi. Ja kāds pretimnācējs jums uzsmaida, tas ir liels atvieglojums, un jūs jūtaties mazliet laimīgāki. Lūk *šeit* ir iemesls, kamdēļ skautam jāstaigā apkārt ar smaidu uz lūpām — tas dara citus laimīgākus.

Ne katreiz jums pašiem būs jautri ap dūšu, to-

mēr to neizrādiet — lai citus neapbēdinātu. Ja jums izdosies jautri smaidīt arī bēdās, drīz vien šis kļūs vieglākas.

Ceņšaties smaidīt grūtībās, bailēs un sāpēs. Sākumā tas ir grūti, tomēr neatslābstat, un sev par pārsteigumu vērosit, ka kavēklis nav tik liels, kā likās.

Ikviens saņēms.

Pazīnu ļaudis, kuņi lielām briesmām draudot, rikojās visai aplam, bet vajadzēja tikai vienam sākt smiet un jautri sarunāties vai svilpot, lai mākoņi izklistu, ikviens saņemtos un būtu gatavs skatīties briesmām acīs.

Šī īpašība mūsu ļaudis dara bīstamus kaņā. Neskatoties uz grūtumiem, par spīti pārspēkam, mūsu vīri vienmēr uzturējuši savu mošo garu un arī drosmi. Tas bieži līdzējis noturēties un galu galā vienmēr uzvarēt.

Atceries — pats par to esmu simtkārtīgi pārliecinājies — ka: „grūtumi nav grūtumi, ja sagaidīsi viņus ar smaidu.“

Vienpadsmitais skautu likums.

Cik skautam likumu? — Desmit.

Labi, bet ja būtu vienpadsmitais, šis skanētu tā:
„Skauts nav muļķis. Viņš spriež par visu pats, redz katrai lietai abas puses, un viņam drosme uzstāties par pareizo.“

Mežinieks nekad nav muļķis, jo viņam pašam pastāvīgi jāgādā par sevi, kamēr pilsētnieks saņem visu gatavu. Ja pilsētnieks vēlas ūdeni, viņš iet pie krāna; viņam nav jāvēro, kur kalnu starpā aizvijas ieleja, lai tā atrastu strautu vai upi.

Ja pilsētas zēns vēlas gaismu, viņš uzgriež citu apgādātu elektrību vai gāzi, bet neplēš pats skalus un netin bērzu tāsi.

Mežinieks neklūp pār virvēm, ejot gar telti; viņš neapcērt kāju pirkstus, skaldot malku; viņš neapveļas, sēžoties kanū — viņš nav muļķis. Viņš dara visu labi, pareizi un ar apdomu. Tā jādara arī skautam.

„Skautam būtu kauns, ja cits kaut to ievērotu ātrāk par viņu,“ to zinam no mūsu grāmatas *Skauti*.

Skauts un tase kafijas.

Man izdevās novērot, ka skauts nav muļķis, kad pēdējo reizi biju Kanadā.

Vilciens, ar kuŗu braucu tanī naktī, pieturēja uz dažām minūtēm kādā mazā stacijā. Biju izsalcis, un tamdēļ griezot pie kāda skauta uz perona ar lūgumu pagādāt man tasi kafijas. Stacijā bija liela drūzma, un nokļūt bufetē nācās ļoti grūti.

Vilciens jau sāka kustēties, kad atskrēja mans skauts un mēģināja pārkliegt vilciena troksni: „Jūsu kafija pēdējā vagonā!“

Zinādams, ka šis vilciens ar koridoru, skauts bija paspējis nodod kafiju pēdējā vagonā, bet pats atsteigties šurpu un man paziņot. Nejēga, turpretim, dzīdamies pakal vilcienam ar visu kafiju, to būtu izlējis.

Nospiež svīru un izglābj dzīvību.

Nesen atpakaļ kāds skauts izglāba kādu vīru tādēļ, ka viņš nebija nejēga, bet gan skauts.

Šis vīrs brauca ar pašgājēju, kad viņa svārkī iekērās mašīnā. Nāve bija neizbēgama, ja skauts neuzlektu uz mašīnas, nenospiestu svīru un tā neapsturētu pašgājēju.

Parastais zēns iedomājas šādu mašīnu par lietu, kas kustas aiz iemesliem, kuŗus vislabāk zina pati mašīna un viņas vadītājs. Šāds zēns nezina, kādēļ un kā mašīna darbojas.

Skauts, turpretīm, redzot kādu mēchanismu darbojamies, cenšas izdibināt *kā šis darbojas*. Tā viņš kaut ko iemācās, un nav vairs nevēga. Skauts aptver, kas īsti darāms, un dara to ātri. Vienā gadījumā viņš man pagādāja tasi kafijas — tas bija sikums; otrā gadījumā viņš izglāba dzīvību — tā bija liela lieta.

Kas nav nevēga sikumos, nebūs arī tāds svārigās lietās.

Asprātīgie un neapķēriģie.

Pieauguši, jūs savu skautisko domāšanas gaitu atrādisiet par teicamu un derīģu.

Daudz jauni cilvēki krit par upuri visādiem blēģiem. Varbūt esiet dzirdējuši par „slepeno triķu“, kā „slipēti“, veci zagļi pārlicina savus vēl „zaļos“ kollēģas aizdot viņiem dažas banknotes uz kādām minūtēm, lai itkā izmēģinātu viņa ticību. Protams, „slipētais“ aizlaižas, bet brīnišķīģais ir tas, cik daudz jaunu cilvēku ir tik lieli nevēģas, lai iekristu ar līdzīģām lietām. „Slipētie“ zagļi, kā arī daudz citu, zina, ka laba tiesa piūšu ir nevēģas.

Ši iemesla dēļ lielniecisms tik labi sekmēģas zemēs, kur jauni cilvēki ir nevēģas un ģļēvuļi — divas visai radniecīģas īpašības.

Aģitātors uzstāģas ar runu, vai izsniedz rakstu, kur tēlots, cik skaisti būt brīvam, nesaistītam likumiem, pēc patīkas strādāt vai nestrādāt, sagūģties lielu naudu un lietot svešus īpašumus kā savus.

Bet viņš vis nepaskaidro, ka vispirms jānonāvē, un tad tikai varēs iegūt svešu ipašumu, ka nevienam nestrādājot valsts aizies postā un bankrotā.

Tad nevēlas saprot savu kļūmīgo soli un ierauga lietas otru pusi, bet ir jau par vēlu. Viņi redz, cik nevēdzīgi iekrituši, bet tomēr turpina sākt ceļu — jo arī citi to dara, viņi ir par vājiem atturēties.

Skauts, tādēļ aprauga lietas abas puses, pirms atzist vienu par pareizu. Bet reiz atzinis vienu par pareizu, viņš to balsta arvien. Arī sava pulciņa Goda tiesā jūs taču apsūdzēto zēnu nekad nenotiesājat, iekams neesiet iepazinušies ar sūdzību pret viņu un tikpat rūpīgi uzklaušījuši, ko viņš saka sev par attaisnojumu. Jūs uzklaušiet abas puses un tad spriežiet taisnību — tā vienīgi ir „godīga rotaļa“, un briti arvien spēlē paši un cienī „godīgu rotaļu“.

„Godīgam rotaļā“ jābūt arī pret sevi, un tamdēļ, ja gribat ko darīt, pamudināti no dzirdētā vai redzētā par lietas gaišo pusi, apraugat arī ēnas pusi, iekams pieņemiet galīgu lēmumu.

Ikvienai lietai ir divas puses, — arvienu ir jāatrod pareizā.

Neaizmirsīsim tamdēļ vienpadsmito likumu: Skauts nav muļķis. Viņš spriež par visu pats, redz katrai lietai abas puses, un viņam drosme uzstāties par pareizo.

Patiesi glaimi.

Pēc skautu dibināšanas radušies vairāki skautisma nelāgi atdarinājumi — zēni apgērbti kā skauti, un tomēr nav īsti skauti.

Man šķiet, tā nav zēnu kļūda, tā ir to viru kļūda, kas dibina šādus pulciņus un nosauc viņus par „skautiem“. Zēni šiem seko, un iedomājas, ka viņi ir isti skauti. Bet viņi nav tādi — viņi neizpilda skautu likumus kā jūs to dariet; viņi ir un paliek viltojumi.

Tanī pašā laikā ļaudīm, kuŗi skautismu pazīst vienīgi no ārienes, — grūti atšķirt šos viltojumus no istiem skautiem.

Jums jārāda šiem ļaudīm īstais skautisms, izturoties iznesīgāki un brašāki, kā kāds imitējums to spēj:

To neaizmirstiet!

Dariet savu „labo darbu“ un negaidiet par pakalpojumiem atlīdzību; esiet braši; apgērbjiet savu formu glīti un uzturiet viņu tīru; izpildat savu darbu kārtīgi; esiet gatavi ķerties pie katras lietas un SMAIDIET.

Kā iemantoja vienu draugu.

Kādam lauksaimniekam pastāvīgi apzaga dārzu, bet viņam nekad neizdevās noķert zagļus.

„Zinu gan vainīgo,“ viņš mēdza teikt, „tie ir palaidņi — skauti. Kad tik varētu viņus notvert, es viņiem parādītu, kāda izskatās nūja.“

Tā kā viņam tomēr zagļus notvert neizdevās, viņš uzcēla ap dārzu apbrīnojami ciešu dzeloņstiepuļu sētu.

„Šeit,“ viņš teica, „skautisms netiks cauri.“ No tās dienas augļu kokus neaizkāra.

Kādā vakarā vasaras tveici izkaltusi augļu dārza gaŗāzāle aizdegās, un visi augļu koki draudēja aiziet bojā.

Te, protams, drīz vien ieradās skauti. Uzklājuši savas nometņu segas dzeloņu sētai, viņi mirkli bija tai pāri un noslāpēja uguni tām pašām segām dažās minūtēs.

Tikai tagad dārza saimnieks saprata, ka viņu nav apzaguši skauti, jo viņus tad arī nebūtu atturējusi dzeloņu sēta.

Man nebūs jāapgalvo, ka šis saimnieks tagad ir karsts skautisma piekritējs. Viņš tagad pārliecināts, ka skauti stāv pāri tik zemām lietām, kā augļu zagšanai.

Kā ilgi dzīvot.

Es pieņemu, ka neviens no jums, kas šīs rindiņas lasa, nav jautrs un laimīgs! (Es gan tā nedomāju!) Bet ja jums uznāktu vajadzība dzīvot simts gadu — šeit būs līdzeklis:

„Esi jautrs un strādā neatlaidīgi!”

To teica Rebeka Klāk no Hai ielas, Vūd-Grīnā, dažas dienas pirms savas nāves, un viņai bija pamats to teikt, jo viņa bija simts desmit gadus veca.

Esmu pārliecināts, daudz skautu sekos šim aizrādījumam, un 2010. gadā mums būs 200 000 jaunekļi pāri par simts gadiem veci, kuŗi skraidelēs kailiem ceļiem, platmalēm galvā un dziedās: „Zēni, esiet modri“.

Ākstība formās.

Reiz iepazīnos ar kādu populāru veikalu — fotografa darbnīcu, kur ikviens varēja nofotografēties kādā apģērbā grib.

Daudzi apmeklētāji izvēlējās kovboja apģērbu, kamēr kāds tievs, izdēdējis puika ar brillēm uz deguna fotografējās Itālijas jātnieku virsniema pilnā formā!

Man likās, ka šis zēns bija vareni lepns, bet man gan nebūtu drosmes šādas fotografijas izdalīt draugiem.

Šādi pārspilējumi nav retums. Bieži esmu novērojis, kā kareivji, kaut gan krietni kājnieki, iedomājas, ka viņi uz fotografijas labāki izskatīsies, ja apbruņosies ar piešiem un jātnieka zobenu.

Tā vilcēns, piemēram, lielītos, uzlicis skauta platmali, uzšuvies uz piedurknes arodzīmes un paņēmis skautu nūju.

Tā ir ākstības zemākā pakāpe, kas uznāk dažiem ļaudīm, bet paldies Dievam, viņa neuznāk visiem, citādi mēs būtu jocīgs papagaiļu pūlis!

Kāds skautu pulciņš lūdza kādā jaukā dienā atļauju valkāt jātnieku bikses īso vietā — lai savus ceļus pasargātu no aukstuma, man šķiet. Nabadziņi! Es viņiem paskaidroju, ka šādas bikses valkāt atļauts vienīgi jātnieku pulciņiem — sevišķi dominijās, kā arī Velsā un Dorsetšeirā.

Kā slimība, laiku laikiem parādās, ne tikai pulciņos, bet arī atsevišķās zemēs vēlēšanās valkāt formas, kuņas atšķiras no vispār pieņemtajām.

Man uzglabājies zīmējums, kurā nesen atpakaļ uzmetu kādu Ķīnas kareivi. Savas lietderīgās, kaut gan vecmodīgās, nacionālās formas vietā viņš bija tērpies apģērbā, kuņu iedomājās visai eiropejisku, un tādēļ arī modernu un elegantu.

Atminos arī kādu skaistu zulusu kareivi, kušs savu skaisto kara tērpu atstāja, lai ģērbtos modernāki — britu kareivja tunikā. Nebūdamas skaidrībā, kā šo apģērbu valkāt, viņš uzvilka piedurknes kājās un aizpogāja svārkus kā nākas — tikai ar augšgalu uz leju. Neatrazdamas neko aplamu savā rīcībā, viņš blandījās apkārt itkā viss viņam piederētu.

Vai esi pilsētnieķelis, vai mežinieks ?

Gribētos norādīt ceļu skautiem, kā pacelt savu labo slavu gājienā vai nometnē, un tas būtu — padomāt par to, uz kuŗa zemes viņi apmetušies. Pilsētnieķeli, tas ir zeņķi no ielas, tikuši ārā no pilsētas, savā neuzmanībā un nevīžībā nomīda zāli vai ražu un atstāj neaizvērtus aploka vārtus, un zemkopjiem tad ar lielām pūlēm jāvāc izklīdušie lopi.

Vicinādami karogiem, skaļiem kļiedzieniem šie zēni izbiedē lopus; viņi izrauļ sētas mietus un zirņu maikstis, lai uzkurtu ugunsķuru; aiz neuzmanības vai ļaunprātības viņi izdedzina pļavas, bet aizejot no savas apstātnes atstāj mēslu gubu.

Tas nav skautiski, un man gribētos atgādināt visiem jauniem pulciņiem — uzturēt labo slavu pie lauksaimniekiem, kuŗu skauti guvuši, saprotot laucinieku vajadzības un atstājot nometnes vietu, kādu saņēmuši.

Beidzot, tā rikoķas arī ikviens mežinieks. Viņš neatstāj niecīgāko zīmi, kas liecinātu par nometni, lai velti sevi nenodotu ienaidniekam. Viņš cenšas neizbiedēt apkārtņē meža zvērus un rūpīgi uzmana ugunsķuru, lai dzirksteles neaizdedzinātu džungļus.

Plašākā publiķa jau ievēroķusi, ka skauti šo ideķu izved, un es lasiķu — kādā lielākā avīzē bija ieteiķts eksķursantiem savās apstātnēs ievērot skautu tīriķu.

Rakstiķāķs turpat arī ieminas, ka skauti varot izdarīķ labo darķu, aproķot eksķursantu atstātos papīrus.

Man zināms, kur skauti līdzēķa uzpost parkus pēķ eksķursantu apmeklēķumiem. Darat to pašu arī uz laukiem, tā būs labdarīķa visai apkārtņei un pie-

vienos vēl drusciņu skautu labajai slavai. Viņi var arī līdzēt uzmeklēt aizklīdušos mājputnus, lopus vai klēpju sunišus.

Kā mēs noķērām biklo suni.

Austrumsuseksā kāds vērtīgs suns bija jau otro nedēļu rozudis. Viņš bija aizbēdzis no mājām, un neviens to nebija manījis.

Isludināja godalgu par suņa sagūstīšanu.

Suņa īpašnieks dzīvoja jūdžēm no mums Jūvherstā, bet suns bija redzēts pie mums skrejam pa pļavām un nozūdam mežā. To nakti mēnesnicā varēja atkal suni redzēt mūsu dārzā, — viņš līdzīgi vilkam tur slidēja starp kokiem.

Bet suns bija tikpat bikls kā vilks, tikko kādu pamanījis, viņš aizauļoja uz mežu. Suni redzējām vairākas reizes tanī nedēļā. Mēs viņu trenkājām ar citiem suņiem, lai šis sadraudzējas un seko viņiem uz māju, bet veltīgi.

Beidzot sarīkojām lamatas. Piesējuši aknas saitē, vilkām viņas no visādiem virzieniem uz kūts durvīm. Mēs cerējām, ka smaka iekārdinās suni un viņš sekos pie kūts durvīm. Iekšpusē izkaisījām pie durvīm drupatas un beidzot pakārām auklā sulīgu kaulu. Auklai bija piestiprināts liels smagums, no kuŗa gāja otra aukla uz durvīm. Tikko saķertu kaulu, atvilktos cilpa, kuŗā piesiets smagums, šis kristu un aizrautu durvis. Lamatas bija sagavotas, un lai kavētu suņa izbēgšanu pirms durvju aizraušanas, ceļā nolikām lielu kasti.

To nakti palikām nomodā, un vēl pirms ausmas izgāju lūkot, kā mūsu plāns izdevies.

Durvis bija ciet!

Uzmanīgi pavēru spraugu. Pēkšņi ievēroju lielū melnu suni kūtī, un tikko paspēju vēl laikā aizcirst durvis, lai šis neizbēgtu. Lamatas bija teicami darbojušās.

No rīta paēdinājām suni un ķēdē nosūtījām ipašniekiem. Bet necik tāju neaizvests, viņš izmaucās no ķēdes un nozuda mežā.

Sarikojām lamatas atkal, bet ievērojot stipro vēju, durvis lielikām spili, kuŗu vajadzēja izraut atsvara vilktai virvei.

Gulēt nespēju, un pusnaktī gāju uz kūtī — viss bija kā atstāts. Divos naktī gāju vēlreiz (bija auksta nakts). Durvis bija ciet! Iespiedos kūtī un iededzu uguni — suņa šeit nebija! Viņš gan bija šeit bijis, pավilcis arī auklu, bet izbiedēts no kritošā smaguma, vēl laikā aizšmaucis.

Sarikoju lamatas vēlreiz, būdams pārliecināts, ka suns būs pietiekoši muļķis, lai vēlreiz iekristu. Kad nācu atkal pārlūkot lamatas, ievēroju kādu melnu ēnu tuvējos krūmos.

Iesviedu gabalu gaļas cerībā, ka tas varētu būt suns, un tiešam tūdaļ dzirdēju kaulu kraukšķēšanu izsalkušo zobu starpā. Sviedu vēlreiz, šoreiz ārpus krūmiem. Tūdaļ parādījās melna galva un bez trokšņa atkal nozuda ar pakampto gaļas gabalu krūmu ēnā.

Kumosu pēc kumosa metū sunim, labinādams, svilpodams un pierunādams. Pagāja labs laiciņš, bet suns nāca tuvāk un tuvāk. Bija auksti, bet darbs bija to vērts, un beidzot barību sniedzošā roka varēja suni noglaudīt un arī to satvert.

Tā es viņu noķēru un nosūtīju ipašniekiem.

II NODĀLA.

Bokss, kājbumba, peldēšana un klaunu triki.

Esmu bijis savā mūžā dažādos klubos. Ir, piemēram, Londonā klubi, kuņos veci kungi sēž mīkstos atzveltņū krēslos un lasa avīzes. Bez mazākā trokšņa sulaiņi viņiem pienes kafiju vai cigārus.

Tur viss uz ērtāko ierīkots, un tur valda noteikti likumi, kuņi, piemēram, aizliedz skaļu sarunāšanos un atļauj smēķēšanu vienīgi smēķējamā istabā, lai nemazinātu citu kluba biedru ērtības.

Esmu pats vienā šādā klubā un tamdēļ zīnu, cik tur ērti un tomēr visai neērti; par „stīvu“ man!

Franču armijā ir citādi klubi. Tur virsnieki un kareivji var nākt un ievest savus paziņas, lai parādītu trofejas un citus interesantus pulka ieguvumus.

Kašmirā iepazīnos atkal ar citādiem klubiem. Tie bija būdas, kur vakaros sapulcējās sādžas veči un stāstīja stāstus par tagadējām un bijušām lietām. Šeit pulcējās arī jaunekļi, lai klausītos vēstīs par savu tēvu nāvi kaujā vai medībās un tā mācītos kļūt krietni vīri.

Kanadas mūža mežos redzēju mednieku bluķnīcas. Šeit viņi pulcējās un uzturējās savās medību vai zvejas ekspedīcijās.

Šīs būdas cēluši paši mednieki un ierīkojuši tās ar visām īpatnējām mednieku asprātībām. Tur primitīvs durvju aizslēgs, vienkāršas, bet ērtas mēbeles un izrotājumi — medībās iegūti ragi un ādas. Netrūkst arī vienkāršu zīmējumu un izgrieztu totēmu. Šādi klubi man vismīļākie.

Skautu klubs, turpretim, atšķiras no visiem aprakstītajiem, bet ja viņš būs labs, tur būs kaut kas no visiem viņiem.

Lai klubs būtu ērts un darītu godu pulciņam, jāietur tīrība. Klubs iekārtojams glīti — gan ne tādā kārtā, kā Londonas klubi, bet katrā ziņā tā, lai neatgādinātu lāča migu.

Līdzīgi franču *salle d'honneur* (goda zāle), klubā izstādītas trofejas un pulciņa ieguvumi: likumi, izpelnītās godalgas, nometņu fotografijas, karogi, totemi u. t. t.

Skautu klubā, gluži kā Kašmiras būdās, pulcējas jauni zeņķi, lai klausītos par savu priekšteču un tēvu-zemes dēlu goda pilno nāvi un smeltos spēkus un jūsmu līdzīgai rīcībai.

Ikviena skauts būs lepns uz klubu, kuŗa celšanā, iekārtošanā un izrotāšanā pats pielicis roku.

Esmu redzējis visādus skautu klubus, bet visjaukākie bija tie, kuŗus paši skauti bija gatavojuši un ierīkojuši, nevis tie, kuŗus iekārtojusi un gādājuši citu labvēlība.

Kamdēļ skautam jāprot lietot dūres?

Dīvaini, cik maz ārzemnieki prot lietot savas dūres, bet uzbrūk ar nažiem un šaujamiem daikiem.

Briti šādus paņēmienu uzskata par glēvulību, viņi mīl stāties vīrs pret vīru un vālē līdz spējīgāka uzvar. Britu zēns, kuŗš neprot boksēties, nav sagatavots dzīvei.

Nedomāju, ka viņam jāpiekauj vai jābiedē ļaudis, bet zēnam jābūt spējīgam aizstāvēties un aizstāvēt arī tos, kuŗi paši to nespēj. Ikvienam šāda vajadzība dzīvē radīsies.

Ja tu, kā skauts, gribi pildīt savu devīzi un būt modrs visiem gadījumiem, tev jāmacās boksēties un pastāvīgi jāvingrinās šinī mākslā. To nav grūti iemācīties, bet šeit daudz un dažādi paņēmieni, kuŗi jāmacās no piedzīvojušām rokām. Šos paņēmienu tu neiemācīsies pats bez „mācības naudas.“

Kad sāksiet iedziļināties šinī mākslā, jums pašiem būs prieks un labs vingrinājums. Jūsu redze un kustības kļūs žiglas un drošas, jūsu muskuļi un spēks attīstīsies brīnišķīgi ātri. Jūs iemācīs arī būt taisnīgam un saņemt spēcīgus belzienus smaidot.

Jūs sadodaties rokas pirms un pēc cīņas, lai rādītu, ka nav nekā ļauna padomā, un pat ja esiet ļoti apstrādāts, neliekaties nikni.

Ir derīgi prast boksēties un lietot nepieciešamos gadījumos dūres, kā jau minēju — lai kādā jaukā dienā šo mākslu izlietotu savā vai citu labā.

Tālāk jūs variet izdarīt pakalpojumu dzimtenei un pacelt britu cīņu.

Daudz gadu atpakaļ, kad uzturējās Dienvidāfrikā, divi pazīstami Johanesburgas pilsoņi sanāca tik savā strīdū, ka nolēma lietu izšķirt divkaujā. Bet šī divkauja nebija tāda kā parasti ārzemēs, kad viens otru apstrādā rapieriem un skaita par uz-

„Nok - auts.“

varējušu to, kas pirmais iedūr pretiniekam, nē, mūsu abi vīri nolēma cīnīties pēc britu paraduma — dūrēm.

Tā kādā jaukā dienā viņi satikās klusā vietā — Oranžu Audzē, tūlīt aiz pilsētas. (Šī vieta vēlāk kļuva slavena caur lordu Robertsu, kad kāds uztraucies štaba virsnieks ieskrēja telpā ar svarīgām ziņām, bet Robertss teica: „Uzgaidiet acumirkli, esmu aizņemts,“ bet viņš bija aizņemts rotaļā ar mazu bērnu.) Abi cīkstoņi bija Freds Šou un Viljams. Šou kungs bija 39, Viljamsa kungs — 34 gadus vecs un divus podus smagāks. Pirmā gājienā Šou kungs dabūja spēcīgu belzienu virs auss, un šeit parādījās liels pūns. Nākošos trīs gājienu viņš cīnījās pa pusei apstulbis,

kad otrs spēcīgs trieciens tanī pašā vietā pārplēsa uz-
tūkumu. Tas viņam nāca redzami par labu, un cīņa
turpinājās. Nākošos 26 gājienos viņam gāja labi, un
Viljamsa kungs dabūja krietnu mācību, bet 27-tajā Šou
paslīdēja un pakrita, un pretinieks uz viņa. Krītot Šou
sadauzīja galvu un apdullis gulēja, kamēr pretiniekam
noskaitīja uzvaru. Kaut gan Šou bija pārsvarā, viņš
zaudēja. Vainīgs bija nelaimes gadījums lielā cīņā.

Šis virs tagad sarakstījis grāmatu *Paš aizsardzības
māksla* (The Science of Self - Defence), kuŗu varu
ieteikt jūsu pulciņa bibliotekai. Grāmatā daudz labas
nepareizu un pareizu paņēmienu fotogrāfijas, kuŗas
rāda kā cīņā aizsargāties un uzbrukt. Autors aprāda,
cik nelāgi ir cīnīties sakumušam, visu laiku piekļau-
joties un turot pretinieku satvertu, ja to salīdzina ar
istu angļu boksu. Un viņš atklāj arī lielās priekšro-
cības, kuŗas iemanto, ja stingri nostājas un nelēkā, kā
daži to mēdz.

Lietainā pēcpusdienā vai vakarā jums būs patīka-
mi vingrināties boksa.

Pareiza kājbumbas spēlēšana.

Kāda kājbumbas kluba sekretārs aprakstīja vienu
sacīksti, kuŗā piedalījās viņa komanda, šādi: „Kaut
gan mūsu pretnieki bija vājāki, mūsu komanda vien-
prātīgi nosprieda, ka šie ir krietnākie vienpadsmit,
kādas jebkad esam sastapuši. Viņu spēle bija tīra,
un lai arī mēs viņus spīdoši sasiņām (7:0), viņi ne-
kad nezaudēja dūšu. Viņi bija visu laiku jautri un ar
savu īsto sportsmeņu uzvešanos iemantoja daudzu
skatītāju sirdis“.

Kā jūs domājat, kas bija šie brašie zēni,
kuŗi palika jautri arī neveiksmē? Nu, protams,
tie bija skauti, un labākās sugas! Man bija liels prieks
saņemt šādas ziņas no kādas gluži svešas personas,
kuŗa bija izjutusi, ka skautu gars ir laba lieta. Un tā arī ir.

Man gribētos apsveikt šo pulciņu, kuŗš tik teicāmi izturējās, zaudētā cīņā rādīdams, ka skauti spēj spēlēt nesaskābuši un nesabozušies, kā parasti dara citi zēni, jūzdami, ka spēlē neuzvarēs.

Ja nespējiet to darīt istā sportsmeņu garā, labāk nemaz nespēlējiet. Kājbuma liekas vispievilcīgākā spēle pasaulē, ja ievēro lielos skatītāju barus. Bet skatīšanās dod maz prieka, salīdzinot ar aktīvu līdzdalību. Ienīstu skatīšanos, ja sajūtu, ka varu pats to veikt, un tamdēļ ceru — ikviens skauts labāki pats spēlēs, nekā noskatisies sacīkstē.

Personīgi cīenu polo vairāk par kājbumbu un hokeju, jo šeit vingrinās reizē arī jāt un vadīt zirgu spēlē sev vēlamā kātrā. Kājbuma tomēr arī laba spēle, jo šeit notiek vairāk biedru sadarbība. Polo ir tikai četri katrā pusē, bet kājbumbā vienpadsmit vai piecpadsmit.

Kā zēns izmēģinājos daudzās spēlēs — krietā un tenisā, airēšanā un dažādās bumbu spēlēs, peldēšanā un sekošanā papīriņiem, bet vislabāk man patika kājbumba. Man šķiet, tas bija tādēļ, ka kājbumbas spēlē, kaut arī noķēru pa krietnam belzienam, tas notika par godu un slavu manai komandai, nevis man pašam.

Man liekas, taisni šī iemesla dēļ, skauti arī pieķeras skautismam. Viņi labāk vairo sava kopa slavu, nekā savu paša, un, iedami rotaļā, darbā vai cīņā šādā garā, viņi gūst nevien vairāk panākumu, bet arī vairāk prieka, nekā katram uz savu roku paša labā darbojoties.

Ko saki par peldēšanu?

Kad gaiss un ūdens kļuvis silts, ir laiks vingrināties peldēšanā. Zinu daudz puisi, kuŗi uzķēra peldēšanas noslēpumu vienā rāvienā, citiem veicās lēnāki.

Es personīgi sākumā neatradu peldēšanā prieku. Savos sirds dziļumos pat slēpu istas bailes no ūdens, bet kādā jaukā dienā pārvarēju sevi un atrados peldam.

Lieta bija visai vienkārša — agrāk biju par daudz centies, cīnijies un nopulējies. Tagad atradu, ka pareizāki lietu sākt rāmā garā, un, ja pagadās nogrimt zem ūdens, peldēt vaļējām acīm. Man iepatikās ūdens, un drīz vien pratu noturēties arī virspusē. Ļaudis, kuņi baidās ūdens, mēdz teikt: „Kāds gan labums no peldēšanas? Nedz darbā, nedz rotaļā man tā nav vajadzīga“.

Ir patikami mazgāties upē, bet vēl tikamāki šo mazgāšanos savienot ar peldēšanu. Cik muļķīgs izskatās cilvēks, kuņš pluncčājas seklā ūdenī un nevar piedalīties draugu izbraukumos plašajā jūrā vai lejup pa upi.

Bet peldēšana nav vienīgi izprieca. Nepraša peldēt var laivā kļūt bīstams saviem biedriem. Ja laiva apgāžas, un visi prot peldēt — tas ir tikai smalks joks. Ja, turpretim, ir arī kāds nepeldētājs — pārējiem jāriskē sava dzīvība, lai šo glābtu.

Var arī jūsu dzīvē gadīties drausmīgais brīdis — redzēt kādu sliktam. Ja protiet peldēt, leciēt ūdenī, satvežat viņu pareizā kārtā un izglābjat sava tuvākā dzīvību.

Bet ja neprotiet? Tad jūs sagaida šausmīgs brīdis. Jūs ziniet, ka jums būtu jādara vairāk, nekā neauglīgi skraidīt šurp un turp klaigājot palīgus, kamēr jūsu tuvākais cīnās ar nāvi un nogrimst jūsu acu priekšā. Negribu aprakstīt šausmīgo lietuvēnu, kuŗš jūs mocīs visā turpmākā dzīvē, iedomājoties, ka šis cilvēks noslika jūsu dēļ. Kamdēļ jūsu dēļ? Lūk, jums kā istiem skautiem bija jāiemācās peldēt un jāizglāb viņa dzīvība.

Kareivja peldējums brīves dēļ.

Vēl viens iemesls iemācīties peldēt: jūs nekad neziniet, kad jums tas varēs noderēt. Mančestras pulka kareivis Alberts Betmens bija kritis vācu gūstā, un viņu lika pie darbiem karbīda fabrikā.

Saņemtu vācu gūstā, Betmeni ar kādu tūkstoti bēdu brāļu jātnieku eskorts dzina 20 jūdzes bez barības un dzēriena.

„Tos, kuŗi pagība un nevarēja sekot“, stāstīja Betmens, „tūliņ novāca no ceļa. Tad mūs ieslēdza lopu vagonos — sešdesmit vīrus katrā, un mēs bijām saspiesti kā siļķes. Tā mūs atstāja 24 stundas, un neviena dvēsele nenāca kaut uz piecām minūtēm atvērt durvis. Kāds zēns ilgajā cīņā nomocīts, kā arī stāvēšanas un barības trūkuma dēļ, saļima.

Tad mūs sadalīja pa dažādām nometnēm un fabrikām. Mūsu barība bija plkst 11-os kartupeļi un biešu zupa, bet plkst 5-os šķīvis tādas pat zupas un plāna šķēlīte maizes. Desmit vīriem sadalīja vienu klaipu.

Tiešām šiem nabadziņiem arī pašiem nekā nebija. Mūsu fabrikas vadītājam bija kurpes, kādas neviens kladonis Anglijā nepaceltu no ielas. Pārējie nēsāja koka tupeles un bija tik netīri (nebija ziepju), ka uz viņu kakliem varēja rāceņus sēt.

Protams, es atteicos strādāt viņu labā. Mani sita kokiem, iespundēja tumšā pagrabā un izsmēja

bet es prātoju kā izbēgšu. Kopā ar kādu, Londonas zēnu nogājām 20 jūdzes līdz Reinai. Otrā naktī izlīdām cauri staipulu šētai, izvairījāmies no suņiem un jau vilkām apavus aiz kādas labības gubas, kad norībēja šāviens.

Es uzsaucu londonietim : „Džim, viņi mums seko; uz priekšu!“ Un mēs ielecām ūdenī.

Malā spīdēja ugunis un gaudoja suņi, bet biju vienīgais, kurš peldēja pāri. Trīs ceturtdaļas stundas pavadīju ūdenī un sasalu ragā, bet Šveices kareivji mani ietina segā, un apkopa kā mātes bērnu.

Peldēt mācījos peldētāju klubā Šefildā, bet nekad nedomāju, ka šī māksla man tā noderēs, jo biju tobrīd ar mieru labāk gulēt Reinas dibenā, nekā palikt vācu fabrikā.“

Neatmetiet.

Daudz skautu lūguši mani grozīt I šķiras prasības un atmest peldēšanu.

Ja es būtu to darijis, visi Karāļa Skauti un I šķiras skauti man būtu kaklā, un viņu domas es cienu.

Nebīstaties, ka kādreiz saukšu par I šķiras skautu zēnu, kurš neprot peldēt.

Zinu, dažam labam šē rodas daudz grūtību, bet ar šīm grūtībām tikai pārbauda, vai esiet īsti skauti, vai nē.

Ja kāds puisis sēž savā istabā un gaida, lai peldēšanas māksla nāk pie viņa, viņš ir — vienalga, viņš nav tāds, kādu iedomājos skautu, bet tagad vēl vairums zēnu tādi ir. Esmu bijis Norveģijā un Zviedrijā un, kaut gan tur ir aukstāks klimats kā Anglijā, grūti atrast zēnu vai meiteni, kuŗi neprot peldēt.

Britus pazemina tas, ka tik daudz viņu puīšu ir sasnieguši vienīgi II šķiru. Dzimtenes goda un skautu dēļ ceru, ka katrs skauts un vilcēns mācīsies peldēt.

Esmu nodomājis griezties pie vilcēniem un gaidām, lai raudzītu, vai šie nepārspēs skautus peldēšanā. Savu vērību nepiegriezīšu atsevišķiem izlasītiem peldoņiem, bet salīdzināšu peldētāju un nepeldētāju attiecības mūsu kustības nozarēs.

Peldēšana dara prieku. Ir liela lieta apzināties, ka esiet ūdens pavēlnieki, — tad vairs nebīsieties viņa kā ienaidnieka, kuŗš noslīcina, bet viņu uzlūkosit kā draugu, kas iepriecina.

Atkārtošu — pratisiet peldēt, varēsiet glābt dzīvības. Iedomājaties, cik šausmīgi būtu redzēt kādu slīkstam, un lai gan esiet veseli un stalti puīši, jūs variet tikai vaimanāt stāvēdami krastā, jo neesiet papūlējušies izmācīties peldēt. Jūs jutīsities līdzīgi slepkavam. Paldies Dievam, skautu peldoņi jau glābuši daudz dzīvību (ap 600). Jums jābūt modriem darīt to pašu, ja rastos gadījums, kas droši vien notiks.

Peldēt nepratēji parasti sevi mierina: „Man tuvumā nav vietas, kur mācīties peldēt.“

Atminaties, kāda vieta tomēr arvien būs, kur *varēsiet* peldēt, ja arī šī vieta nebūs pie durvju sliekšņa.

Būs arī ceļš uz šo vietu, ja tikai pameklēsiet. Kur meklēt? Protams, savā sirdī! Ja šeit būs griba, radīsies arī ceļš.

Varbūt tuvākā pilsētā ir peldu iestāde, vai arī jūs savu nometni un sirojumus rīkosiet pie jūras vai citā vietā, kur izdevība peldēt. Daudzreiz skauti ierīkojušies peldētavas, aizsprostodami un padziļinādami strautiņus.

Ja vien jums būs griba kļūt par I šķiras skautu un līdz ar to par pirmās šķiras cilvēku, tad grūti būs atrast vietu, kur nevarētu iemācīties peldēt.

Klaunu triki.

Kad uzstājos kā klauns pantomīnēs mūsu rotā, iemācījos „iznirt“ caur logu vai riņķi, uzgleznotiem

uz skatuves. Dažreiz „nīru“ taisni uz priekšu, citreiz kūleņoju. Abi aizrauj skatītājus un tādēļ ir tīkamas lietas — ja viņas prot. Bet, kā daudz citās lietās, arī šeit labi jāieviecinās.

„Niršana“ caur logu līdzīga niršanai ūdenī, tikai jāturas augstāk gaisā. Protams, jūs ieleksiet aiz skatuves izstieptā palagā, vai arī pāris vīru jūs tur uztvers savās rokās.

Kūlenis gaisā ir daudz grūtāks — jāsaliecas kamolā un pa kaklu, pa galvu jākūleņo cauri apaļajam lokam.

Vispirms jāvingrinās „nirt“ un kūleņot caur koka stīpu, kuŗa atrodas kādu pēdu virs zemes.

„Nirīenu“ ar kūleni gaisā mācāties tikai tad, ja jau esiet labs kūleņotājs. Tad jānostiprina līmeniski kāds koks apm. pēdu virs paklāja. Pieejiet klāt, izstiepiet rokas pār koku, kritiet uz priekšu, ieraujot galvu, un metiet kūleni. Viss ķermeņa svārs balstās uz rokām, nevis uz galvas vai muguras. Šis triks viegli padodas pēc mazas vingrināšanās. Ja jau iet labi un veikli, variet pacelt koku augstāk. Vēlāk variet uzkāpt uz ķebliša un beidzot uz krēsla, lai kritiens būtu dziļāks.

Tad mēģiniet caur stīpu un, ja labi izdodas, apvelciet stīpu ar papīri un „niriet“ un kūleņojiet tad cauri. Labs triks — „nirt“ un tad apmest kūleni pāri rindai zēnu, kuŗi notupušies uz ceļiem, ierautām galvām. Iesāķiet, protams, ar vienu un tad rindu pagaŗiniet.

Skolā iedams ierīkoju sev īpašu kūleņotavu — ieskrējos pa galdū, „nīru“ gaisā pār grīdu, apmetu kūleni un nonācu lejā uz kājām. Tas atstāja lielisku iespaidu un iznāca viegli — kaut jūs zinātu, cik viegli.

Šīs lietas ir tikai sākums klaunu trikiem. Viņas var izvest viens, vai arī kopā ar citiem, un tuvāķi norādījumi būs Ernesta Balcha grāmatā *Amateur Circus Life*, Macmillan (New York) izdevniecībā, maksā 1 dolaru 50 centus (Ls8.—). Grāmata ilustrēta.

Riteņa mešana.

Riteņa mešana ir viegls un parasts sānisks kūlenis; ja tas glīti izdodas, priecājas kā skatītāji, tā darītājs. Sākumā būs nepieciešama kāda cita cilvēka palīdzība, kas stāvētu aiz jums, pieturot un līdzot apsviesties apkārt.

Sākiēt uz sāniem: kreisā roka uz paklāja, labā kāja gaisā; atsperaties ar kreiso kāju un apsviežaties, lai paceltos uz abām rokām, abas kājas izstiepjot gaisā. Tad pārnēsiet svaru un nolaižaties uz labās kājas, pieliekot kreiso. Rokas visu laiku jātur stingri.

Stāvēšana uz rokām.

Stāvēšanā uz rokām daudz jāvingrinās, kamēr tā izdodas, bēt piespiežoties, to ātri panāksiet.

Sākumā paklāju piebīdiēt sienai, vai arī palūdziet kādu, lai jūs patur, kamēr iemācaties noturēt līdzsvaru. Uzliekiēt abas rokas uz paklāja, divi pēdas vienu no otras, un balstoties uz nesaliekām rokām, celiet kājas augšup, izliecot muguru un atliecot galvu, lai viss ķermenis izskatītos pēc burta C.

Vingrinoties pret sienu, skatāties uz pēdējo, rokas novietojot 18 collas no sienas. Balstoties uz izstieptām rokām, paceliet vispirms gaisā vienu, tad otru kāju un mēģiniet dabūt līdzsvaru. Nolaižāties atkal vispirms uz vienas kājas, pieliekot otru, un nekrietiēt uz ceļiem, lai tos nenodauzītu. *Rokas jātur stingri*, lai nekluptu un nesadauzītu galvu.

Ja jums liekas, ka krietiēt — vienalga, mācoties šo vai citu triku — negāžāties, bet ievēlciēt galvu un pārmetiēt kūleni, lai pieceltos iznesīgi un braši.

Staigāšana uz rokām.

Šis ir viegls paņēmiens, bet visai derīgs roku un plecu stiprināšanai, lai varētu vieglāk stāvēt un

lūkāt uz rokām. Pirmais solis ir vingrināties pa diviem. Viens zēns ir ķerra, bet otrs viņu tur un stumj.

Staigāšana pa virvi.

Kā nākošo ļoti pazīstamo un derīgo triku atzīstu staigāšanu pa virvi. Es iesāku vingrināties, kā daudz citu zēnu, staigādams pa dzelzceļa sliedi. Vispirms jūs krietni griļosities, bet paņēmuši katrā rokā atvērtu lietus sargu, jutīsities brīnišķi droši; vēl labāk tomēr būs, ja paņemsit rokā gaļu, smagu kārti balansēšanai — tad krišana neiespējama.

Liels komandiera triks.

Sliede vai sāniski uzslieks dēlis, protams, stingrāki par virvi, bet visa virves staigātāju māksla slēpjas virves stingrā izstiepšanā; ja iespējams, vēl novelciet no virves uz katru pusi papildu saites. Sāki pie pašas zemes, tad ceļiet virvi augstāk un augstāk, līdz jau nonākat cienīgā augstumā. Mazliet ievingrinājusies, neapmierināsieties ar staigāšanu vien, bet skriesiet, dejosiet, apgriezīsieties apkārt, pat iemācīsieties krist.

Lords Dželica, mūsu lielais flotes komandiers, prot skaistu balansēšanas triku — sēdēt sakrustotām

kājām uz skautu nūjas divu krēslu starpā. To derētu katram klaunam iemācīties.

Cirkū parastais paņēmiens ir sākumā pāris reizes izlikties, ka triks neizdodas, lai beigās publika domātu, ka paņēmiens visai grūts, un nemitīgi aplaudētu. Kā klauns tamdēļ sākumā taisiet triku pavisam aplami, bet beidzot izdariat uz labāko. Jo vairāk jūs paši sevi mēģināsi iepriecināt, jo vairāk priecāsi arī publika. Bet Dieva dēļ nemēģiniet būt jocīgs, iekams nepārvaldi savus trikus pamatīgi — jo tad jūs būsi vienīgs, kas smiesies.

Lokani kauli.

Dažiem ir „lokanāki kauli“ kā pārējiem, un ja jūs esiet apdāvināti šinī nozarē, tas noderēs jūsu trikos.

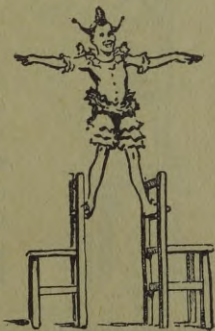
Es mēdzu rādīt šādu triku: notuptions uz grīdas un aizlikt kāju aiz pakauša. Tas izskatās visai neiespējami. Kādā vakarā uzstājos ar šo triku, un kāja iesprūda! Čukstēju meitenei, kuŗa uzstājās kopā ar mani: „Pavelc manu kāju! Dieva dēļ, žigli pavelc kāju!“

Viņa mani pārprata un, domādama, ka viņai manis „jāzē“, teica:

„Jūs izskatāties pēc putnu biedēkļa. Ko gan jūs tēlojiet — mēr-Ē, te nu mēs esam! kaķi ar zobu sāpēm, vai?“

Viņa man tikmēr nepalīdzēja, kamēr manīja, ka lieta tiešām nopietna.

Mēdzu arī ierāpties mazās kastēs, tā ka mani iesauca par „rokas somu“. Tā ir derīga māksla, ja kāds vēlas slēpties kastēs, maisos un t. l. vai arī ievīstīties paunā un likt slepeni aiznesties.

Ir daži vienkārši triki ar krēsliem, kuņģi labi izvesti atstāj lielu iespaidu, un kuņģus viegli iemācīties.

Cirku krēsli ir visai stipri un smagi, tamdēļ ar šiem strādāt ievērojami vieglāk. Mēdzu rādīt šādu triku: nolikti pa gabaliņu divi krēsli atzveltnēm viens pret otru, vispirms uzkāpj uz pirmā šķērskoka, tad sēdekļa, tad atzveltni šķērskoka un beidzot pašā augšā, — līdz pašai augšai man gan nekad neizdevās tikt, jo laikam nebiju diezgan vingrinājies. Arī jums neizdosies daudz triki, ja nepiespiedisaties un nevingrināsaties, līdz visas grūtības būs pārvarētas.

Atkritiens atpakaļ.

Otrs viegls triks ar krēsliem ir „apkrišana“. Apsēzaties uz krēsla uz priekšu izstieptām rokām. Šūpojiet krēslu uz priekšu un atpakaļ, un beidzot ļaujiet apkrist uz priekšu vai atpakaļ. Lai apkristu uz priekšu, izstiepiet kājas uz priekšu un galvu atpakaļ; jānokrīt uz kājām, jāpārmet ātri kūlenis un jānostājas. Lai kristu atpakaļ, atstiepiet kājas gar abām krēsla pusēm atpakaļ un galvu nolieciet uz priekšu; nokrituši uz kājām zemē, ātri apmetiet kūleni atpakaļ.

Lai pavairotu „apkrišanas“ iespaidu, krēsls jānoliek uz maza galdiņa. Ja tas labi izdodas, uzliekiet vēl otru krēslu. Tagad šis triks izskatās patiesi bīstams, bet patiesībā tur nekā sevišķa nav, ja rīkosieties tāpat kā iepriekš — nokritot uz kājām, tikai ātri jāpārmet kūlenis, lai izliktos, ka jūs kūleņojiet lejup kritienā kā bumba.

Šim trikam krēsliem un galdam jābūt noteikta mēra. Galds 22 col. \times 22 col., augstums ap 32 col.;

apakšējais krēsls 16 c. × 16 c., augstums 18 c.; bet
augšējais krēsls 14 c. × 14 c. augstums 18 c.

Skautu aktieri.

Vai tev ir aktiera arodzīme? Šinī laukā tev laba izdevība parādīt, ko spēj.

Daudzi jūsu starpā būs vingrinājušies klaunu mākslās uz virves, — par ko rakstiju *The Scout* ā. Jums visu ziemu laiks vingrināties, kamdēļ lai jūs reiz neuzstātos uz skatuves?

Ziniet, ap simts gadu atpakaļ, varbūt drusku mazāk, es arī bieži uzstājos uz skatuves.

Komiskas dziesmas? Labi, šeit nebūs tik daudz no svara jūsu muzikalā balss, bet jūsu panākumi skaidrā izrunā.

Jūs variet stāvēt nekustoši un nemaz neviēbt seju, bet publika vai plīsis no smiekliem, ja vārdi būs labi un sadzirdami. Runājiet uz tiem, kuņģi sēž pēdējās rindās, un esiet pārliecināti, ka visi jūs sapratis.

Daudz iesācēju deklamējot „noriņ” pēdējos teikuma vai panta vārdus, un parasti šinīs vārdos viss joks slēpjas.

Labs līdzeklis — pats esmu viņu izmēģinājis — nosēdiniet kādu pēdējā rindā un liekiet viņam vicināt baltu lakatiņu, ja viņš jūsu vārdus nesa-

prot; tā drīz jūsu balss pārvarēs telpu.

Lomu tēlošanā no svara nevien

skaidra izruna, bet jums sava loma jātēlo pēc iespējas dabīgi. Panākumus gūsi, ja neievērosiet publiku un lietas, kuņas jārāda, patiesi arī darīsiet.

Es neciešu pusdarītu darbu! Reiz kādā lomā man bij jāizliekas aizmigušam, un es aizmigu no Dieva tiesas — mani vajadzēja modināt, lai turpinātu spēli.

Runājiet uz tiem, ku-

ņģi sēž pēdējās rindās,
un esiet pārliecināti,
ka visi jūs sapratis.

Maģija? Jā, mazliet esmu arī šinī ziņā uzstā-
jies un atradis, ka vienkāršāki triki atstāj lielāku iespai-
du, nekā ar lielu rūpību iepriekš sagatavotie. Bet
visi triki, vienkāršie jeb sarežģītie, atkal un atkal
iepriekš jāizmēģina, jo bieži vismazākā kļūda jūs pa-
šus nostādīs par vislielāko muļķi.

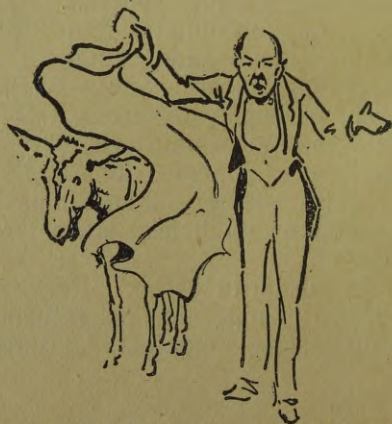
Pavisam cita lieta būs, ja izdarīsiet kaut ko, kas
izskatīsies pēc kļūdas, bet tomēr triku sekmīgi nobeigsiet.

Reiz uzstājos kā burvju mākslinieks un rādīju
šādu triku. Nosēdinājis uz krēsla kādu jaunavu,
apklāju to ar melnu lakatu, bet publikai solīju, ka
jaunava nozudīs, iekams aizskaitīšu līdz 30.

Skaitīju skaļi līdz divdesmit, bet šī nekustoši sē-
dēja savā krēslā.

Sāku skaitīt arvien lēnāki un arvien vairāk no-
bijies skatījos atpakaļ. Beidzot panācos uz priekšu
un lūdzu mani atvainot, jo esmu iesācējs. Ikvies
droši vien šinī brīdī mani nožēloja; es atgriezos un
pacēlu melno segu, bet tur stāvēja ēzelis!

Labi, skauti, turpiniet tādā garā. Izgudrojiet
labus, oriģinēlus trikus ziemas vakariem. Rīkojiet
izrādes, lai uzjautrinātu savus draugus vai pelnītu
naudu savam pulciņam.

Mans brinišķais maģijas triks — pazudusi jaunava.

III NODAĻA.

Zīmēšana, lidošana, ugunsdzēšana un nometnes dzīve.

Ikviens spēj zīmēt un veidot, ja tikai viņš mēģina to darīt. Šīs lietas nav jāmācās.

Ja tikai mazliet pavingrināsit, attēlodami citu zīmējumus vai statujas, lai redzētu kā mākslinieki to dara, jums labi sekmēsies. Bija laiki, kad pats lielākais pasaules mākslinieks nezīmēja labāk par vismazāko bērnu.

Ikvienai lietai savs sākums. Nedomājiet uzreiz kļūt mākslinieki. Sākumā jūsu darbi būs gaužam vāji, bet, pieliekot pūles, jums tie izdosies arvien labāki. Bet tas nebūs skolas nopelns.

Vismezonīgākajā Dienvidafrikas apvidū dažas iedzimto ciltis tik necivilizētas, ka viņas tikai mazliet pārākas par mērkaķiem. Viņiem nav pat savas valodas, viņi dzīvo kokos un biezokņos, nenēsā drēbju, viņi nevāra barību, bet ēd kāda šī gadās. „Īsti mežoni“, — jūs teiksiet. Bet viņi zīmē brīnišķi labas gleznas uz alu un klinšu sienām.

Viņi nekad nav skolā mācījušies — viņi pat nezina, kas tā tāda ir. Ar apdegušu sprungulu zīmuļa vietā un krāsainām zemēm istu krāsu vietā, viņi lieliski attēlo apkārtējos mežu zvērus.

Ja šie bušmeņi, kā viņus sauc, prot tik labi gleznot uz klintīm saviem vienkāršajiem līdzekļiem un bez pamācībām, tad skauti ar zīmuli, krāsām, otēm, labu papīru un tik daudz norādījumiem, droši vien, spēj to tikpat labi. Pamēģiniet!

Savu zīmuli labi nosmailējiet, tad puse grūtumu jau pārvarēti. Nekad neuzzīmēsiet labu zīmējumu ar trulu zīmuļa galiņu. To pašu var teikt par spalvas zīmējumiem; lietojiet vienīgi cietas spalvas un labu tinti.

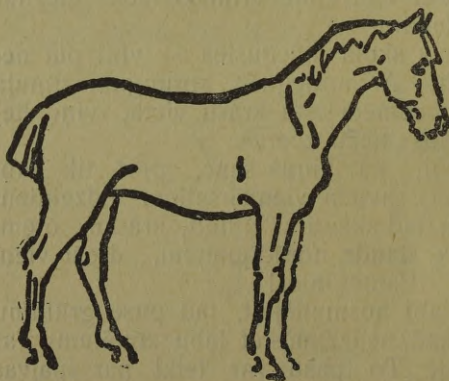
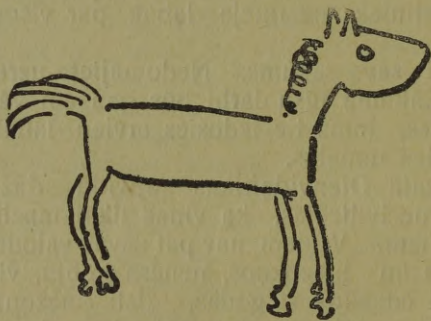
Nekad nevelkiet kādu līniju bez nozīmes, tas zīmējumu tikai sabojās.

Parasti iedomāto tēlu uzmet vieglos vilcienos un pēc tam pārzīmē rupjākām un smalkākām līnijām.

Tīrs papīrs palīdz kļūt pie laba zīmējuma, bet papīrs nekad nebūs tīrs, ja rīkosities netīriem pirkstiem.

Veids.

Varbūt mēģināsiet gleznot zirgu ar garenu ķermeni — kakls un galva vienā stūrī, priekškājas — otrā, pakaļkājas — trešā un aste — ceturta.

Divi zirgi — jūsu un mākslinieka zīmētais.

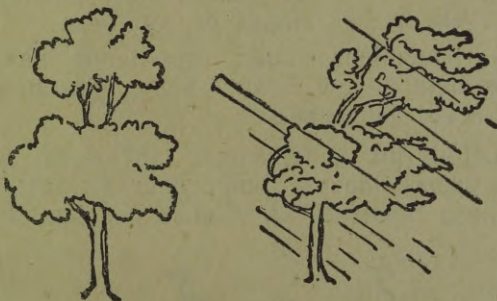
Kad tādu uzzīmēsiet, viņš ne visai līdzināsies dzīvniekam, kuŗu esiet redzējuši uz ielas. Pēc tam pameklējiet kāda mākslinieka zīmētu zirgu un nozīmējiet. Tad sapratisiet, kas jāpieliek jūsu zīmējumam, lai iznāktu zirgs.

Zīmējiet ēkas, kokus, cilvēkus vai citu, ko vien vēlaties. Nozīmējiet viņus no citu zīmējumiem un mācāties pazīt savas kļūdas.

Krāsa.

Jūs, protams, gribēsiet zīmēt krāsām. Labi, vispirms variet daudz veikt ar sarkanu, zilu un melnu zīmuli. Variet uzzīmēt policistu ar sarkanu seju, zilos svārkos un melniem zābakiem. Zīmējums izdosies labāk, ja vispirms konturas apvilksiet viegli ar melnu zīmuli un krāsosiet pēc tam.

Tad variet zīmēt melnu tvaikoni, sarkaniem skursteņiem, zilā jūrā zem zilās debess. Atstājiet viļņu virsotnes un mākoņus baltus, bet dūmu virpuļus zīmējiet melnus — gluži melnus pie paša skursteņa, bet tālāk arvien bālākus.

Koks — rāmā laikā un negaisā.

Ja jums daudz dažādu krāsu zīmūļu vai krītu, variet attēlot ugunīgus vulkanus un kaujas laukā sprāgstošas bumbas. Variet arī nozīmēt pašu savāktās puķes vai atkal ilustrācijas lašitajam stāstam.

Vēl labāki, ja jūsu rīcībā krāsu kastīte un otes. Nemaz nevajaga daudz krāsu — pilnīgi pietiek ar sarkano, zilo, dzeltēno un brūno, jo šīs sajaucot, variet iegūt daudz citu. Sarkans un zils dod violētu, zils un dzeltēns — zaļu, zils un brūns — melnu, sarkans un dzeltēns — oranžu.

Izteiksme.

Iemācījušies labi uzzīmēt priekšmeta veidu, griebšiet viņam piedot arī dzīvību. Reiz redzēju lielisku zīmējumu — kāds pieci gadi vecs zēns bija uzzīmējis savu māti. Viņš būtu arī varējis savu māti zīmēt tā, kā parādīts pirmā zīmējumā, bet viņš to nedarija. Bija vējš, un zēns savu māti uzzīmēja kā parādīts otrā zīmējumā, kuŗš, man šķiet, patiesi labs.

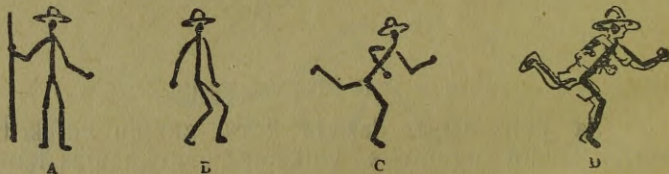

Māte.

Mātes svārki plivojot vējā piepūtās, un, protams, kustošu priekšmetu zēns nevarēja uzzīmēt, kādēļ viņš, uzzīmēja svārku krokas *pēc atmiņas*.

Šis paņēmiens allaž dos labus panākumus. Jānoskata lieta ar aso skauta skatu, *jāatminas* viņas izskats un tad jāuzzīmē.

Kustību un „izteiksmes“ attēlošanai ieteicams vispirms uzvest mazus „kniepadatu vīriņus“ un tad likt viņiem kustēties kā vēlaties; pēc tam zīmējumu

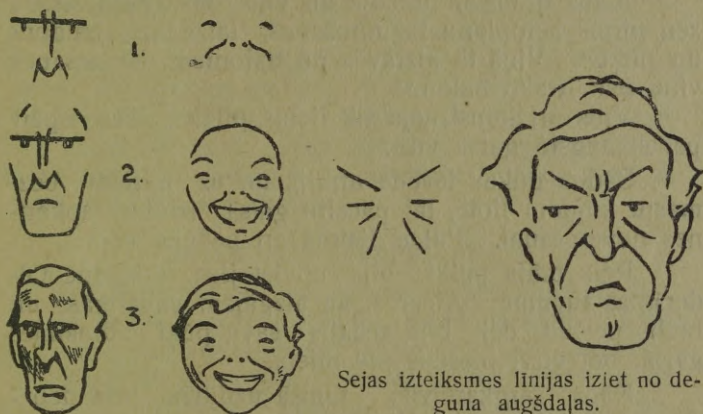
Kā uzzīmēt skrejošu skautu.

var palielināt. Sekojošā diagrama to rāda. Vispirms „kniepadatas vīriņš“ (A). Liekiet viņam kustēties (B). Lai viņš skrien (C). Tad *zīmējiet* viņu skrejošu (D).

Līdzība.

Kad skautiem stāstīju par izteiksmi, viņi mani lūdza iemācīt kaut ko uzzīmēt. Par nožēlošanu, ne-

spēju mācīt zīmēt, jo nekad pats neesmu mācīts. Ko zinu par zīmēšanu, esmu pats iemācījies, un to spēj ikviens skauts. Tamdēļ varu dot tikai dažus norādījumus.

Kā viegli iemācīties zīmēt sejas. Ievērojot kā pakāpeniski savelk līnijas.

Lai uzzīmētu sejas izteiksmi, vingrināties pēc šīm līnijām (zīm. 1., 2., 3.). Ievērojot kā sejas līnijas iziet no deguna augšdaļas (4.).

Pirmie soļi lidošanā.

Man liekas, visi skauti šo baltu dienu grib kļūt par lidotājiem, un es viņiem to neņemu ļaunā. Bet iekams par tādiem kļūsi, jums jau iepriekš būs jāiemācās dažāda laba lieta. Kā skautiem jums nāksies sadurties ar šīm lietām savā darbā, un lidotāja arodzīme jūs ievadīs un vingrinās pareizā virzienā.

Pirmā prasība lidotājam — iepazīties ar gaisu. Pēdējo var ļoti izpētīt laižot pūķi.

Vai esiet lasījuši grāmatu *Ātkal Dennijs* (Danny Again)? Tur aprakstīti vilcēnu piedzīvojumi. Viens no šiem stāstiem vēsta — un tā ir skaidra patiesība —

kā kāds vilcēns pacēlies gaisā ar pūķi Uaita salā; pūķis norāvies, pārlidojis Solentas jūras šaurumu un nolaidies pie Nettlejas slimnīcas. Varens lidojums!

Mans brālis ir lidotājs un viņš šo arodu iesāka sen pirms aeroplanu izgudrošanas, laizdams balonus un pūķus. Viņš tā aizrāvās no baloniem, kā iesaucu viņu par „trako balonu“.

Viņš arī konstruēja tik lielus pūķus, kas spēja pacelt augstu gaisā vīru.

Šādus pūķus ieveda armijā un uz maziem bezmastu kuģiem flotē, lai paceltu gaisā izlūku apkārtnes novērošanai. Pūķus lietoja arī pēdējā kaņā.

Reiz brāļa pulks bija novietojies nometnē Olderšotas tuvumā. Atceros, ka aizgājām vakariņās, un brālis nevaļas dēļ bija atstājis savu pūķi lidināties gaisā, bet virvi piesējis pie mieta.

Kāds sargkareivis, tumsā uzdūrās pret debesīm izstieptai virvei. Viņš pavilka aiz virves — bet ar maz panākumiem. Aptinis virvi vairākkārt ap roku, lai labāk atspertos, viņš rāva vēlreiz visai spēcīgi. Šoreiz pūķis to ņēma ļaunā un brauca stāvus gaisā uz mēnesi, paceldams kareivi starp debesīm un zemi. Būdams vislielākā nesaiprašanā, kas ar viņu notiek, sargs sāka blaut kā vērsis. Izskrējuši visi no telts, atradām sargu karājoties — lielā uztraukumā, bet sveiku un veselu.

Bieži laizdams pūķus, skauts mācīsies, kā vislabāk lidsvarot un veidot pūķa spārnus, iepazīsies ar vēju maiņām, gaisa maisiem u. t. t.; šis ir derīgas zināšanas, bet no grāmatām nav iemācāmas.

Tājāk skautam jāiepazīstas ar dažādu aeropla-

Mācišanās lidot.

nu uzbūvi, visu daļu nosaukumiem un lomu, beidzot arī labi jāpārzina aeroplanu motori.

Skauti var veikt un ir veikuši daudz laba, pazīdami dažādas aeroplanu daļas un prazdami apieties ar viņām uz zemes. Piemēram, nostiprinot aeroplanu virvēm un mietiem, atķīlējot riteņus akmeņiem vai bluķiem, aizsargājot motoru, propeleru u. c. daļas no laika iespaida vai beidzot, pasargājot vārigās aeroplana daļas no pūļa aptaustišanas. Atkal un atkal lidotāji bijuši pateicīgi skautiem par šādu palīdzību pie nejaušas nolaišanās.

Pašdarināts aeroplans.

Ko jūs teiktu par aeroplanu savam pulciņam?

Es taisītu aeroplanu šādi. Kopā ar kādu biedri apgādātu divus velosipedus, šos sastiprinātu šķērskokiem, gluži kā gatavojot nestavas. No viegla koka pagatavotu aeroplana ķermeni, kuŗu apvilktu ar audkļu, motora galu aplājoj ar skārdu. Astē piestiprinātu stūres plāksnes un viņu atbalstītu uz diviem riteņiem. Tālāk priekšā piestiprināms propelers un — saprotot kaut cik no mechanikas — šim propelelam var likt griezties, to savienojot ar velosipeŗu pārneseumu. Beidzot piestiprinātu šķērskokus spārniem ar veselu stiepuļu tīklu, kā pienākas.

Uzmetiet vispirms planu, vai izgatavojiet mazu modeli un tad taisiet aprakstīto mašīnu. Jums būs īsts, mazs aeroplans, ar kuŗu varēsiet braukāt lejup pa ielu — tikai ne par ātru, citādi tiešām atradīsieties gaisā!

Kaut arī „motors“ — kājām dzenams.

Šāds „motors“ visai interesants, un ja visi pagatavos sev motorus tādā pat lielumā, vienādiem riteņiem un rāmjiem, jums būs jauka braukšanās.

Motora stāvu un arī visus pārējos piederumus,

protams, var katrs taisīt pēc savas garšas un izdomas, bet šeit būs daži derīgi zīmējumi ar s a m ē r i e m.

Burti attiecas uz diagramām.

R ā m i s.

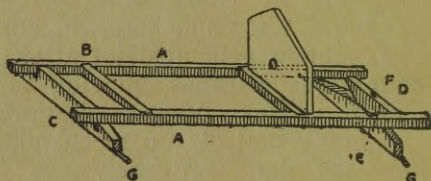
A. Sānkoki 2×2 collas ; 58 collas gaļi.

B. Šķērskoki $2" \times 2"$; 9" gaļi virspusē, 8" gaļi apakšpusē.

C. Pakalējā ass $2"$ bieza un $5"$ plata ; $16"$ gaļa pie pamata, $8"$ virspusē.

D. Priekšējais šķērskoks $2"$ biezis, $3"$ plats un $12"$ gaļš ; $3"$ gaļš pie pamata.

E. Priekšējā ass $2" \times 2"$; $3"$ gaļa virspusē, $16"$ pie pamata ; ar gredzeniem galos stūres ķēžu iestiprināšanai.

Rāmis.

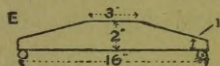
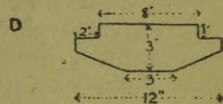
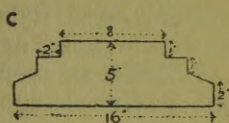
F. $5\frac{1}{2}"$ tērauda tapa $\frac{1}{2}"$ caurmērā — savieno D un E un pie reizes kalpo kā tapa asij E.

G. Asis ir $\frac{1}{2}"$ resni un $18"$ gaļitērauda stieņi, stiprināti skrūvēm pie C un E, ar ierīcēm galos pie riteņu aizturēšanai.

S t ū r e.

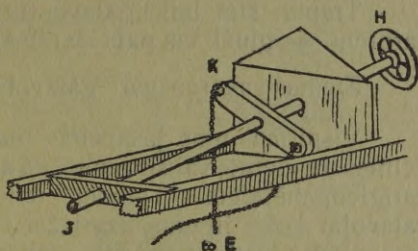
H. Stūre — skautu nūja ar galā piestiprinātu riteņi. Nūja turas stingri, ja viņa ielikta caurumā priekšējā dēlī un arī pie J.

J. Šķērskoks iestiprināts rāmī.

Asis un priekšējais šķērsk

K. Stūres plecu koks 1" biezs, 2¹/₂" plats un 7" gaļš, stingri piestiprināts pie stūres kāta ar skrūvi; gali noapaļoti. No abiem pleciem stingri novilkta ķēdes krusodamies iet uz ass E. galiem.

Stūre.

R i t e ņ i.

Mazi, viegli riteņi.

S t ā v s.

Atzveltnu krēsls ar nogrieztām kājām, pie kam priekšējās kājas atstātas 1¹/₂" vai 2" gaļas, lai būtu ērts slīpums.

Bet tagad pāris vārdu par

ziemas darbiem.

Daudzi domā, ka ziemas vēstneši — aukstās naktis un gaļie, tumšie vakari skautismu spēj apturēt līdz nākošai vasarai; šīs domas ir aplamas.

Negrību apgalvot, ka jūs varētu iet ārā nometnē tikpat ērti, kā vasarā. Bet daudz zemēs ļaudīm jādzīvo ārā sniegā un ledū, un reiz pieraduši, viņi mīl šo dzīvi.

Daudz skautu turpināja savus vingrinājumus, rotaļas, nedēļas gala nometnes visu pagājušo ziemu. Ja tomēr ziema par bargu, lai izietu ārā, tad gaļajos ziemas vaka-

Kā jātur ikšķa nūja. ros var daudz veikt telpās.

Traperi šīnī laikā gatavo rīkus nākamās vasaras darbiem — gluži tas pats darāms skautiem.

Ziemas vakaros var gatavoties vasaras noņemšanai.

Vispirms jums jāsapelnās nauda, lai varētu piedalīties noņemšanā, vai sirojumā, kā arī gūtu līdzekļus labdarīgiem mērķiem. Tamdēļ izlietojat gadījumu un gatavojat koka figūras, izgriežat bildes miklām un uzdevumiem, darināt istabas iekārtu u. t. t. Visas šīs lietas var pārdo.

Pazīstu vienpadsmit gadus vecu, patīkamu mazu meitenīti, kuņa nopelnīja piecpadsmit šiliņu nedēļā, pārdojama dāmu cepušu adatas. Adatu galviņas bija izgatavotas no kurpju auklām, gluži kā pogas grāmatā *Skauti*.

Ja vēlaties papildināt savu tērpu, pagatavojat bikses, zeķes, svīteru, pastalas, jostu, mugursomu, porciju maisiņus u. t. l. lietas. Pašdarinātas lietas, man šķiet, daudz vairāk apmierina, nekā pirktās, un ir arī krietni lētākas.

Tad vēl ir tik daudz lietu, kas jānācās pirms iziešanas noņemšanā. — Katrā skautu nozarē atradīsiet kaut ko, kas viegli padarāms ziemas vakaros.

Pašdarinātas dāvanas.

Skautiem gan daudz darba pie šķirām un arodzīmēm, bet bez tam ziemā jāpagatavo dažādi priekšmeti.

Kas vēlas aizkļūt uz jūrmaļu, tam jāpeln nauda ceļojumam; kas vēlas rādīt, ko skauti spēj, gatavo priekšmetus nākamajai izstādei. Ir arī visai patīkami pagatavot priekšmetus dāvanām. Tik daudz

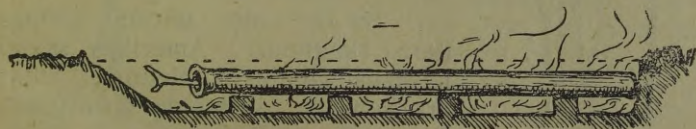
lietu, ko skauti varētu pagatavot, ka tiešām nezinu, kur iesākt. Viens pulciņš gatavo indiāņu ugunskokus. Rotāļlietiņas bērniem viegli pagatavojamas un par viņām labi samaksā. Variet realizēt vēl daudz citas idejas.

Lauku skauti vai arī tie, kuņi ir tik prātīgi un rīko nedēļas gala sirojumus, var pagatavot nūjas. Kad rudenī sula vairs nekāpj kokos — istais laiks nūju griešanai un gatavošanai. Kad lapas nobirušas, arī vieglāk atrast noderīgākos kokus.

Kā nav jātur ikšķa nūja.

Bez parastām nūjām tagad nācis modē kāds jauns nūjas veids — „ikšķa nūja“. Šo nūju roveri lieto skautu nūjas vietā, un tā daudziem pušiem viņa nepieciešama. Bet arī neskauciem šis jaunās nūjas iepatikušās, un variet labu nūju pārdot par diviem vai trīs šiliņiem (Ls 2.50 — 3.75). Šeit skautiem laba izdevība. Noderīgākais koks ir lazda vai osis.

Tvaika krāsns grāvi.

Būs jāpapūlas, kamēr atradīsiet noderīgu koku. Nostaigāsiēt gaļu ceļu, neatraduši piemērota koka, vai arī, laimei uzsmaidot, — kā viņdienu man — atradīsiet pusduci vienā krūmā.

Nūjas izliekšana.

Izvēlaties skaistu, slaidi noaugušu nūju, nevisai resnu, lai nebūtu smaga, bet arī ne pārāk tievu, lai nelocītos un nelūztu. Nūjas resnums būs $\frac{3}{4}$ collas, t. i. $2\frac{1}{2}$ — 3 collas apkārtmērā — gaņums 4 pēdas līdz 4'2", galā pietiekoši plata žākle ikšķim. (Tamdēļ šo nūju sauc par „ikšķa nūju“.)

Mizu atstājiet, bet zarus nogrieziet ar asu nazi (nevis ar nazi, bet ar *asu* nazi!). Ja nūja nav gluži taisna, viņu sutina līdz tā kļūst mīksta un lokana, pēc tam izliec attiecīgā vietā. Sutināšanu izdara šādi: Ap 6 pēdas gaļai dzelzs caurulei viens gals aiztaisīts ar koku, metālu vai betonu. Cauruli piepilda mitrām smiltīm, ieliek nūju un novieto mazā grāvītī uz ķieģeļiem un silda, pakūpot vairāk vietās uguni, kā parādīts zīmējumā.

Nažu taisīšana.

Šis ir otrs teicams ziemas darbs skautiem. Amerikas skauti pasākuši izgatavot lietīņas, kuņas arī jums šo ziemu der izmēģināt. Piemēram, izrotātu papirnažu pagatavošana. Zīmējumi blakus lai jūs ierosina.

Nažus taisa šādi: Kops — protams, ar īpašnieka atļauju — Kuņu zaru jūs izvēlētos? dodas mežā, un katrs skauts šeit lai

noskatās derīgu materialu. Jāievēro, lai nazim iznāktu labs asmens un īpatnējs spals. Spalu gatavojiet 4 collas garu, bet asmeni 4—6 collas. Tamdēļ materialu griežiet ap pēdu garumā un 3 collām apmērā, lai vēlāk to izdrāztu pēc vēlēšanās.

Šeit lazdas zars (A), ko nogriezu kādā krūmā, tad drāzu ar savu skautu nazi, iekam iznāca papīrnazis kā šis (B). Sagriežat zarus, ziemā, kad viņos nav sulas, un ļaujiet tiem labi nokalst.

Drāžiet ar asu nazi (atkārtošu, nevis ar nazi, bet ar *asu* nazi) vai arī, ja jums pieejami galdnieka rīki — ar ēveli. Tad vēl pāris drāzienu ar *aso* nazi, un nogludiniet ar smilšpapīru. Bet pašās beigās „uzpiliniet uz lupatiņas pāra pilienu lineļlas, iemēr ciet to drusku šellakā (pernicā) un beržiet līdz

asmens spīd un lai-stās,“ — tā lasam amerikāņu žurnālā *Scouting*.

Rokturi variet nolakot. Variet arī ar sarkanu un melnu tušu uz asmens uzzīmēt skautu zīmes un citākus, tāpat savu vārdu roktuļa galā.

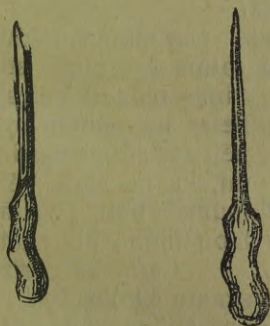
Pašiem savs kino.

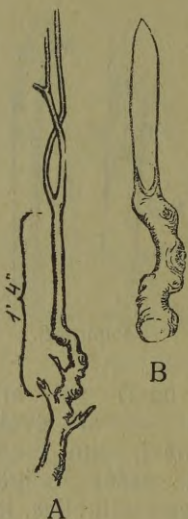
Tikama ziemas nodarbošanās ir pagatavot pašiem savu kino.

Asmeni izgriežat no zara malas, kā rādīts zīm. pa kreisi, nevis no vidus (zīm. pa labi). Serde bieži izkurtējusi, dažreiz pat pieņēmusi nelāgu krāsu, kas bojā visa asmens izskatu.

Papīrnazi.

Kā no augoša koka
rodas nazis.

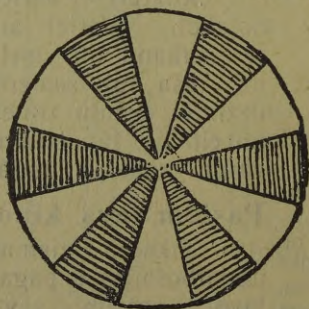
Gudri ļaudis ieteic mums izsargāties no kino apmeklēšanas. Kino gan esot interesants, bet arī visai neveselīgs acīm; šeit varot arī saaukstēties, bet gripas, masalu un citu lipīgu slimību laikā pārpildītājās telpās viegli saslimstot; kino apmeklējami, velti šķiežot arī daudz naudas. Un tas viss gluži pareizi.

Tai pašā laikā filmas iepriecina tik ļoti apmeklētājus, ka viņi ar mieru maksāt dažus naudas gabalus, lai dabūtu izsmieties.

Un ja viņi kino neapmeklē pārāk bieži, arī acis nenaslimst. Tāpat ja viņi, gluži kā skauti, elpo ne caur muti, bet degunu, viņi neiesūks slimību dīģļus, kas lidinās gaisā.

Šādu virzienu ieturu arī es un apmierināts noskatos filmā. *Tikai ne pārāk bieži!*

Nemilu dažas filmas. Gaļlaikajos skatīdamos amerikāņu filmas, — viņu saturs šausmīgi stiepts un atrisinājums prasa stundas, viņās rāda tik neiespējamās lietas un amerikāņu īpatnēji sastādītie teksti tik aplami, ka no sirds vēlos, kaut mums būtu vairāk savu labu filmu, ko skatīties.

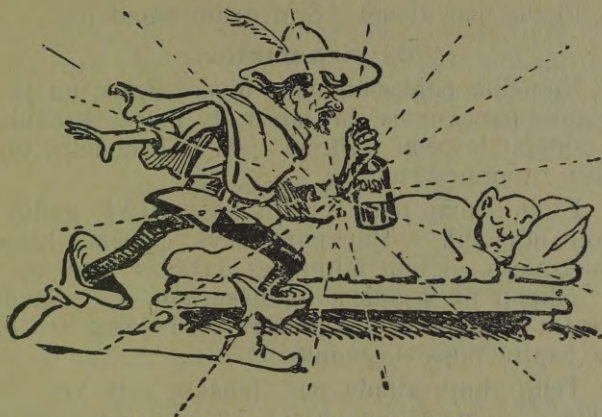

Ritenis, kuŗš rada «zibēšanu».

Ceru, ka drīz mūsu skautu klubos būs savi kino aparāti, kuŗos iknedēļas mainīs filmu. Kā jums šķiet?

Spoku filmas.

Manu dieniņu, ja jums

Nonāvēšanas skats no «Hamleta».

tūdaļ nav viss īsts, kamdēļ lai jūs paši neuztaisītu kaut ko jaunu? Šādi var sarīkot lielus brīnumus sava pulciņa klubā vai izrīkojumā.

Tēlojiet kādu mazu ludziņu tumšās telpās uz spilgti apgaismotas skatuves. Aktieriem jākustas maziem, ašiem soliņiem un grūdieniem, gluži kā kinematografā. Pie spuldzes, kuŗa apgaismo skatuvi, pierīkojiet rīteni platiem spieķiem. Rīteni griežot, redzētais zibēs kā istā kinoteatrī. Ja gabals ir paīss un labi aktieri, visiem būs jautri.

Variet, piemēram, inscenēt daļu Hamleta uz savas skatuves. Beigu skatā variet rādīt noindēšanu labi šausalīgā veidā.

Šeit vēl līdzeklis kā rādīt „zibēšanu“. Variet šim nolūkam lietot velosipeda rīteni, iestiprinot pārmišus spieķu starpās papīru. Velosipedu noliekat augšpēdus un paminu griežot ar roku. Pats gan šo lietu neesmu mēģinājis, bet man nav šaubu, ka jums tā izdosies.

Pietiks par ziemu. Spriedisim tagad par

dzīvi nometnē.

Nometnē nepieciešamas divas lietas, un ja gribat labus panākumus, tad abas šīs lietas jāvienkāršo līdz pēdējai iespējai. Pirmā lieta ir jūsu telts, otrā — virtuve ar ugunsgrūti.

Esmu jums jau stāstījis kā savus 8 gadus nodzīvoju nometnē. Biju pats savs pavārs, kalpone, un miesnieks. Esmu mitinājies dažādās teltīs un vārijis ēdienu uz visādiem ugunsgrūtiem. Sākot ar milzīgām svētku „jāņugunīm“ un beidzot ar gruzdošu papīru mazo liesmiņu.

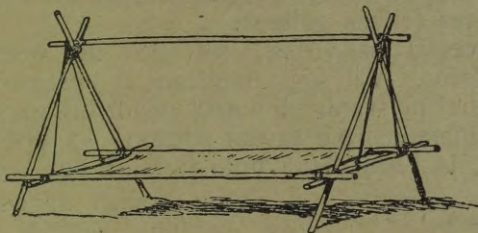
Teltī, kur atradu par labāko, grūti vēl tagad iknaktis — ziemā un vasarā, — kaut gan varētu to darīt savā ērtajā namā, ja vien tur labāk patiktos. Tomēr netikas! Zīmējumā redzama mana telts un gulta. Šo telti ikviens var pats pagatavot, un lētāki kā pērkot gatavu.

Šai teltij lielas priekšrocības — lai cik mitra nebūtu zeme, jūsu gulta un lietas būs sausas, jo viņas neatrodas zemē; lai kā trako auka, jūsu telti neapgāzīs. Divas reizes esmu ērti gulējis savā teltī, kad mani biedriem bija jācieš no plūdiem. Negribētos pārāk iegalvot, ka mana telts vislabākā; tas būtu mulķīgi, jo ikviens par savu izmēģināto telti pārliecināts, ka šī vislabākā. Varu tikai teikt, ka *man* viņa liekas labāka par visām, kurās esmu gulējis.

Šo telti ikviens skauts var pats pagatavot, un ja viņš dodas uz mežainu apgabalu, viņam jāņem līdz vienīgi audekls jumtam un gultai vajadzīgās nūjas būs atrodamas uz vietas.

Labs nometnes pavārs sevi neapmaksā pannu un katlu kaudzē. Kad ar savu sievu ceļojām vērsu papajūgā pa Alžīras tuksnešiem, mūsu vienīgie virtuves piederumi bija vārāmā panna un dzeršanai veca kon-

zervu bundža. Man liekas, tas tomēr drusku par maz, jo tanī pašā traukā vārījām zivis, kafiju, saknes un arī pudiņu! Nē, jums vajaga mazākais divus virtuves traukus — sekla katliņa, kastroļa un, ja daudz, cepešpannas.

Lielā Vadoņa telts un gulta, kuŗa, kā redziet, ir „āžos“ pakārts rāmis. Jumta audeklu pārklāj pār virsējo nūju un nostiprina vai nu pie „āža“ nūjām, vai pie zemē iedzītiem mielīgiem.

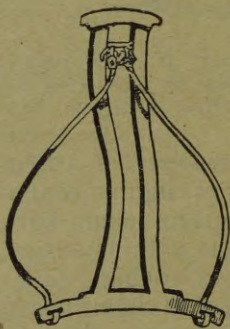
Nekuriet lielu „jāņuguni“, jo tad pavārs varētu izvārities ātrāk nekā ēdiens. Iekuriet uguni rūpīgi, ar sevišķi sagatavotiem kokiem — sadrāžot iekura koku visapkārt smalkās atskabargās. Uguns uzturāma īsiem nocietējušiem sprunguļiem, cenšoties dabūt daudz kvēlojošu ogļu. Ja vēlaties nodarboties ar citām lietām, kamēr vārās pusdienu — izrokiet zemē alu. Sakuriet alā ugunsķuru un, kad pietiekoši sakarsusi, to cieši noslēdziet pret ārējo gaisu uzlikdami velēnas. Šinī alā tad ēdiens izvārsies tikpat labi kā „siena“ kastē. Ja pusvārītu ēdienu iepakā kastē ar sienu vai avīzēm, cieši noslēdzot pret ārējo gaisu, tad tur viņš turpina vārities bez uguns.

Par mugursomām.

Reiz novēroju ceļojošas nometnes dalībnieku pulciņu gājienā. Visi somas nesa mugurā. Neskatoties uz to, ka bija noieta tikai dažas jūdzes, somās iebāztie

priekšmeti lika sevi sajust asiem stūriem. Mugursomas bez tam mētājās no vienas puses uz otru. Gājēji sakarsuši un noguruši. Bet visam vajadzēja būt citādi. Šie ceļinieki neprata kārtīgi piebāzt un nest savas somas — maza iepriekšēja sagatavošanās būtu devusi lielas ērtības gājienā.

Norveģijā visi vīrieši, sievietes un bērni staigā somām plecos. Vai soma piebāzta ar nesamo, vai arī tukša — nav no svara, viņu nēsā vajadzības gadījumam. Viņi tā pieraduši pie savām somām, ka justos visai nelaimīgi, ja kādu dienu būtu jāstaigā bez viņām.

Somas tvertne.

Viņu somas apgādātas ar koka tvertni; pēdējā pasargā nesēja muguru no asiem nesamā stūriem un neļauj somai svaidīties.

Zīmējums rāda manas somas tvertni. Nupat novietojū to savā istabā, lai uzzimētu, kad tā piepeši nozuda. Te izdzirdu savu mazo Pēteri ārā dziedam: „Dedī, es jāšu ar savu Šeķi (t. i. viņa koka zirgs) apraudzīt skautus un mugursomu ņemšu līdz“, — bet viņam bija mana soma.

Ugunsdzēsēju kārtā.

Kad pasaules karā visi jaunieši bija frontē, pateicoties skautiem, arī daudz ugunsdzēsēju varēja iet savai tēvijai palīgā. Skauti arī šinī ziņā bija sagatavoti un stājās to ugunsdzēsēju vietās, bez kuņiem būtu neiespējami iztikēt.

Kopš tā laika daudz vietās skauti nodibinājuši uguns dzēsēju brigades, jo ļaudis zina, ka skauti viņiem uzticēlo darbu veiks sekmīgi.

Grāmatā *Skauti* minēju kā jāizturas ugunsgrēka gadījumā. Bez tam mums slavenais ugunsdzēsēju virsnieks, kapteinis Uelss, sarakstījis skautiem grāmatiņu pamācībai kā izturēties ugunsgrēkā, kā rīkoties ar mašīnām u. c. Mums sevišķi jāatminas pāris noteikumu: ja esi degošā namā smagos un smacējošos dūmos, rāpies pa grīdu — tur dūmi būs panesamāki.

Ja uzduries slēgtām durvīm, kuņģam tev jātiek cauri, atceries, ka vājākā vieta durvis mēdz būt panelis, — šeit visvieglāk izspert caurumu.

Ja aizdegas tavas drēbes, neskrej nekur pēc glābiņa — vējā liesma kļūs vēl lielāka. Vārties pa zemi, ietinies segā vai citur, lai apslāpētu uguni, vai ar aptin rokas lupatām un centies liesmu apstāt.

Ūdeni nelej liesmās, bet uguns apakšējās daļās. Griesti un grīda ugunsgrēkā mēdz sabrukt — drošākā vieta tamdēļ durvju sliekšnis.

Daudzi glābuši citu dzīvības, mācēdami pagībušus izvilkēt no degoša nama. Nav tikdaudz no svara zināt kā to dara, bet daudz svarīgāki visur un vienmēr šinī lietā vingrināties.

Ikviens uztraukumā var aizmirst savu labāko mezglu, vai arī nespēs sasiet to tik ātri kā norādīts grāmatā *Skauti*. Bet ja bieži vingrināsities, viss izdosies viegli un dabīgi un nebūs grūtību arī istā ugunsgrēkā rīkoties pareizi.

Gan jums kādu dienu gadīsies būt pie ugunsgrēka, tamdēļ *esat modri*.

Palīgā!

Mācāties visu par ugunsdzēšanu un dzīvību glābšanu, kamēr jums kā skautiem tas iespējams. Cenšaties izlietot gūtās zināšanas, kur vien izdevība.

Kā zēns dzīvoju Londonā. Ikvakarus vēroju, vai kautkur neblāzno ugunsgrēks. Kur vien ieraudzīju ugunsgrēka atspīdumu vai izdzirdu ugunsdzēsēju ratus braucam — tūdaļ steidzos turp. Šādi piedzīvoju daudz ugunsgrēku, un man nodibinājās tik teicamas attiecības ar ugunsdzēsējiem, ka man atļāva šur tur palīdzēt. Tas tik bija prieks!

Daudz vietās roveri ugunsdzēsēju zinības uzņēmumi savā nodarbību programā. Daudz mazākās pilsētās un sādžās roverus uzskata par vietējo ugunsdzēsēju brigadi.

Sagaidu lielu centību no pulciņiem, kuņi ķeras pie šīs lietas, — lai tad nopietnā brīdī skauti varētu pierādīt savas spējas un drosmi uguns dzēšanā un dzīvības glābšanā, kamēr skatītājiem drebuļi skrien pa muguru.

Nesen atpakaļ grūts pārbaudījums piemeklēja kādu tālu angļu koloniju. Britu Gvinejā nodega galvas pilsētas Džordžtaunas katedrale. Kā vairums šādu celtnu, arī katedrale bija koka, bet tik rūpīgi celta un greznota izgriezumiem, ka torņi un visa celtnē likās akmens.

Kāds skārdnieks bija labojis uz katedrales jumta ūdens caurules, un laikam izmētis no sava ogļu trauka dažas ogles, jo jumts piepeši bijis liesmās.

Ievērojot sauso, karsto klimatu un stipro vēju, arī tornis — kuņi varētu salīdzināt ar skalū saini ugunskuram — pāris mirkļos aizdegās, un liesma uzšāvās augstu gaisā. Pilsētas ūdenskrājums bija niecīgs, jo ūdensvada mašīnās taisni to dienu gadījās bojājums. Kad ieradās ugunsdzēsēji, viņu rīcībā bija visai maz ūdens, bet uguns bija pieņēmusies tādos apmēros, ka par katedrales glābšanu nebija ko domāt.

Ugunsdzēsējiem tomēr bija grūts uzdevums pasargāt tuvējās mājas no aizdegšanās.

Kā vienmēr briesmu brīžos, arī šoreiz skauti bija ieradušies un kā vīri pildīja savu pienākumu. Šeit man piesūtītā atsauksme par viņu rīcību:

„Visas atsauksmes atzinīgi izsakās par skautiem. Pulciņš dibinājās no Sv. Staņislava katoļu koledžas zēniem skautmastera Olbena Robinsena tēva vadībā. Skautu vadītājs bija pirmais, kas steidzās glābt altāra segas, kamēr virs galvas jumts jau stāvēja liesmās.“

Cits šī paša gadījuma apraksts:

„Brišķēdami, brakšķēdami ap stūri joņoja ugunsdzēsēju rati. Ratus vilka viens ugunsdzēsējs un četri mazi skautiņi, kuŗu kopvecums tuvojās ugunsdzēsēja vecumam. Elsdami, pūzdami viņi cīnījās uz priekšu, un rati ripoja ātrā gaitā“.

Skautmasteram Robinsena tēvam avizes veltīja cildinošus rakstus, bet kad viņš tos noliedza kā pārspilētus, apmierināsimies ar viņa paša pieredzējumu aprakstu:

„Kad katedrales siena sabruka, stāvēju ar dažiem citiem kādus desmit soļus attālu ar šļūteni rokā. Ja iepriekš stāvējām nepanesamā svelmē, tad tagad atradāmies tādā dzirksteļu un degošu pagalu lietū, ka šo skatu nekad neaizmirsīšu. Vērsām šļūteni gaisā, lai atturētu dūmus un mēģinātu dzēst dzirksteles uz savām drēbēm.

Šinī brīdī, kaut gan atradāmies laukā, nevarēju saredzēt nedz sava kaimiņa, nedz šļūtenes. Vīri stuma šļūteni mums no muguras un kļiedza, lai ejam uz priekšu. Spiediens caurulē tamēr tā pieauga, ka šļūtene kļuva pilnīgi nelokāma, un mums tā bija jāatstāj.

Četras vai pat piecas reizes mani skāra nāve... Jūs nevariet iedomāties, ko nozīmē ugunsgrēks koka

pilsētā; un šis bija šausmīgākais ugunsgrēks kopš piecdesmit gadiem. Ap trīs simts viru cīnījās ar uguni, un mēs neizglābām nevienu ēku.

Kāds baznīcas zvans nokrita pēdas attālumā no ugunsdzēsēju virsnieka... Kāda sija nokrita no torņa uz cementa bruģa blakus ieliņā un ieurbās cauri cementam pusotras pēdas dziļi zemē.

Esmu priecīgs, ka visi tencina skautus. Viņi strādāja kā trojieši... Viņi piegādāja ugunsdzēsēju mašīnai vismaz četrus ogļu lādiņus; viņi arī uztina šļūtenes pēc ugunsgrēka, kad nogurušie ugunsdzēsēji to nespēja.“

IV NODAĻA.

Labākais sports — dzīve dabā.

Kad kalpoju kā jauns kareivis Indijā, man bija pamatīgi jāstrādā, un tādēļ nebija iespējas iet džungļos uz medībām, kā to mēdza mana priekšniecība. Drīz tomēr atradu, ka varu piekopt šo sportu gluži kā viņi; tikai mūsu nometnes tuvumā.

Tiešām krietni daudz savu labāko šāvienu izdarīju vietās, kur dzirdamas kazarmu tauņu skaņas. Atceros, kāds virsnieks brīnījās kā to spēju, un es apņēmos nošaut buku pēc ceturtdaļstundas, skaitot no tā laika, kad atstāšu savu baraku. Viņš, protams, tam neticēja, jo pēc viņa aprēķina man vajadzētu desmit minūšu, lai izietu cauri pilsētai un tuvējām mājām. Pilsēta plētās uz trim pusēm, bet ceturtajā viņu norobežoja upe.

Īlgī nekavēdamies, uzlēcu zirgā, un šauteni rokā aizauļoju pa plašo smilšaino upes krastu. Man zināmā brāslā pārjāju upi, un nebija desmit minūtes, kad jau atrados mežonīgās aizās otrpus upes.

Drīz vien pamanīju krūmu starpā stirnu. Viņa mierīgi plūca zāli. Bez trokšņa nolaidos no sava ponija un tūdaļ sāku pielavities medijumam. Drīz tomēr ievēroju, ka lai pielavītos pa šāvienam, jāvirzās pār klajumu.

Savu apģērbu biju nokrāsojis zaļu, tā kā tas pilnīgi pieklāvās apkārtni, kuŗa šini gada laikā bija zāles zaļā krāsā. Man vienīgā izredze bija, paļaujoties savai aizsargu krāsai, uz vēdera nemanot pielīst pa klajumu bukam.

Līdu tuvāk un tuvāk. Katru reiz kad buks pacēla galvu, lai pārlūkotu apkārtni, kā sastindzis pieplaku zemei. Kad buks turpināja plūkt ēsmu, varēju atkal pielīst dažas pēdas tuvāki.

Laiks gāja uz priekšu, un man līdz šāvienam bija vēl jāmēro tāļš ceļš. Piepēži aiz sevi izdzirdu klusu

Pat vēl ir diezgan grūti, ja prot tikai vienu iedzimto valodu. Daudz labāk zināt divas vai trīs, lai novērstu aizdomas vai arī, lai varētu pāriet no vienas zemes otrā.

Nav tik daudz no svāra mācēt svešo valodā lasīt, rakstīt vai zināt grammatiku. Daudz lielāka nozīme, ja prot runāt vietējās izloksnēs un atdarināt roku, plecu un uzaču kustības, kādām vairums sveštautiešu pastiprina izteiksmi.

Šinī ziņā skautisms lielā svarā. Kas sagatavots kā skauts, būs pieradis ievērot sīkumus ne tikai apģērba un izskata, bet arī izturēšanās un kustību ziņā. Tāpat viņš prātis atdarināt novēroto, un tā daudz labāk sapratīsies un iegūs to ļaužu labvēlību, ar kuriem viņš runā.

Kad mācījos itāliki, mēdzu pavadīt žestiem vārdu „ma“, kas nozīmē „bet“.

Itālijā šim vārdam daudz nozīmju, un viņu saprot tā, ja raustiet plecus, un citādi, ja kustiniet roku.

Man arvien bauda mācīties svešu valodu, jo sevišķi tautā, kur to lieto. Tani pašā laikā tomēr nepieciešami jāmacās arī valodas vārdi, viņus lasot un rakstot. Tiešām šinī ziņā nezinu labākus līdzekļus, kā lasīt ārzemju laikrakstus vai sarakstīties ar ārzemniekiem, kas ar mieru jums rakstīt savā valodā un labot kļūdas jūsu vēstulēs.

Tamdēļ skautu kustībā ieteicam visiem sarakstīties ar ārzemju skautiem. Mēs varam dot dažu ārzemnieku adreses un ceram, ka sāksiet ar viņiem sarakstīties.

Novērojumu slēdzieni.

Atstāstīšu īsu kāda rīta atgadījumu pie pazīmju ievērošanas un atburtošanas.

Uz lielceļa bija redzamas blakus divu zirgu pēdas. Viņi rikšķojuši visu laiku viens pie otra, jo pēdas nekur nekrustojās, bet reizē mainīja virzienus un likumus. Viens zirgs (pa kreisi), spriežot pēc pēdu lieluma un

soļu gaņuma, bijis parasta auguma. Otrs (pa labi) bijis, acimredzot, spēcīgs zirģelis, kaut gan mazs, bet visai resns — jo pēdas bija daudz tālāk viena no otras. Šis zirgs arī klibojis, jo viena kāja bija arvienu spērusi isāku soli, ko liecināja arī seklāki iespiestā pēda.

Tā kā zirgs bijis klibs, viņu, acimredzot, neviens nebija jājis. No tā, ka viņš bija rikšojis otram zirgam pa labi, bija skaidrs, ka klibo pie pavadas vedis jātnieks otra zirga mugurā (sava zirga pavadu jātnieks turējis kreisā rokā).

Klibā kāja bija savādi apkalta, kas liecināja, ka zirgs klibo jau sen.

No šīm zīmēm spriedu, ka klibais zirgs piederējis vecam, resnam kungam, kuŗš dzīvē stājies kā nabags, bet tagad labi pārticis.

Vai variet arī šo izlobīt, vai varbūt jums labāks izskaidrojums?

Kamdēļ viņš bija tauks un bagāts?

Savus slēdzienus pamatoju šādi. Klibais zirgs piederēja resnam un vecam kungam — jo dāmas nekad neļāj resnus zirgus, arī jauni, viegli virieši to nedara.

Resnais kungs bija labi pārticis, jo varēja algot puisī, kas izjādelētu viņa zirgu; viņš arī puisim varēja turēt zirgu.

Agrāk viņš bijis trūcīgs, jo neskatoties uz zirga klibumu, viņš licis to īpaši apkalt, cerībā uz zirga atlabšanu. Būtu viņš bijis labs zirgu pazinējs — tāds, kas pratis jā kopš savas jaunības, — viņš nedziedināmo zirgu būtu pārdevis un nopircis citu. Acimredzot, viņš nebija labs jātnieks un, pieradis pie sava klibā zirga, nevēlējās citu.

Tamdēļ zirga īpašnieku apzīmēju par resnu, paša spēkiem uz augšu tikušu kungu, pāri vidējiem gadiem.

Pareiza kalnos kāpšana.

Vai kādu vasaru esiet izgājuši ekspedīcijā kalnos? Man šķiet pastāvēt labvēlīgam laikam, jums būtu jāiziet. Ieteicu ievērot šini ziņā grāmatā *Skauti* dotos aizrādījumus: nemiet līdz telti, kalnā kāpēju virves un kartes. Izvediet dažus minētos vingrinājumus un rotaļas. Jums klejošana iepatiksies. Par kalnos kāpšanu varu daudz stāstīt.

Gurkas ir cilts, kas dzīvo Nipolā, Ziemeļindijā, Viņi vieni no labākajiem mūsu armijas kareivjiem. Īsi, mazi vīreļi, stingriem stāviem, slīpām acīm un asienu vaigu kauliem — viņi atgādina japaņus. Viņi taisnīgi, jautri un sirsniņi. Bez tam viņi labi kalnos kāpēji. Trešā gurku pulka majors Vūdžats par viņiem saka:

„Kalnu kareivji lejup nāk visai ātri, mēs pat sekot nevaram; bet augšup viņi kustas ļoti lēni.“ Nemirstīgais sekspirs to atzīmējis vārdiem: „Augstus kalnus kāpjot, pirmie soļi jāspeļ gausi“. Šo deviņi no desmitiem aizmirst — kalnu uz augšu lēni — kāju liekot stingri uz visas pēdas, nevis uz pirkstgaliem.

Šo likumu ievēro arī melnkalnieši. Melnkalne ir maza zemīte augsti kalnos Adrijas jūras austrumos. Iedzīvotāji skaisti, lieli cilvēki un ļoti patriotiski; vairāk par visu mīl savu tēviju. Kaut gan viņi nav īsti kareivji, visi valkā vienādu formu, vingrinās šaušanā un vienmēr staigā apbruņojušies šauteni, dunciem un pistolēm. Tomēr viņi visai miermīlīgi, un vienīgā man zināmā tauta, kur nav zagļi. Tikai ar turkiem kaimiņos viņi bieži cīnās. Cīņā ar turkiem viņi izliekas kā pārvarēti un bēg kalnos. Turki tad seko, cik ātri spējami; bet kad viņi bez elpas un nokusuši, melnkalnieši atgriežas un gāžas lejup kā lavina, visu ceļā iznīcinādami. Viņi paši saka: „Ikviens spēj pietiekoši lēni kāpt kalnā, bet vienīgi melnkalnietis spēj skriet lejup.“ Tiešam apbrīnojams ātrums, ar kādu viņi veļas no saviem kalniem.

Principi skautiem.

Valsts vēsturi veidojuši tautas izlūki-skauti — britu varoņi un izgudrotāji simtiem gadu atpakaļ.

Kauns skautam, ja kopā ar citiem esot, vienalga kur, pēdējie kautko ātrāk ierauga; lai arī priekšmets būtu kāds būdams — mazs vai liels, tuvu vai tālu, augstu vai zemu.

Cītīgi dzīvniekus novērojot dabā, viņus par daudz iemīlo, lai nošautu. Lielākais sports medībās ir — dzīt dzīvniekiem pēdas, nevis nonāvēt.

Meža gudriba māca, netikvien ievērot dzīvnieku pēdas un zīmes, bet arī spēju šīs pēdas saprast un izdibināt. Piemēram, vai dzīvnieks bijis izbiedēts, vai gājis savā nodabā. Meža gudriba pat māca atrast barību un ceļu džungļos. Viņa māca atrast labākos augļus, saknes un t. j. pr. barībai. Viņa māca, kāda barība visvairāk vilina meža dzīvniekus.

Novērošana.

Kāds stāsts par novērošanu no „Taku atradēja“ (Pēc *Kupera*).

„Taku atradējs ar Kasparu, Mariju un diviem draudzīgiem indiāņiem savā kanū bēga lejup pa upi. Viņus vajāja naidīgie irokezi. Bēgļi savu kanū iestuma kādā līcī zem stāvā, kokiem un krūmājiem apaugušā krasta. Lai labāk noslēptos, viņi maskējās zariem arī no upes puses. Vajātāji bija sadalījušies divās daļās: vieni virzījās gar krastu, otri brida pa ūdeni.

Ienaidnieka tuvuma dēļ, bija jāievēro vislielākais klusums. Irokezi pa ūdeni lēni virzījās uz priekšu cieši gar pašu krastmalu. Drīz vien arī lapu čabēšana un zaru brikšķēšana vēstīja, ka otrā partija uz krasta virzās tieši šurp. Abas partijas sastapās taisni pie mūsu bēgļu paslēptuves. Abas apstājās un pāri bēgļu galvām uzsāka sarunas.

Bēgļu dzīvības karājās mata galā, tiešām viņus slēpa tikai daži zariņi un koku lapas. Vajadzēja uz-

nākt mazliet stiprākam vejam, un viņi bija pazuduši. Laimīgā kārtā mežoņu acis nepamanīja slēptuvi, varbūt taisni viņas pārdrošās izvēles dēļ.

Blakus ienaidniekam.

Mežoņi sarunājās iespējami klusi, bet bēgļu ausis uztvēra ikvienu vārdu. Mežoņi sprieda, kādu ceļu labāk izvēlēties turpmākām gaitām. Viņi vienojās klusi un iespējami ātri turpināt vajāšanu lejup pa upi.

Drīz vien varēja dzirdēt, ka ienaidnieki uz krasta aiziet. Turpretim tie, kuņi atradās ūdenī — vēriņi sāka pētīt krastmalu. Viņu acis gailēja starp kaŗa krāsām uz miesas kā dzīvs uguns. Pēc divām vai trīs minūtēm arī viņi sāka virzīties uz priekšu soli pa solim, kā cilvēki, kuņiem kaut kas nozudis. Kad beidzmais bija pagājis gaŗām, Taku atradējs smējās savus sirsniņgos, bet bezskaņas smieklus, kuņus daba un paraŗas bija padarījuŗas tik īpaŗus ūim vīram.

Viņa prieks tomēr bija pārags. Pēdējais no aizejoŗiem indiāņiem, atskatījies atpakaļ, piepēŗi apstājās. Pēc viņa sejas un izturēŗanās viegli varēja saprast, ka viņŗ ievērojis kaut ko aizdomīgu.

Laimīgā kārtā kareivis, kas ievēroja aizdomīgās zīmes, bija jauns, un viņam vēl bija jāiegūŗ slava un cieŗa.

Viņŗ zināja, ka klusu cieŗana ir tikums un baŗdijās sacelt aplamu trauksmi.

Nevienam ne vārda neminējis, viņŗ atgriezās, un, kamēr citi turpināja ceļu, klusi virzījās uz aizdomīgo krūmu.

Ko indiānis pamanīja.

Daŗas lapas saulē bija mazliet nokaruŗas uz leju, un ūo niecīgo atkāŗšanos no dabas likumiem indiāņa modrā acs bija ievērojusi. Tik vingrināŗs ir meŗoņa skats, jo seviŗķi kaŗa tekās, ka viņŗ ievēro visniecīgākos sīkumus. ūie sīkumi bieŗi atklāŗ lielas lietas. Kamēr jaunais kareivis sasniedza ūaubīgos

krūmus, viņa biedri jau bija kādu piecdesmit vai sešdesmit soļu attālumā.

Neskatoties uz savu bīstamo stāvokli, bēgļi ar lielu interesi vēroja jaunā indiāņa vaibstus. Vispirms indiāņa seja atstaroja priekā, iedomājoties, ka gūs panākumus, kur cilts visgudrākie bija kļūdušies; viņš iedomājās slavu, kas tik reti skaņ kareivi viņa gados un pirmā kaņagājienā. Tad seja atkal izteica šaubas, kad lapas vieglā vējiņā pacēlās augstāk.

Lapas bija tik maz mainījušās no karstuma, ka indiānis, viņām pieskāries, atzina savu vilšanos. Bet viņš bija cilvēks, kas gribēja pilnīgi pārliecināties par savu maldīšanos, un, nobīdījis zarus pie malas, atradās paslēptuvē. Indiānis pārsteigts ieraudzīja bēgļus nekustoši izstiepušos laivas dibenā. Īss sauciens, lēcieni un Čingasguka delavaru kaņ cirvis ķēra indiāņa galvu. Viņš rokas plātīdams nogāzās, un straume aiznesa ķermenī, kuņš vēl raustījās nāves agonijā.

Kā vingrināts zūlū zēns.

Grāmatā *Skauti* esmu jau stāstījis, kā Dienvidafrikas ciltis vingrina savus zēnus.

Kad zēns paaugas skauta gados, viņam atņem niecīgo apģērbu (parasti šaurs aizsegs no vāveres ādas un metala aprocītes). Tad viņu nokrāso ar kādu baltu krāsu, kuņa noiet tikai apmēram pēc mēneša, lai mazgātu kā mazgādams.

Viņu apbruņo ar īsu šķēpu, kuņu sauc par esegaju, un vērsādas vairogu un izdzen mežā, kamēr krāsa noiet. Kas ieraudzīs mežā balto zēnu, to nonāvēs.

Nabaga zēnam jāiet bez barības un segas. Viņam jāmeklē patvērums no aukstuma; viņam jāgādā uzturs, uzmeklējot un pētot pēdas un pielavoties dzīvniekam. Ar savu īso šķēpu viņam dzīvnieks jānonāvē.

Viņam jākuņ uguns, beržot divus kokus, jo viņam nav sērkociņu.

Viņam jāpazīst ēdamās saknes, lapas un ogas un jāgādā trauks, kur tās vārīt. Bet vienmēr viņam jāuzmanās, lai viņu neuzietu. Tad viņam jāmaks aizstāvēties, no meža zvēru uzbrukumiem.

Kas spēj izturēt šo pārbaudījuma laikmetu — līdz krāsa noiet — var atgriezties savā ciemā, kur cilts viņu gaviļem sagaida. Šeit viņu apbruņo, un viņš kļūst vīrs un karevis, jo parādījis, ka var tikt uz priekšu paša spēkiem.

Bet grūti viņam klājas pārbaudījuma laikmetā. Nezinu, vai kāds britu pilsētas zēns spētu šo pārbaudījumu izturēt, ja viņš nebūtu skauts, un pat tie daudzi nomirtu šinī pārbaudījumā.

Iedomājaties, piemēram, ka jūs nevarētu atrast istos koka gabalus, lai iegūtu uguni, jo visi šim nolūkam neder. Kā jūs iegūtu vēl uguni citā ceļā? Es pieņemu, ka jums nekā vairāk nav kā vairogs un isais šķēps. Padomājiet!

Apmava zēnam.

Reiz novēroju kā zēni Kašmirā aizsargājās pret lietu un aukstu vēju. Ikviens zēns spēj šādu patvērumu pagatavot, un tas tiešām derīgs nometnē. Pagatavojat un izmēģināt paši.

Kad pirmo reizi ieraudzīju, domāju, ka tā kāda jauna putnu suga vai milzīgs sienāzis. Viņš bija nolaidies, lai kautko paceltu.

Tad viņš sāka kustēties, un tikai tagad ieraudzīju, ka tas ir zēns savā apmavā. Vēlāk novēroju, ka divi sēdēja un ērti sarunājās arī tropu lietū.

„Apmava“ bija darināta no koku mizu vai sīkstu zāli sastiprinātām lapām. Lapas bija dakstiņveidīgi sakārtotas, un pa ūdeni necaurlaidošo virsmu lietus notecēja kā no jumta.

Šādas lietas novēroju arī Japanā un Ķīnā. Šeit

vietējie pagatavo cepures un apģērbus no garas, rūpīgi savītas zāles. Šie apģērba gabali ir silti un sausi.

Afrikas ciltis.

Ziemeļamerikas indiāņi aprakstīti daudz un dažādās grāmatās, bet lielākā tiesa šo aprakstu vai nu fantazija vai netieši sagrozīti. Kā tā sekas, ļaudis iedomājas indiāņus vienīgo mežoņu tautu, kuņai piemīt arī teicamas īpašības. Tā liela kļūda.

Esmu dzīvojis pie mežoniem Afrikā, man tādej nevajaga smelties par viņiem ziņas no citiem avotiem. Afrikā tomēr tik daudz cilšu, ka visas aprakstīt šinī grāmatā nav iespējams.

Tādej aplūkošu vienīgi zūlū, varbūt arī drusku mesajus un sudaniešus.

Zūlū ieskaitītas citas lielas ciltis — svēzi, metabili, bazuti, angani u. t. t.

Lai sniegtu kādu sajēgu pār dažādām ciltīm, šeit pievesta Afrikas karte.

Afrikas karte, kas rāda, kur mīt dažādās ciltis.

Kaut gan Afrikā daudz vairāk cilšu, atzīmēju vienīgi tās, kuņas esmu personīgi apmeklējis.

Ceļā.

Kamēr vien dzīvošu, neaizmirsīšu lielisko skatu, kad zūlū *impi* (armija) soļo. Vispirms zūlū dzirdēju, un tad tikai ieraudzīju. Mirkli domāju, ka stabulē baznīcas ērģeles, kad viņu brīnišķīgās dziesmas no tuvējās ielejas skāra manas ausis.

Tad parādījās trīs vai četrās rindās brūni kaŗavīri. Viņi kustējās virknē aiz saviem *indunas* (vadoņiem). Viņu balto un melno spalvu galvas rotas ligojās, īsie svārki plivoja un šķēpi mirdzēja saulē. Tani pašā laikā viņi vicināja vēršādas vairogus. Ingonjama dziesma, spēlēta uz ēģelēm, jums mazliet attēlos viņu dziesmu no četrstūkstoš krūtīm.

Pa starpām viņi sita savām *nobkeri* (vālēm) pa vairogiem un sacēla pārkoņa grāvieniem līdzīgu troksni.

Brižiem viņi saslējās kā zirgi, un tad atkal pacēlās visi kā viens. Bija prieks noskatīties, cik viņi bija labi apmācīti.

Aiz viņiem nāca otra armija — *umfāni* (zēni). Zēni nesa uz galvas kareivju no zālēm pītās segas, koka pagalvjus un ūdens traukus.

Šie zēni piedalās gājienos, noskatās kaujās, sniedz pirmo palīdzību ievainotiem, vāra vīriem barību un mākās, kā kļūt par labiem kareivjiem.

Viņi ir savas tautas skauti.

Nometne.

Kad zūlū sasniedza nometnes vietu, vīri uzcēla savas *šernas* (no krūmajiem sasliets patvērums pakava veidā — tā lai zināms skaits vīru varētu gulēt galvām zem nojuma un kājām pret uguni).

Medības.

Pēc tam daži kareivji devās medībās. Uzgājuši stirnas pēdas, viņi pa zāli pielida medījumam tik tuvu, lai varētu trāpīt ar mestu esegaju. Ievainoto dzīvnieku nogalināja ar platasmens duŗamo šķēpu. *Čugu-čugu* ir skaļais gaviņu kliedziens, kas pavadīja šo darbu.

Citi mēdza likt slazdus. Cilpu viņi sarīkoja no virves, un jaunus kokus nolieca atsperei.

Parasti vīri sastājās aplocē. Aploci sašaurinot, viņi sadzina medījumus centrā un tur nogalināja šķēpiem.

Ugunskurs.

Pa to laiku *umfani* bija savākuši malku un sagādājuši ūdeni. Uguni viņi aizdedzināja ugunssvārpstiem, šos griežot starp roku plaukstām. Ēdienu zūlū gatavoja ļoti vienkārši. Maisu vārija apaļā podā un samīcīja biezputrā. Sameditos dzīvniekus viņi sagrieza šķēlēs un uzsprauda šķēpā vienu aiz otras. Šķēpu iesprauda zemē pie ugunskura.

Kad gaļa bija mazliet sasilusī, zūlū viņu atzina par labu.

Zēnu iesvētīšana.

Induna ar dažiem vecākiem *ringkops* (t. i. kareivjiem, kuriem varonība bija devusi tiesību precēties, iegūt īpašumu un kuņģvalkāja ap galvu melnu gredzenu kā savas kārtas nozīmi) pārņēma savā zināšanā tos cilts zēnus, kas bija pietiekoši veci, lai kļūtu kareivji. Šiem zēniem mācīja kā izturēties darbā, kā lietot ieročus, kā pārvarēt zvērus un brīdināja nekad nebēgt.

Ja viņi pārnāktu mājās kā uzvarētie, viņiem būtu jānodod savi ieroči, un cilts sievas viņus nogalinātu. Viņu dežive bija:

„Ja ejam uz priekšu — mirstam,
Jā nākam atpakaļ, — mirstam;
Tad labāk uz priekšu, kaut arī
mirstam.“

Zūlū heralds.

Disciplīna.

Zūlū disciplīna visai stipra. Cilts likumu pārkāpējus lielāko tiesu soda ar nāvi.

Tā divi kareivji sakļidojās barības dēļ, un viens savu pretinieku ievainoja.

Uzbrucēju nodeva *indunas* tiesāšanai. *Induna* uzsvēra, ka ievainojot savu biedri, uzbrucējs rīkojies kā ciltis ienaidnieks un tamdēļ viņam jāmirst. Viņu nodeva sievām. Kāda sieva nostājās noziedzniekam aiz muguras, satvēra galvu pie smakra un pakauša un pārlauza sprandu.

Brunniecība.

Kādā citā gadījumā apsūdzētais kā galvas segu valkāja lauvas krēpes, kas norādīja, ka viņš viens pats bija cīnījies un ar savu šķēpu nogalinājis lauvu.

Induna teica, ka apsūdzētais briesmu brīdī pierādījis savu vīrišķību un ka viņš savu varonību spēšot arī pierādīt cīņā ar ienaidniekiem, viņš būšot vajadzīgs ciltij. Disciplīnas trūkumu atsvēra kareivja labās īpašības, un viņu attaisnoja.

Pa tiesas sēdes laiku visi kareivji sēdēja uz zemes ciešā lokā. Ik pēc divām sekundēm visi vienbalsīgi ierūcās, lai rādītu ka seko un piekrīt visam, ko *induna* saka. Kad pasludināja attaisnojošo spriedumu, visi uzlēca kājās un, pacēlušī labās rokas, kļiedza vārdu *inkos* (vadonis), tā izteikdami piekrišanu.

Draudzības sveiciens.

Apžēlotais noietās ceļos un skūpstīja *indunas* roku plaukstas, kuŗas pēdējais viņam sniedza; tad savukārt uzlēca kājās un kļiedza „*Inkos*.“

Totems.

Atnesa totemu; un apžēlotais, apbruņojies ar savu vairogu un esegaju, sveica totemu un apsoliņa turpmāk centīgi izpildīt savus pienākumus pret cilti.

Signāls.

Tad parādījās dūmu signāli, atskanēja bungas un kudū (antilopes, tlk.) raga skaņas un visi kā viens bija gatavi doties kaujā.

Impi uzbrūk visai ipatnējā veidā. Jaunie, vieglām

kājām kareivji izskrien virknē. Šņākdami caur zobiem viņi lien uz priekšu, lai ieņemtu pozīcijas uzbrukumam. *Ringkopi* bija, kā mēs teiktu, „galvenie spēki“. Viņi virzītos uz priekšu nepieciešamākos gadījumos, lai gūtu galīgo pārsvaru kaujā.

Pulcēšanās.

Galvenie spēki centrā kustas lēni uz priekšu, bet skrējēji abos „ragos“ (galos) virzās daudz ātrāk; tie visa uzbrukuma līnija izveidojas pakava veidā. Katrā uzbrukumā skrien uz centru, visi kliedz, cik skaļi spēdami, gluži kā mēs to mēdzam, kad pulcējamies.

Ziloņu mednieks un skauts. Divreiz par matu no nāves.

Slaveno ziloņu mednieku Zīlasu pirmo reizi satiku daudz gadu atpakaļ — Kēptaunā (Kapstatē, tlk.). Viņš bija mazs vīrelis, un jūs viņu no pirmā acu uzmetiena neatšķirtu no ikdienišķiem ļaudīm. Bet es uzreiz pamanīju viņa skaidrās brīnišķi drošsirdīgās acis un viņa lielās, spēcīgās krūtis.

Viņš toreiz tikko bija atgriezies civilizētā pasaulē, laimīgi izbēdzis no kādas naidīgas cilts gūstniecības Zambezas ziemeļos.

Viņš to bija iespējis vienīgi pateicoties savai labai redzei un spēcīgai sirdij un plaušām, kuņas slēpās viņa lielajās krūtīs. Šo saistošo piedzīvojumu esmu jau aprakstījis grāmatā *Skauti*.

Otreiz satiku ziloņu mednieku Rodezijā. Arī šoreiz viņš bija staigājis bēgļa gaitas, gan kopīgi ar savu sievu.

Viņi dzīvojuši savās mājās ap trīsdesmit jūdžu no Buluveijas. Uz viņu zemes atradies metabīlu cilts krāls (sādža). Kādu dienu, Zīlasam prom esot, pie viņa kundzes ieradušies nēģeri un lūguši aizdot dažus cirvjus. Viņa lūgumu bija izpildījusi, bet nēģeri pateikušies un zobgalīgi sminēdami atgriezušies savās būdās. Zīlasa kundzei radušās aizdomas, ka nēģeri aizņēmušies cirvjus, lai nonāvētu viņu un viņas laulāto draugu.

Turpat arī lielā steigā atjājis mājā Zilass. Viņš aicinājis sievu nekavējoši seglot zirgu, jo visā zemē izcēlies vietējo dumpis un sacelšanās. Dažos mirkļos — kā jau ista robežnieka sieva — viņa bijusi gatava, un abi devušies ceļā uz pilsētu.

Nojājuši mazu gabaliņu, bēgļi izdzirduši troksni aiz sevis. Drīz vien no viņu mājas pacēlies biezs dūmu stabs — iedzimitie, niknumā par viņu bēgšanu, bija aizdedzinājuši visu nometinājumu.

Zēns mednieks.

Zilass uz Dienvidafriku aizgājis kā jauns, deviņpadsmit gadu vecs zēns — tikko nobeidzis skolu. Viņš sajutis tikai vienu vēlēšanos — kļūt par lielo zvēru mednieku.

Rodeziju toreiz sauca par metabīļu zemi. Zemē valdīja bīstamais cilts virsaitis Lobengula ar saviem tāļu pazīstamiem metabīļu kareivjiem. Sinī zemē mita aplam daudz lielo meža zvēru, bet Lobengula nevienam baltajam neatļāva viņus medīt. Kad pie viņa ieradies atļaujas dēļ mazais Zilass, viņš smējies un teicis, ka tādām bērnam viņš atļausot medīt, cik patīk.

Vecais virsaitis bijis visai pārsteigts, kad Zilass isā laikā netikai pierādījis, ka viņš labs mednieks, bet pat daudz labāks par metabīļu cilts labākajiem.

Zilasam bija lieliska pacietība. Viņš varēja jūdžu jūdzēm sekot ziloņiem; bija arī pirmklasīgs pēdu dzinējs un labs šāvējs. Viņš iztika ar visai maz barības un bija vienmēr vesels, jo nekad nedzēra ko stiprāku par ūdeni; viņš vispār varēja iztikt bez dzeršanas. Barību viņš sev sagādāja pats, šaujot un vārot patnus un dzīvniekus. Viņš pastāvīgi valkāja īsas bikses, lai būtu veikls kustībās. Viņš nekad nesmēķēja, un tamdēļ viņam bija laba oža un viņš noskrēja vislabākos iedzimto skrējējus (bet šie varēja noskriet četrdesmit jūdzes dienā !)

Viņš bija īsts skauta tips, kādu otru grūti atradīsiet. Nevienš nav nošāvis tik daudz ziloņu un lauvu, kā viņš.

Kad Zilass beidzot atgriezās Anglijā, viņš nāca pie atziņas, ka nevar palikt mierā. Katru gadu viņu varēja sastapt kautkur mednieka gaitās, — lai tas būtu Amerikas kalnos, austrumu Afrikā, Aļaskā vai Sudanā.

Reiz manā istabā viņš ieraudzīja kādas antilopu sugas ragus, kuņu viņa kolekcijā nebija. Viņš tūdaļ atzīmēja, kur es šos ragus ieguvis — kaut kur dienvidaustrumu Afrikā — un aizbrauca. Viņš nelikās mierā, kamēr arī sev šādus ragus ieguva.

Šāds viņš bija — vienmēr gatavs meklēt piedzīvojumus.

Gluži kā skauts, viņš nekad nelielijās, un nestāstīja par saviem varoņdarbiem, bet pastāvīgi klusēja. Kad viņš nevarēja medīt lielus dzīvniekus, viņa mīļākā nodarbošanās bija novērot putnus, krāt olas u. t. l. Viņam bija skaists mitekļis Uorplisdonā, Serejā. Šeit viņš bija uzbūvējis muzeju, lai uzstādītu visdažādākos dzīvniekus, ko bija medījis. Daudz skautu tur pavadijuši laimīgus brīžus — apbrīnojot džungļu lielos dzīvniekus.

Slavena mūža beigu cēliens.

Kad nāca kaŗš, Zilass nevarēja palikt bezdarbībā, kaut gan viņš bija sešdesmit trīs gadus vecs. Drīz vien viņš atradās Austrumāfrikas frontē kā karālisko strēlnieku virsnieks. Kad visi virsnieki tur saslima ar nikno drudzi, vecais veterānis bija spīrgts kā vienmēr un veica lielus darbus.

Septembrī viņu apbalvoja „par sevišķu varonību, pacietību un izturību.“

8^{tā} janvārī šis priekšzīmīgais skauts krita kaujā — cīņā par tēviju.

Skaista nāve piedzīvojumu bagātam mūžam — tādu viņš sev vēlējās! Viņš bija mūsdienu labākais skauts.

V NODAĻA.

Pie maoriem un sarkanādaiņiem.

Maori.

Velsas princim bija laimīgas dienas, kad viņš Jaunzēlandē varēja iepazīties ar maoriem, šo savas skaistās zemes oriģinēlo tautu. Kopš senatnes šī tauta ir visai varonīga un bruņnieciska. Viņai piemīt daudz citu mežonīgu cilšu parašu, pat zināms paradums ēst citus ļaudis. Bet viņiem piemīt arī visai labsirdīgs un īsts sporta gars, pat kaķā.

Maoru orātorī runā ar tautu visai pārliecinoši un par augstām idejām, gluži kā to mēdz sarkanādaiņu un zūlū vadoņi. Reiz dzirdēju runājam zūlū karāļa Sačvlīja „pirmo ministērī“, veco Mnimanu. Viņa runu noklausījās kāds tiesnesis un salīdzināja ar Cicerona runām. Mani maori uzņēma ļoti laipni. Manu dārgumu starpā ir arī ziloņkaula talismans, ko man uzdāvināja kāda cilts. Simtiem gadiem šis talismans nesis laimi kaķā maoru virsaišiem, bet tagad viņa vairs nevajadzēja, jo visi dzīvo mierā zem britu protektorāta.

Man vēl mazs nefrīts „Heitiki“, kuŗu ieguvu Jaunzēlandē, un ja viņu valkāšot pakārtu kaklā, tad nekad neslikšot! Man arī uzdāvināja no zāles austu un spalvām greznotu mēteli. Šinī mēteli gan nevaru stajgāt pa Pikadili (viena no Londonas galvenām ielām, — tlk.), bet toties Jaunzēlandes mežos viņš augstākā mērā moderns apģērbs.

Kad 1867. gadā cīnījāties ar maoriem, viņi izrādījās par visai varonīgiem pretiniekiem. Ir daudz jauku nostāstu par viņu īstu sporta raksturu.

Nevaru gan apliecināt visu šo nostāstu patiesību. Man stāstīja, ka reiz cīņā angļi ieņēmuši vienu no maoru apcietinātām nometnēm un līdz ar to vienīgo visā

apkārtņē avotu. Maori sūtijuši sūtni ar baltu karogu, kas teicis: „Nezinu, vai to ievērojāt, bet jūs esat apsēduši vienīgo aku visā apkārtņē, un mēs bez ūdens nevaram cīņu turpināt.“

Citreiz — man tiešam nākas grūti jums to atstāstīt— viskarstākā cīņā maori uzvilkuši baltu karogu. Kad viņiem jautāts, kāda iemesla dēļ viņi padodas, maori atbildējuši: „Mēs nemaz nepadodamies, bet mums aprūkusi municija, — vai nevariet mums aizdot, lai varētu kauju turpināt?“ Nevaru pilnīgi ticēt šiem stāstiem, bet viņi illūstrē maoru cīņas garu.

Maora tetovētā seja.

mi) nes mugurā zēni. Neviens vīrietis, pēc savas ievēšanas ceremonijas, nenēs nastas, jo tas varētu kaitēt viņu *manai* (personīgai cienībai). (Maoriem likumi visai noteikti nosaka, ko vīrietis drīkst, un ko nedrīkst.)

Gājiēnā.

Viņu apgērbs trūcīgš, bieži — augu šķiedru svārciņi un zāles austs šaurs mēteliš. Ķermenis un seja tetovēti ornāmentiem. Viņu ieroči pa lielākai tiesai šķēpi (ar visai asām zivju asaku atskabargām galā), arī vāles, akmens cirvji un lingas akmeņu lingošanai.

Tanu (armiju) komandē *rengetaira* (vadonis), viņu pavada *tohunga* (priesteris). Bagāžu (guļamie paklāji, barība, vārišanas piederu-

Nometne.

Vīri ceļ mazas teltis jeb būdas no krūmājiem vai palmu lapām. Uguni viņi kurina ugunskokiem. Barību vāra izraktā un akmeņiem klātā bedrē. Bedrē

sakuŗ uguni, līdz akmeņi sakarst. Pelnus rūpīgi izgrābuŗi, bedrē ielej barību un aplķāj lapām. Barība paliek bedrē, iekams izvārtījusies.

Medības.

Papagaiļi, cūkas un suņi iecienītākā barība. Šējenes mežacūkas cēluŗās no kapteiņa Kuka un citu ŗo salu atradēju vaislas nolūkos palaistām māju cūkām.

Papagaiļus ķeŗ ŗādi. Mednieks ŗem līdz pieradinātu papagaiļi un gaŗu ķārti. Paslēpies pie ķāda koka, mednieks savas ķārts vienu galu ieslien zaros, bet otru patur rokās. Pieradināta papagaiļa ķliedzieni pievelķ meŗa papagaiļus. ŗie salaiŗas kokā un pā ķārti dodas uz leju, lai negaidīti ātrastos mednieka tarbā. Jauks un vienkārŗš paņēmiens, lai noķertu ŗo putniņu!

Cūkas un suņus cepina veselus, uzspraustus uz ķārts, kas virs uguns atbalstīta uz diviem mietiēm.

Bļodas un ŗķīvjus, sauktus *para*, gatavo no sapītiem doņiem, lapām vai gaŗas zāles.

Iesvētīŗana.

Hapu (klana — ciema) *tana* (princis) ar saviem *rengetaira* (vadoņiem) un *tohunga* (priesteriem) ir ķlāt ķā liecinieķi pie zēnu ievēŗanas ķareivju ķārtā.

Priesteris novieto zēnus rindā un rāda viņiem ŗausmīgi iztēlotus demonus — Tapū. Tad priesteris māca iesvētāmiem, kas viņiem vīru ķārtā jādara, un ķa ļaundarus Tapū sodīŗot. Tā:

1. „Cinies varonīgi!“ — Zēnus nostāda rindā pret ienaidnieķu, kas mīdās ķājām un biedē. Zēnus

Ceremoniju ŗķēps no neŗrita, izrakŗtīta koka, ādas un spalvām.

sagrābj šausmīgas bailes, viņi bēg, bet vaigu vaigā sadužas ar Tapū un viņa šķēpu. Tad sakārtojas uz otro:

2. „Panēs sāpes!“ — Zēni soļo viens aiz otra zosu gājienā. Priesteri ikvienam viegli iedūž ar nazi. Tapū stāv blakus. Ja kāds atvērtu muti, lai kliegtu, Tapū viņam iedurtu šķēpu kaklā.

3. „Esi pieklājīgs!“ — Zēni soļo kā iepriekš. Ja zēns satiktu *rengetairu* vai slimu cilvēku un nepiedāvātu pakalpojumus, Tapū viņam stātos ceļā un ar savu šķēpu liktu viņam pildīt pienākumus. Zēni sakārtojas rindā uz ceturto:

4. „Skaties dabas jaukumus!“ — Ja zēns skatās apkārt un nedzied un nesusīt plaukstu sajūsmā par kalniem, mežiem, ezeriem un strautiem, Tapū viņu padaris aklu, ar šķēpu izbadis acis.

Ikviens zēns panākas, lai no vadoņa saņemtu šķēpu kā virišķības zīmi. Tapū ar šķēpu stāv viņam ceļā un aptur ļaunos.

Zēns nāk uz priekšu smaidoši, un Tapū palaiž viņu gaļām iesvētītu.

Totemi.

Maoriem visdīvainākie totemi, pa lielākai tiesai izgriezti kokā. Daži, piemēram, nozīmē *tapū* (svētīts) — istenībā to pašu, ko mūsu „Likumu pārkāpējus sodīs,“ vai „Nebradāt pa pļavu“. Bet viņiem nav rakstu zīmju, un šie neglitā izskata demoni biedē uzrakstu vietā. Maori apbrinājami māņticīgi. Viņi tic demoniem, kas viņiem var kaitēt, bet arī tādiem, kas šos demonus var aizdzīt, ja vien ļaudis viņiem taisa kou-tou (ķīn. — pieskārsšanās zemei ar pieri, tlk.)

Signālizēšana.

Maoru cilti sasauc *titiri* skaņas. Tā ir seši pēdi gaļa koka taure un skan kā vērsa māviens. Instrū-

ments parasti plakans un rotāts maoru ornāmentiem — apaļām grīstīm. Raga skaņas visus aicina uz *tungarahu* (pulcēšanos).

Kaŗa dejas.

Tad visi sastājas *hakā* (deja un koris). Šausmīgi šķobot sejas, visi takti dejo līdz ārprātam.

Kareivji savus ieročus satver labā rokā un nostājas vienā vai divās kolonnās. Viņi reizē lēkā uz priekšu sīku rīksitī. Pie tam ceļus ceļ cik vien augsti spēdami, kā arī uzrauj tās pašas puses plecu. Ik ceturto soli visi palecas uz augšu. Visā dejas laikā nepārtraukti skan kaŗa dziesma, pie kam takti sit ar labo roku pret kailo cisku. Visu laiku dejas dalībnieki arī taista šausmīgas sejas, pārgriež acis un izbāž mēli.

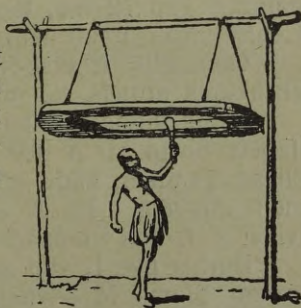
Maori dejojot un jauki skatoties.

Nometņu rotaļas.

Zēnu rotaļa ir Tai. A met mazu stīpiņu B. Bnoķer stīpiņu pirms tā nokrīt zemē un met atpakaļ. Tagad atkal A ķer stīpiņu. Kas nenokķer, zaudē vienu punktu.

Sarkanādaiņu signālizēšana.

Sarkanādaiņi lieto dūmu signālus un zīmju valodu, Koka gongs kaŗa signālizēšanai. Rietumafrikas iedzīvotāji — bungas un lapu zīmes. Indieši sazinājas zīmēm uz sienām un kokiem,

austrālieši robotām nūjām. Kalnu tautas lieto svilpes. Sudaniešu saucieni skan no akas uz aku. Civilizētā pasaulē, kā esmu lasījis, signālizēšanu pirmo reizi esot pielietojis vecais dēku meklētājs, kapteinis Džons Smits 1601. gadā. Viņš toreiz pie austriešiem kaņojis pret turkiem.

Ienaidnieks aplenca kādu austriešu pilsētu, un drīz varēja sagaidīt pilsētas krišanu. Aplenktajai pilsētai palīgā steidzās papildspēki, pie kuņiem atradās arī Džons Smits.

Atbrīvotāju komandants pulkvedis Kisels, ļoti vēlējās paziņot saviem draugiem pilsētā, ka viņš ieradies palīgā.

Kapteinis Smits stāstījis, ka dažus mēnešus atpakaļ viņi ar tagadējo aplenktais pilsētas komandantu, ģenerāli Ebersbōtu esot izmēģinājuši kādu signālizēšanas paņēmienu. Pulkvedis Kisels licis dažiem ceļa vadoņiem kapteini Smitu aizvest tumšā naktī kādā kalnā. Šeit viņš uzdedzinājis trīs ugunis vienādā attālumā vienu no otras, vērsta pret pilsētu. Pilsētas komandants zīmes ievērojis un atbildējis tādā pašā kārtā ar trīs ugunszīmēm. Smits, neskatoties uz septiņu jūdžu attālumu (ap 12 km, tlk.), signālizējis šādus vārdus: „Ceturtdienas nakti uzbruksim — uzbrūkiet arī jūs!”

Ģenerālis Ebersbōts atbildējis, ka sapratis, un uzbrukums noticis, kā norunāts.

Smita signālizēšanas paņēmiens bijis šāds: Katru alfabēta burtu no A līdz L viņš apzīmējis ar tik uguns uzliesmojumiem, kādu attiecīgu vietu burts pēc skaita ieņem alfabētā. Tā A — viens uzliesmojums, B — divi u. t. t. līdz vienpadsmit burtam L.

Burtus pēc L viņš apzīmējis divkāršiem uzliesmojumiem, piem., M — viens divkāršs uzliesmojums N — divi, u. t. t. Vārda beigas apzīmēja ar trīs uzliesmojumiem.

Katram burtam sekojis pārtraukums.

Sarkanādaini.

Skauts ar pasaules slavu bija pulkvedis Kodī — „Bifeļu Bils“. Nesen viņš Amerikā mira. Viņu gan tuvāki zināja Amerikas Savienoto valšņu skauti, bet arī citu valšņu skauti viņu pazina, kopš tas savām „mežonīgo rietumu“ izrādēm apmeklēja vai visas civilizētās valstis.

Kamdēļ viņu sauca par „Bifeļu Bilu“.

Viņš iestājās Amerikas kavalerijā un ieguva slavenu vārdu kā skauts-izlūks. Vēlāk viņš uzņēmās apgādāt ar gaļu Kanzasas — Klusā okeāna dzelzceļa būvē nodarbinātos strādniekus. Bils gaļu ieguva medijot būbalus.

Astoņpadsmit mēnešos viņš esot nošāvis 4820 būbalu! Cik tas iznāk vienā dienā? Man šķiet, veseli deviņi! Ievērojams skaits. Neņemos šos skaitļus ne apliecināt, ne noliegt, bet esmu lastījis, ka viņš tiešām šo skaitu samedijis.

Šo lielisko panākumu dēļ viņu nosauca par „Bifeļu Bilu“.

Zēna raibie piedzīvojumi.

Viņš bijis robežsargs Rietum-amerikas līdzenumos, kā vecos, labos laikos. Medīt viņš sācis jau kā zēns. Vēlāk viņš ar kādiem četri simti zēniem un sarkanādainiem ceļojis pa pasauli un rādījis ļaudīm prēriju dzīvi pirms simts gadiem.

Reiz, kad Bils bijis būbalu mednieks, kāds princis ar saviem pavadoņiem ieradies pie viņa, lai iepazītos ar šo sportu.

Kad viņi aulekšiem sekojuši būbalu baram, kāds pulkveža Kodī vīrs piejājis cieši klāt un kliedzis „Klau, pulkvedi, viens no jūsu ķēniņiem jau trīs reiz novēlies no zirga. Ja viņš tā turpinās tālāk, viņš sadauzīsies. Ko ar viņu iesāksim?“

Kodī atkļedzis : „Piesien viņam kroni ar kabatas lakatu zem smakra, bet viņu pašu ar pavadu pie segliem, un viss būs kārtībā!“

Bifeļu Bils un skauti.

Bifeļu Bils visai interesējās par skautiem un arī vadīja Amerikā pulciņu.

Kad pavadīju kādu mūsu pulciņu uz Kanadu, apmeklējām pulkvedi Kodī. Viņš bija visai laipns un parādīja zēniem daudz triku un iepazīstināja viņus ar indiāņu pēdu dzinējiem.

Kādam mūsu skautim izdevās labs momenta uzņēmums : Bifeļu Bils, kāds mūsu skauts un indiāņi, vienā grupā.

Bifeļu Bils izteicās, ka nekas pasaulē nespēj atvietot skautismu — rakstura labošanā. Skautisms veido vīrus, kas valda par sevi un kuņiem var uzticēties visur un vienmēr. Es ceru, ka ikviens skauts šo ievēros un izvedīs dzīvē.

Ko citi domā par skautiem.

Par skautiem esmu dzirdējis jaukas atsauksmes no kāda kunga. Ar viņu pirms gadiem izcietu Me-fekingas aplenkšanu. Viņš man rakstīja un apsveica, nevis ar to, ka esmu vesels, nevis ka karālis mani apbalvojis, bet, kā viņš pats teica, ar kautko ievērojamāku. Viņš mani apsveica ar to, kā skauti veic savus pienākumus, sevišķi darbotamies bez vadītāja un pārliecībā, ka viņus nenovēro.

Tā ir jauna spalva pie jūsu cepures, skauti ! Viņš saka : „Kādā sēdē nepadarīta darba dēļ bijām lielā nesaprašānā. Viens ierēdnis pilnīgi padevās izmisumam, nezinādams ko iesākt.

Pilsētas rakstvedis piepēži apķērās un ieteica griezties pie skautiem. Tā arī darijām, un isā laikā skauti bija darbu veikuši un gaidīja turpmākos rīkojumus.“

Tas notika Rodezijā.

Kad pēdējo reizi biju Londonā, apakšzemes dzelzeceļā ar mani brauca kādi desmit avižu zēni. Viņi bija pārdevuši savas avīzes, un pēc nobeigtā darba atgriezās mājā.

Iedomājos šo šķiru zēnu izturēšanos agrāk, un kāda drūzma un spiešanās un grūstišanās būs vilcienu atstājot gala stacijā. Bet šiem zēniem bija skautu nozīmes.

Izkāpām vienā stacijā, un viens no zēniem, acimredzot vecākais, atgriezies teica klusā balsī: „Nostājaties rindā uz platformas un atbrivojiet publikai ceļu“.

Dzirdēju, ka šo pavēli zēni čukstēja viens otram tālāk, un nogaidīju, kas notiks.

Šie zēni, agrāko kaušļu pēcnācēji, kas senāk bija lielākās šausmas kārtīgiem pilsoņiem, tagad nostājās kārtīgā rindā un stāvēja nekustoši, kamēr drūzma beidzās. Tad vadonis deva zīmi ar roku, un viņi aizsoļoja kolonnā pa vienam, skaitot soli, kad sasniedza izeju. Vēl ilgi domāju par šiem zēniem.

Nākotnē būs lielas pārmaiņas! Taisnība teicienam, ka uzvešanās dara vīru.

Dzeriet uz veselību — un zaudējiet to.

Vēlētos lai mūsu nākošie pilsoņi izdarītu vienu lietu, tas būtu — gāzt ļauno parašu dzert „uz veselību“!

Puse dzērāju sākuši žūpot nožēlojamā paraduma dēļ — dzert uz veselību. Jums liekas, ka jums vajaga dzert kristībās vai kāzās.

Mēdz iedzert uz satikšanos un arī uz šķiršanos. Kad kādam labas izredzes, viņam jācienā savi draugi, kad viņam nelāga izredzes — draugiem jācienā viņš, bet kad viņam nav nekādu izredžu, viņam jācienājas pašam, jo viņš paradīs dzert „uz veselību“ visur un vienmēr. Un šāds paradums viegli paliek par slimību.

Skauti ar savu labo uzvešanos esot ieguvuši to vīru labvēlību, kas pazīst dzīvi un apzinās, ko runā. Viņu padomi tamdēļ ir gudri padomi, ceru, ka viņus izpildīsiet.

Smēķētājiem būtu jāzina, cik kaitīga šī paraša.

Runājot par ļaunām parašām, man nāk prātā kāda saņemta vēstule no frontes. Kāds kareivis raksta, ka viņa pulkā visi atzinuši, cik kaitīga cigārešu smēķēšana, vēl daudz kaitīgāka par pīpes smēķēšanu. Viņš raksta: „Pie darba mums cigāretes tieši aizliegtas. Kopš biju Francijā, smēķēju vienīgi pīpi, jo cigāretes ļoti kaitē ožai un sirdij. Bet tad atmetu arī pīpi un nācu pie slēdziena, ka vislabāk iztikt bez smēķēšanas, un tamdēļ tagad vairs nesmēķēju“.

Tabakā ir inde, kas darbojas lēni, bet droši, un gudri puīši tamdēļ no tabakas izvairās.

Ievērojami, ka neviens no abiem slaveniem medniekiem, kuņus aprakstīju, nav smēķējuši. Nedz Bifeju Bils, nedz F. C. Zilass nav smēķējuši vai dzēruši reibinošus dzērienus. Prēriju vīriem nevajaga šādu uzbudinošu līdzekļu, jo šos lietojot viņi nevarētu izturēt savus uztraucošos piedzīvojumus.

■ Pie sarkanādaiņiem.

Lielākā skautisma parāde pasaules džamborejā netikvien rādīju zūlū, maoru, austrāliešu un citu cilšu parašas un raksturu, bet iepazīstināja arī ar indiāņiem. Šeit aprakstītās parašas nav izdomātas vai no grāmatām aizņemtas, bet patiesi novērojumi, kā īsteni rikojas šīs ciltis.

Tiesa, šeit aprakstītās parašas vairāk raksturīgas Ziemeļamerikas indiāņiem, kā melnkāju un vārnu ciltīm, jo tās vienīgās, ar kuņām esmu ticies. Nezinu vai vaiendoti vēl eksistē. (Šī cilts senāk klejoja pa Pensilvaniju.)

Pauhatens, lielais virsaitis ar savu meitu Pokahonti redzams ceļā, savas cilts pavadīts.

Varoņi bruņoti lokiem, šķēpiem, nažiem, kaķa cirvjiem u. t. t.

Skvō (indiāņu sievas) un zēni nes bagāžu, teltis pārvadā uz travuas — īpašas ierīces, kas sastāv no vairākām kārtīm, kā parādīts zīmējumā 83. lp. Vilkšanai lieto arī suņus un ponijus.

Sarkanādaiņu izlūki, kuŗu pienākums pasargāt gājienu no uzbrukumiem, ziņo, ka Džona Smits*) kaŗapulks piebraucis kuŗī un izcēlies malā. Viens izlūks esot sagūstīts.

Pauhatens, ievērojot šīs ziņas, liek ciltij uz vietas apmesties, un pavēl izlūkiem novērot un, ja iespējams, sagūstīt kādu svešnieku.

Indiāņu sieva apstrādā nometnē ādu.

Nometne.

Cilts ceļ savas mītnes, kamēr daži aiziet medīt barību. Šie savu laupījumu meklē pēc pēdām.

Medības.

Kāds sarkanādaiņu paņēmiens — apgērbties vilka ādā un tad četrrāpus pielīst stirnu ganāmpulkam. Šis allaž kopīgi aizbēg, bet tad atgriezušās tuvojas ziņkārības un baiļu dzitas, lai tuvāk aplūkotu savu ienaidnieku. Šādi mednieks tad spēj ar bultu nonāvēt savu laupījumu.

Pat uzstādīts klajumā totema stabs pievelk ziņkārīgās stirnas. Bet viņas viegli krīt par upuri

*) Smits Dž. (1580—1631), slavens jūrnieks un piedzīvojumu meklētājs, 1605. g. vadīja ekspedīciju uz Virģiniju un dibināja Džemstaunu. No sarkanādaiņu gūstniecības viņu glāba Pokahonte. Tlk.

medniekam, kas tuvumā paslēpies, zālēm vai brieža ādas segts.

Skvō briežādas izspilē rāmjos un tad izmin ādu kašājot (sk. zīmējumu).

Ugunskurs.

Uguni iekuŗ, kādu cietu koku ar loka palīdzību urbjot mīkstā kokā.

Uguni pastāvīgi kuŗ mītnes *iekšpusē*, kādā bedritē.

Vārāmpodu novieto uz trijkāja virs ugunsкура. Svinību ugunsкуру savukārt pastāvīgi kurina laukā. Bez šī ugunsкура neviena ceremonija nav pilnīga.

Jauneklim jāsmaida, kamēr viņš nēsā smagumus pie koka tapām, kas izdzītas cauri viņa rokām un kājām.

skalpējamo nazi iegrieŗ spraugas jaunekļa locēkļos. Caur šīm spraugām izdzen koku tapas, bet pie tapām piekaŗ kāda kareivja vairogu, ieročus un burvību saini, arī būbala galvas kausu.

Laukuma vidū uzstāda stabu vai mucu. Ap to tad apkārt dejo cilts varoņi, kuŗi savienoti rokās turētām vitnēm. Šis aploces ārpusē skrej jaunie kaŗa vīri, katrs divu pavadoņu starpā. Viņiem jāskrej ātri apkārt plašākā lokā un visu laiku jāsmaida, kaut gan

Indiāņu iesvētīšanas ceremonija.

Pauhatens ar citiem virsaišiem sēžas ap ugunsкуру, lai apspriestu par tiem jaunekļiem, kuŗi būtu uzņemami cilts kareivju rindās.

Dzelteni nokrāsots, baiga izskata, vecs zāļu vīrs vada svīnības.

Ikvienu zēnu savā ricībā pārņem divi kareivji. Šie ar trulu

tapas griežas arvien dziļāk miesā. Tad pavadoņi atstāj jaunos un aizbēg, lai šie paši atsvabinājas, kā kuņģis spēdams. Pēc tam viņus godina, pasniedz ieročus un spalvas galvas rotai un uzņem kareivju kārtā.

Travua, kādu velk zēni vai suņi.

Iepazīsimies ar

Austrāliešu vecāko padomi.

Vecie, bārdainie sirmgalvji ir tautas padomdevēji. Viņi valkā galvasrotā melnu spalvu pušķus, kamēr jaunākie nēsā baltas spalvas. Ceremonijās jeb „koroborijās“ (kā viņus iedzīmtie sauc) sirmgalvju mati un seja izkrāsoti vai nopūderēti balti ar sarkanām un melnām svītrām.

Zēnu sagatavošana.

Lai iegūtu vīru tiesības, zēniem jāstādās priekšā vecāko padomei un jāiztura daudz pārbaudījumu, kā arī jāpiedalās daudz ceremonijās.

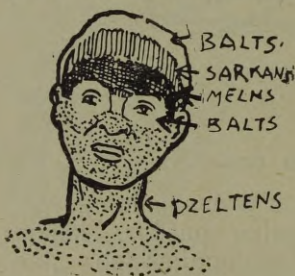
Vienā pārbaudījumā cilts burvis ar akmens kaltu un veseri izdauza zēnam vienu zobu. Gadās, ka zoba izdauzīšanai vajadzīgs kāds pusducis sitienu, bet zēns nedrīkst izrādīt nedz bailes, nedz sāpes.

Pati iesvētīšanas ceremonija ļoti jocīga. Divi vīri noguļas uz vēdera, un abiem šķērsām pāri uz muguras noguļas iesvētāmais jauneklis.

Zēnu vēlāk nokrāso baltu un sūta mežā, kur

viņam nepamanītam jāslēpjas dažas nedēļas. Ja viņš ļauj kādai sievietei sevi ieraudzīt, tad nonāvē ir sievieti, ir jaunekli. Pie iesvētīšanas ceremonijas vispār sievietēm aizliegts piedalīties, un tamdēļ pirms ceremonijas sākšanās izsūta saucējus. Saucēji skrej apkārt, skandinādami „baidu, baidu“ jeb „vērsa māvienu“, t. i. plakanu koku, kuŗš piesiets isā saitē un riņķī griežot izdod dobju, rūcošu skaņu.

Sirmgalvji zēnus tēvišķīgi pamāca, kā viņiem jāizturas. Tad viņiem dod rotas un ieročus, kādus vienīgi vīriem atļauts valkāt.

Rotas ir: greznots zobens, josta — no cilvēku matiem vīta saite, nēsājama ap vēderu; bez tam galvas rota — saite, no kuŗas nokaŗājas divi balti kakada (Indijas papagaiļa) spalvu pušķi.

Ieroči ir: šķēpi ar Indiāņu zāļu virs visai raibi izkrāsots. asiem kaula vai akmens. Viņš arī ir bende un lieto akmens cirvi. galiem, bumerangi — izliektas, smailas nūjas, kas tāļu lido pa gaisu ar lielu sparū un zināmos gadījumos atgriežas pie metēja — un arī vūmera — plakans rokturis ar asumu galā, kuŗš pielāgots iegriezumam šķēpā. Ar vūmeras palīdzību šķēpu var aizsviest visai tālu. (Izgatavojiet un izmēģiniet. Bumeranga mešana interesants sports, un daži to lieliski iemācījušies; viņi aizsvieŗ bumerangu līdz septiņdesmit, astoņdesmit soļu tāļu, un tas ar skaistu loku atgriežas atpakaļ.).

Tiesa.

Vecāko padome arī tiesā tos, kas neviŗo izpildīt cilts likumus. Kad sirmgalvji runā, viņi daudz sirsni-

gāki, par mūsējiem. Kāds vecs vīrs iepazīstina pārējos ar gūstekņa noziegumu. Viņš uzlec kājās un runā ar tādu aizrautību un žestikulē pie tam tik sirsnīgi, ka parasti savu runu beidz vienīgi aiz liela noguruma.

Soreiz noziedznieku tiesā par to, ka viņš smējies, kādam sirmgalvim pakļūpot par nogāztu koka stumbru. Ja būtu kritis kāds jauns zeņķis, visi vai pušu plīstu no smiekliem (viņi vispār jautra tauta), bet pret sirmgalvjiem jāievēro cienība.

Gūstekni nostāda pret bēdi — šaušalīgi izkrāsotu zāļu vīru ar lielu akmens cirvi. Pirms noziedznieku nonāvē, viņam atļauts turēt aizstāvēšanās runu.

Sinī gadījumā gūsteknis stāsta un attēlo kustībām vecajiem, kā viņš cīnījies ar lielu spēkpilnu ķenguru. Gūsteknis rāda, kā ķengurs mēģinājis viņu nosist un uzšķērst viņa vēderu savām pakaļkājām, kā ķengurs milzīgiem lēcieniem lēkājis ap viņu un kā viņš tad veikli ar sāņus un atpakaļ lēcieniem izvairījies, līdz beidzot viņam izdevies savu šķēpu iedurt ķengura sirdī.

Padome, protams, visai sajūsmināta par viņu acu priekšā attēloto drāmatisko skatu. Nosodošā sprieduma vietā beigās atskan aplausi.

Bruņniecība.

Padomes vecākais pasludina, ka noziedzniekam piedots, jo viņa vainu atsvēr varonība.

Šo padomes lēmumu ar skaļu piekrišanu apsveic pārējie cilts locekļi, kas sapulcējušies uz „Vērša māvienu” aicinājumu un noskatījušies tiesas sēdē.

Pokahonte aizlūdz par kapteiņa Smita dzīvību.

Viņu priekrišanas sauciens „urrā“ vietā ir „ē, ē, ē!“

Draudzība.

Visi ciltis locekļi pēc kārtas apsveic gūstekni ar atgūto brīvību. Kur mēs spiestu roku, viņi saliek krūtis.

Bieži vien ciltis savstarpēji apkaņojas, bet sūtņi ir neaizkaņami un nav pieņemts viņus nonāvēt vai sagūstīt — protams, tikai tad, ja sūtnis nāk ar amata zizli rokā.

Kapteiņa Džona Smita tiesāšana.

Virsaīši notur tiesas sēdi par sagūstīto kapteini Džonu Smitu. Pauhatens visai saniknots, un burvim dots rīkojums Smitu nogalināt.

Burvis spēcīgi vicina savu akmens cirvi cieši aiz Smita pakauša, lai šo biedētu. Smits smaidot pieceļas.

Bruņniecība.

Pokahonte aizlūdz par gūstekni. Pauhatens viņam piedod, jo aprīno viņa varonību un arī liek vērā, ka Smits saudzējis savu sarkanādaino gūstekni. Smitu ielūdz sēsties pie virsaīšiem ap ugunskuru.

Miera sveiciens.

Miera pīpe. Virsaitis aizkūpina pīpi un izpūš dūmus uz ziemeļiem, dienvidiem, rītiem un vakariem, pēdīgi uz sauli virs galvas. Viņš ickliedzas „Hau-hau-hau“ un ievēl vienu vai divus dūmus. Tad virsaitis sniedz pīpi citiem, turot pīpes galviņu vienā un kātu otrā rokā. Visu laiku jāievēro nāves klusums.

Džons Smits ielūdz Pauhatenu un Pokahonti pie sevis nometnē. Viņi ierodas skrējēju un totema nesēju padarbā.

Totemi.

Viņi aplūko daudzo cilšu totemus Smits nometnē. Smits izskaidro angļu karogu, zem kuļa pulcējušās visas šās ciltis, un Pauhatens zīmēm paskaidro, ka arī viņš vēlas stāties zem šī karoga.

Signalizēšana.

Pauhatens dūmu signāliem aicina savu cilti uz pulcēšanos, un Džons Smits savukārt signalizē citiem paņēmienu saviem ļaudīm.

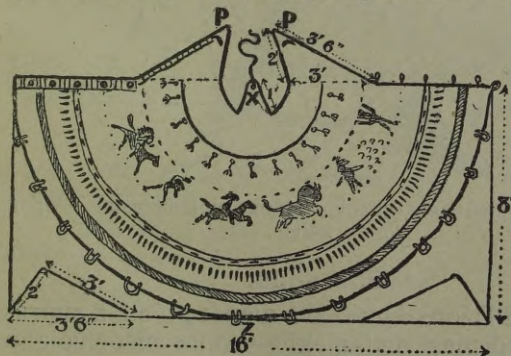
Pa to laiku skvō un zēni, apkrāvušies teltīm, gatavi doties ceļā.

Visi pulcējas ap karogu, atskan „Rule Britannia“, seko kara dejas. Ciltis aizceļo.

Tipi celšana.

Jāapgādā sešas kārtis apm. 12 pēdas gaļumā un divas gaļākas dūmu vārstulēm.

Sasieniet četras kārtis kādas deviņas pēdas no gala un uzstādaīt kā zārdū. Pārējās divas kārtis jāpiesien klāt, „mēli“ X piesieniet pie vienas no šīm kārtīm un pēc tam aplājiet ar tipi visu skeletu. Ievērieti cilpiņas caurumos un aizbāžiet koka puļķus priekšā. Apakšu atstājiet vaļā ieejai (parasti vērsta pret austrumiem).

Tipi schēma.

Apmalē piestiprinātas cilpiņas „siļķītēm“ nostiprina pie zemes. Dūmu vārstules piestiprinātas pie kārtīm, lai vārstules varētu pārstādīt saskaņā ar vēju.

Kad virsaiša teltij noņemtas dūmu vārstuļu kārtis un vārstules nokarājas — tā ir zīme, ka cilts dosies ceļā.

Kā pagatavot tipī.

Materiāls — maisu drēbe $8' \times 16'$. No punkta X kā centra velkiet pusriņķi ar 8 pēdi rādiu un izgrieziet. Apzīmējiet mazākiem pusriņķiem vietu ornāmentu gleznošanai. No pāri palikušā audekla izgrieziet dūmu vārstules P un piešūjiet, kur nākas. Izgrieziet pēdu dziļus robus X abās pusēs, un piešūjiet somiņas dūmu vārstuļu stūžos, kur iebāzt kārtis. Vispirms pagatavojiet modeli no papīra.

Tipī ar dūmu vārstulēm (virsotne dūmu apkvēpināta). Ārpusē skalpu kārts.

Savāds sods.

Kapteinis Džons Smits savā dienas grāmatā sūdzas, ka viņa ekspedīcijas dalībnieki — britu piedzīvojumu meklētāji, ļaudis bez zināšanām jūrniecībā un zem-

kopībā. Viņi bijuši pilsētnieki, rakstveži u. t. t. Kā piemēru viņš apraksta, ka viņu rokas kļuvušas tulznainas tauvas velkot, airējot, cērtot u. t. t. Šo grūtību dēļ ļaudis bieži vien lamājušies, un kapteinis Smits ievēdis par lamāšanos īpašu sodu. Viņš aizlējis vainīgam glāzi auksta ūdens aiz piedurknes. Un izlējuši tik daudz auksta ūdens, ka varētu pildīt vienu hagshežu (vecs angļu šķidruma mērs = 221, l, tlk.) Lielā skautu džamborejā Londonā 1920. gadā rādīja šādu skatu no Džona Smita dzīves:

Nometne.

Atstājot kuģi, ļaudis bagāžu sazviež lielā kaudzē. Galdi, krēsli, vārāmtrauki, viss juku jukām. Niecīgās, bet raibi krāsotās teltis uzstādītas, kā liekas vienīgi tādēļ, lai tās atkal sabruktu, iekams piedzīvojušas rokas neiemāca, kā teltis celt.

Medības.

Daži makšķerē no kuģa, bet bez panākumiem. Citi varonīgi dodas uz medībām, bet nedomā slēpties, taisni otrādi — visi sarunājas un klaigā. Skatās visapkārt, bet nekā neredz. Viens mērķē trusim, bet trāpa savam biedrim kājā. Medinieki tukšā atgriežas uz kuģa un ēd pusdienā sālītu cūkas gaļu no kuģa krājuma.

Ugunskurs.

Lieto tēraudu un kramu. Ar lielām grūtībām iegūst uguni pēc daudz vēltīgiem mēģinājumiem. Ēdienu gatavo uz trijkāja. Pavāriem balti priekšauti un cepures. Zēni piegādā malku u. t. t.

Zēnu iesvētīšana par vīriem.

Dr. Sintekss, vecs paidagōgs cepurē un tālārā, ar raga acenēm uz deguna, pārbauda zēnus trijos R (angliski: reading, writing, rithmetik, — lasīšana, rak-

stīšana un rēķināšana, — tlk.). Kas pārbaudījumu iztur, tos ieskaita viru kārtā. Lielie, resnie muļķi, protams, pārbaudījumā izkrīt cauri un atgriežas pie maziem zēniem.

Noziedznieku tiesāšana.

Tiesas sastāvs — trīs virsnieki, Dr. Sintekss kā priekšsēdētājs, leitnants Rolfs kā loceklis. Apsūdz kādu viru par lamāšanos. Kuģa kaprālim uzdod grēciniekam aizliet glāzi ūdens aiz piederoknes.

Spalvu galvas rotas sākums, izlietojot vecas platmales apmali kā pamatu.

protestē un nostājas blakus gūsteknim, lai viņu nošauj līdz.

Šķirsta par jaunu grāmatas. Pēdīgi tiesas prezidents saka :

„Pie joda likumus! Mēs viņu atlaidīsim, jo viņš varonis!“ Piekrišanas kliedzieni skatītājos.

Draudzība.

Sintekss sniedz roku gūsteknim. Gūsteknis pateicas leitnantam Rolfam vārdiem un rokas spiedieniem. Džons Smits ierodas nometnē ar Pauhatenu,

Pokahonti u. c. Iepazīstina Rolfu un citus virsniekus, Rolfs pavada Pokahonti (vēstures fakts — viņi vēlāk apprecējās).

Totemi.

Pa nometnes apskates laiku kuģa ļaudis gatavojas uz pulcēšanos, kapteinis Smits savus viesus iepazīstina ar angļu karogu laukuma vidū. Viņu pavada signālisti un tad dod pulcēšanās signālu lāpām. Visi pulcējas ap karogu.

Pulcēšanās.

Himna. Viena kuģinieku daļa demonstrē Morisa deju, otra — Hornpaipu. Gājiens kalnos, lai izpētītu zemi.

Pauhatens.

Šeit Pauhatena kaŗa tēŗpa apraksts. Galvas rota gatavota no baltām zoss spalvām, melniem galiem. Spalvas piestiprinātas pie greznotās lentes, kuŗa sniedzas līdz ceļiem. Lielo spalvu piestiprināšanas vieta slēpta mazākām (brūnām un baltām) spalvām. Turpat piestiprinātas dūnu spalviņas, bet lielo spalvu galos sarkani zirga astru pušķi, kā greznojums.

Virsaitis valkā matus sapītus divās bizēs, kas nokarājas katrā savā galvas pusē. Kakla rota no lācu nagiem (varat izgatavot no koka).

Svārki no brieŗādas, greznoti pēŗlēm (varat izgatavot no maisu drēbes,

Pauhatens pilnā kaŗa tēŗpā.

— izkrāsojiet kā nākas, bet apakšējā malā iegrieziet bārkstis). No piedurknēm nokarājas lentes ar piešūtiem melnu saru pušķiem. Tāpat greznotas ādas (maisu drēbes) bikses.

Izrotāti mokasīni (brūnas, krāsotas audekla kurpes). Uz pleciem uzmešts būbalu ādas metelis (maisu drēbe ar melnu oderi un melnu kažoka ādas apmali.)

Austrāliešu kara un miera zīmes.

Vai ciltis tuvojas miermīlīgos, vai kara nolūkos, varat pazīt pēc šādām zīmēm : kad viņi ar kāju purniem kārpa zemi un košļā savas bārdas gaļu, tā ir kara zīme. Zaļa zara vicināšana vēsta mieru.

Sūtņiem vienmēr līdz „bloknots“, kur atzīmēts, lai neaizmirstos viss, kas jārunā. Bet tā kā austrālieši neprot ne rakstīt, ne lasīt, viņu „bloknots“ ir īsa nūja, kur iegriezti robi un zīmes. Šīs zīmes atgādina sūtņim, kas viņam jāsaka. Vairākas šās nūjas varat atrast manā kolekcijā, un pilnīgāki esmu viņas aprakstījis grāmatā „Aizjūras skauti“ (*Boy Scouts Beyond the Seas*) — tur varat arī lasīt kā šķēpu met ar vūmeru un kā apietas ar bumerangu.

Zīmes uz nūjas gabaliņiem svešiem nav atburtojamās, tāpat kā viņu totemi.

Totemi.

Katrai ciltij un dzimtai savs īpašs totems, gluži kā mūsu kopjiem.

Šeit parādīti daži totemi zīmējumos, bet jums nāksies grūti pazīt dzīvnieku, kas domāts attēlot.

Dažus no šiem totemiem varat izlietot savos kopus. Viņus izgriez no plāna koka šķēpeles un izrotā sarkanā, melnā, dzeltenā un baltā krāsā. Svinīgās sapulcēs ciltis sanes savus totemus un salīdzina ar citu tautu totemiem. Sūtņi savu totemu uzskata kā sava goda zīmi.

Signalizēšana.

Ciltis sasauc uz sapulci. Austrālieši sazinās galvenā kārtā sūtņiem un skrējējiem. Viņi skriedami sauc „Kūi“, tad apstājas un planda savu apģērbu, lai rādītu, ka sūtīti oficiāli, un vicina zarus, lai rādītu savu miermīlību. Tad viņi ar kļiedzienu „Kūi“ skrien tālāk. Saka, ka šo kļiedzienu varot sadzirdēt pa trīs jūdžēm. Uz šo saucienu ciltis pulcējas ap saviem totemiem.

Kas vēlas tuvāk iepazīties ar totemiem un mežoņu ieročiem, lai aiziet uz muzeju vai izlasa Baldvīna Spensera grāmatu „Iedzimto ciltis Austrālijā“ (*Native Tribes of Australia*).

Ievērojams atklājums.

Kādu laiku atpakaļ pienāca ziņa, ka kāds uzņēmīgs anglis Dienvidamerikā atklājis dažas vecas pilsētas, kas bijušas cilvēku acīm noslēptas seši simts gadu.

Kapteinis Kempbels Beslejs atklāja Perū, un šeit būs aprakstīts, ko viņš tur atrada:

„Cauri ciešu mūžameža krūmāju mūrim sākumā nekā neredzējām. Kad lāpsta un cirvis atbrīvoja ceļu, mūsu skatiem atklājās rinda ārkārtīgi jauku celtņu, celtu gluži tagadnes civilizētās pasaules gaumē. Šo būvju architektūra izteiksmīgāka, nekā angļu parlamenta ēkas.

Bararila (zivs) totems 2 p. gaŗš un 5 col. plats.

Tās bija inku pils, ko mēs redzējām, un tur bija lielākas sapulču telpas nekā mūsu modernos hotelos. Mūsu indiāņu vadonis stāstīja, ka galvas pilsētai Platerjojocai esot bijuši ap pieci tūkstoši iedzīvotāju.

Šis „zudušās pasaules“ atliekās atradām apbrīnojamus noslēpumus no „čempī“, t. i. sudraba un zelta sakausējuma, sudraba kaltus, pusapaļus nažus un traukus visvisādos veidos. Daudzi trauki bija bagātīgi greznoti ornāmentiem.

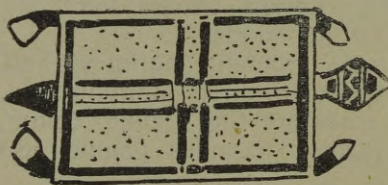

Divainais totems attēlo 27 col. gaļu putnu.

ņus no vienas vietas uz otru. Atradām kādu 300 tonnu smagu akmeni, kas neapšaubāmi ticis attransportēts no liela attāluma. Šis akmens bija pārgriezts ar kādu zāģim līdzīgu rīku.

Pilsētas ieejas noslēdza augsti akmeņu vārti. Upi varenie inženieri bija ierobežojuši vaļņiem četrdesmit piecu jūdžu garumā, lai pasargātos no plūdu briesmām vai uzbrukumiem.

Arī es esmu dzirdējis par līdzīgām drupām

Murajja (bruņurupcis) totems 16 c. gaŗš un 7 c. plats.

Dienvidamerikā un ar nepacietību gaidu, kad darbs pie skautu kustības izveidošanas man atļaus brīvāku laiku, lai varētu doties turp pētīšanas nolūkā.

Kā redzat, skauti, vēl daudz ko var atklāt un izpētīt.

VI NODAĻA.

Piedzīvojumi jūrā un ledū.

Ar saviem diviem brāļiem reiz sarīkojām pamatīgu ceļojumu. Mēs devāmies mazā laiviņā uz augšu pa Temzu, cik tālu vien bija iespējams. Kad Temza pārvērtās par upīti un pēdīgi par strautiņu, kur ar laiviņu vairs nevarēja pabraukt — ņēmām laivu uz pleciem un gājām kājām. Drīz varējām turpināt ceļu pa kādu citu strautu, kas tecēja pretējā virzienā. Strauts kļuva arvien lielāks un lielāks, līdz beidzot palika par Avonu. Pa šo upi sasniedzām Bāzu un Bristolī. Tad pārbraucām šķērsām lielo Severna upes ieteku un devāmies augšup pa Vaiupi no Čepstonas līdz mūsu mājām Velsā. *Mazs* ceļojums, vai nē? Pa upi no Londonas līdz Velsai.

Naktis gulējām laukā un barību vārijām paši. Produktus dabūjām tuvējās mājās, sādžās vai arī sazejojām zivis. Citreiz ar kanū ceļoju no Oksfordas lejup pa Temzi līdz Vaitiltam un tālāk augšup pa Vaiupi līdz Godelmingai. Citreiz atkal apceļojām Skotiju, pa kanāliem no viena ezera uz otru. Vienmēr gāja ļoti jauki.

Šādos ceļojumos zēni var nodarboties ar jūras skautismu jūdžēm no jūras. Jūs gūsit varbūt jaunu baudu dzīvojot dabā. Jūs būsit pārsteigti, cik daudz var ceļot pa ūdeni Anglijā. Kanāli robo Angliju krustām, šķērsām — no ziemeļiem uz dienvidiem, no rītiem uz vakariem.

Varat izpētīt kanālus uz kartes un tad izvēlēties apgabalu, kuŗu apmeklēt. Jūs esat gatavi ceļotāji, ja vien jums laiva un biedri. Ja esat jūras skauti, lieta vienkārša — jūs ņemat savu laivu ar airiem vai buķām un brezentu, lai naktij uzceltu telti.

Ja jums nav laivas, nekā darīt — jums viņa vai

nu jāpērk, jāaizņemas vai jānoīrē. Varat arī iet uz barkas kā pasažieri vai matroži.

Lai ceļotu kā ceļodami, jums būs liels baudījums, un vingrinoties skautu mākslā arī isā ceļojumā daudz gūsit.

Skautu māksla ceļojumos.

Tiešām, labs vingrinājums jau ir sekot savam ceļam pēc kartes. Vēl labāki, ja uzzīmējat paši sava ceļojuma plānu un atzīmējat visu, kas uz jūsu kartes izlaists — piem., ēkas, slūžas, krasta izskatu, tiltu augstumu virs ūdens līmeņa u. t. t.

Jūsu dienas grāmatā būs atzīmēts, ko ikdienas darījat un ko esat redzējuši, tur būs arī siks apraksts par zemi un pilsētām, kur ceļojāt. Visa stūrēšana, laivu vilkšana tauvām, iešana gar krastu u. c., kas gadsies ceļā, vadot laivu, jūs sagatavos jūrnieka amatam.

Vārot barību, ceļot teltis, darbojoties nometnē un pētot dabu, jūs kļūsit par piedzīvojušiem skautiem.

Jūras skautisma nozīme.

Kā sacīt jāsaka, skauti, mums tiešām vajadzētu celt pieminekli tam vecajam — Vienalga, neteikšu, ko domāju par viņu — es runāju par ķeizaru Viļumu. Viņš tikdaudz laba mums darījis uzsākot kaŗu.

Pateicoties kaŗam, jūras skautiem bija izdevība nopietni kalpot savai tēvijai, uzņemoties piekrastes apsardzību. Šī izdevība citādi nekad nebūtu gadījusies. Daudz jūras skautu atrada darbu arī uz palīga kuģiem, mīnu traleriem, ogļu un ievainoto kuģiem. Beidzot daudzi aizgāja flotē. Pateicoties viņu brašam darbam un skautu disciplīnai, ar savu izturēšanos viņi skautiem nodibināja labu slavu kā kaŗa, tā arī tirdzniecības flotē.

Pateicoties kaŗam, tirdzniecības flote uzplauka un negrima vis dibenā no vācu zemūdens laivām. Virsniekus un matrožus viņu varonības un attapības dēļ

apbrīnoja visa pasaule. Daudzi guva karāļa atzinības un goda zīmes. Tagad viņiem īpaša forma kā sava jaunā stāvokļa ārējā zīme.

Pateicoties kaņam, lielu daudzumu mūsu veco kuģu notrieca dibenā un viņus ātri atvietoja ar jauniem. Šos būvēja, paredzot lielākas ērtības virsniekiem un matrožiem.

Agrāk kuģu katru caurumu vai stūri uzlūkoja par pietiekoši labu kuģa apkalpes novietošanai, kamēr pasažieru un kravas rīcībā atradās visa telpa. Tagad lietas kļuvušas citādas. Jūras dienests nākotnē būs pavisam cita lieta — goda pilns, ērts un, cerēsim, arī labi samaksāts.

Jūras skauti uz „Britanika“.

Ikviens skauts būs lepns dzirdot stāstu par to sešdesmit jūras skautu izturēšanos, kas atradās uz sanitārā kuģa „Britanika“. Šis kuģis nogrima no ienaidnieka torpedas Vidusjūrā.

Vācieši noliedz, ka viņu zemūdenes būtu uzbrukušas, un pretendē, ka tas būs turku noziegums — pēc kaļa likumiem vislielākais noziegums uzbrukt sanitāram kuģim. Neviens nevar šo kuģi nepazīt. Kuģis krāsots baltā krāsā, visapkārt plata zaļa josla un abās pusēs lieli sarkani krusti. Noziegumu ienaidnieks pastrādāja gaišā rītā puksten astoņos un, tā kā „Britanika“ bija viens no lielākajiem pasaules kuģiem (47000 tonnas), nekādā ziņā nevarēja viņu nepamanīt.

Izglābti vairāk par tūkstoti pasažieru, un šiem bija iespējams atgriezties mājās. Šeit būs atsauksme par skautu izturēšanos katastrofā, ko sniedza „*Liverpool Courier*“:

Kad „Britaniku“ ķēra, skauti ieņēma savas vietas. Skauti līdzēja novietoties auklēm ar bērniem glābšanas laivās, kamēr divi no viņiem E. Airlends un Dž. Praiss ar kuģa kapteini un augstākiem virsniekiem apstaigāja kuģi un deva rīkojumus pa megafonu. Šos

divus zēnus bija izvēlējis ieroču meistars B. Kois sevišķiem uzdevumiem, viņu aukstasinības dēļ. Viņi bija pēdējie skauti, kas atstāja kuģi. Uz „Britanika“ nebija vairāk par pusduci cilvēku, kad zēni pa 50 pēdu virvi nolaidās ūdenī un nopeldēja 50 jardus līdz plostam.

Papriekšu sievietes, tad skauti.

Šini pārbaudījuma laikā zēnu izturēšanās bija priekšzīmīga un atzinīgas atsauksmes cienīga.

Kad viņiem lika atstāt kuģi reizē ar bērnu auklēm, viņi atteicās to darīt, un aukles atstāja kuģi vienas. Skautiem atstājot „Britaniku“, kuģis manāmi grima.

Koia kungs bija pārsteigts par zēnu drosmi. Zēnus nevajadzēja pamudināt, viņi veica savu darbu kā parastās apmācībās. Virsnieki bija apmierināti ar zēnu izturēšanos.

Praiss stāstīja, kā viņš atstājis grimstošo kuģi kopīgi ar Airlendu.

Aizpeldējušiem līdz plostam, viņiem bijis uz ātrāko jāairējas projām, lai netiktu ierauti grimstošā kuģa radītā atvarā. Airlends stāstīja, ka kuģis grimis ap veselu stundu. Viņu ķēris divpadsmit minūtes pēc astoņiem no rīta, un viņš galīgi nozudis 9.10. No sākuma kuģis grimis lēni, bet uz beigām ar lielu straujumu.

Kuģa skrūves parādījušās virs ūdens. Kuģis savvēries uz sāniem, un pēdējais virs — kāds pavecs, apmulsis virietis — nostaigājis pa kuģa sāniem līdz ūdenim.

Kāds cits skauts, V. Tempsens, kas jau bija šini kuģī trīskārtīgi ceļojis, stāsta, ka kādai glābšanas laivai draudējusi sadursme ar kuģa skrūvi. Viņš lēcis ūdenī, bet aizķēries kuģa nodrumslojumos. Lai atsvabinātos, bijis jāienirst un brangs gabaliņš jāpeld zem ūdens.

„Britaniks“ nelaimes brīdī atradās apmēram sešas jūdzes no krasta. Mēģinājums nokļūt līdz krastam

bija veltīgs. Skauti kādu laiku pavadīja atklātā jūrā, kamēr viņus uzņēma franču kreiseris un aizveda uz Pireju.

Ieroču meistara apbrīnošana.

Intervijā Kois izteicās, ka pēc nelaimes gadījuma viņš steidzies uz kuģa dibenu, kur atradās zēnu telpas. Skautu nometināšanas vietā taisni bijis ķēris, bet laimīgā kārtā šeit neviens no viņiem nebija atradies. Uz trauksmes signālu zēni uzņēmušies savus pienākumus. Daži skauti apkalpojuši liftus, kuriem tūkstosiem ļaužu pacēla uz kuģa klāja no apakšējām telpām. Zēni kuģa apkalpes mācībās bijuši ievingrinājušies un teicami veikuši savus pienākumus. Skauts Airlends bijis norīkots pie kapteiņa uz komandas tiltiņa, un Praiss, kāds cits skauts, pavadījis kuģa pirmo stūrmani, viņa pavēles atkārtodams megafonā. Kad nākusī pavēle atstāt kuģi, bērnu aukles sēdušās glābšanas laivās un gaidījušas, ka viņām sekos arī zēni. Bet tas nenoticis. Skauti atteikušies atstāt kuģi, un laivas aizbraukušas bez viņiem.

Skautiem bijis jānoslid pa 50 pēdu gaļu tauvu ūdeni, un berze nospraukusi rokām ādu. Diviem zēniem bijis jāpeld, lai paglābtos. Viņš neatrada vārdu kā cildināt zēnu varonību un nosvērtību.

Ikvienu pārsteigusi zēnu ricība un bezbailība. Zēni pat nevēlējušies atstāt kuģi, un viņiem vajadzējis to pavēlēt.

Franču admirālītātes ierēdņi zēnus apgādājuši ar apģērbu. Liverpūlē viņi ieradušies franču jūrnieru cepurēs.

Visu laiku, kopš zēni atradušies uz kuģa, tā ap divpadsmit mēnešu, viņi pildījuši visdažādākos pienākumus, kā lifta apkalpotāji, sūtņi, kapteiņa un virsnieku apkalpotāji.

Pat visjaunāko neiebidējušas briesmas un šausmas, kuņas bijis jāpārvar.

Kāda laimīga māte uzrunājusi savu zēnu: „Kā ceļoji?“

„Slapjš līdz ādai, un šis drēbes aizņēmos no kāda inženiera“, bijusi ista zēna atbilde.

„Kā tev klājas, puisīt?“ jautājusi kāda cita māte.

„Gatavs doties uz kāda cita kuģa“, bijusi ātra atbilde.

„Atriebība“.

Rifa raga kaujā karāliskās flotes kuģis „Lauva“ vērsa uz sevi visu uzmanību.

Šis nav pirmais kuģis ar šādu vārdu angļu flotē. Senās Elizabetes dienās „Lauva“ bija fregate kapteiņa Fernera vadībā, un darbojās tanī pašā kaujas vienībā, kur „Atriebība“ pēdējā izšķirošā cīņā pret spāniešiem.

Mūsu (angļu, tlk) kaujas vienībai sešu kuģu sastāvā uzbruka lielā Spānijas flote — apmēram piecdesmit kuģu. Spānieši piepeši parādījās aiz kādas salas stūra, kur angļi bija noenkurojušies.

Mūsu flote taisījās prom, cik ātri vien spēdama, bet sers Ričards Grenvils negribēja atstāt dažus savus ļaudis, kas atradās krastā, un gaidot uz viņu atgriešanos, atrada sevi spāniešu kuģu ielenktu.

Viņš būtu varējis aizbēgt, bet viņš bija lojāls pret saviem vīriem un negribēja tos pamest. Uzņēmis savējos, viņš mēģināja vienīgo glābiņu — izsisties cauri ienaidnieku rindām.

Spāniešu kuģi cieši savilkās ap viņu, bet sers Grenvils devās viņiem virsū ar tādu sparū, ka ienaidniekam gribot negribot bija jāatsvabina ceļš.

Tad lielais admiraļa kuģis „Svētais Filips“ devās viņam virsū un, piebraucis gluži līdzās, aizsiedza „Atriebības“ burām vēju. Tanī pašā laikā kāda otra

liela fregate spiedās virsū no otras puses. Vēl diviem pievienojoties, veseli četri kuģi uzbruka vienam.

Bet „Atriebība“ jautri visus uzņēma. Bija pulkstens trīs pēcpusdienā, un cīņa turpinājās ar ārkārtīgu sparū visu pievakari.

Spars.

Sers Valters Relejs, rakstot ziņojumu par šo kauju, liecina :

Lielais „Svētais Filips“, saņēmis zemākās „Atriebības“ lādiņu, taisījās projam lielā steigā, dziļi nožēlojams savu neizdevīgo uzbrukuma mēģinājumu“.

Tādā pat veidā „Atriebība“ uzvarēja vienu pēc otra citus kuģus, bet šo vietā stājās vienmēr citi.

Uzspāniešu kuģiem bija kareivju nodaļas, sākot no divi līdz pieci, pat astoņi simti, bet uz „Atriebības“ bija vienīgi jūrnieki bez kareivjiem. Daudzi jūrnieki arī slimoja ar drudzi, un tā „Atriebība“ nepavisam nebija piemērota kaujai.

„Pārmaiņus raidot smago un vieglo dižgabalu šāvienus, spānieši vairākkārt gatavojās uzbrukumam un kuģa ieņemšanai, cerēdami uzvarēt ar savu labi bruņoto kareivju un strēlnieku pārspēku. Bet viņus atkārtoti atsita vai nu uz pašu kuģiem atpakaļ vai arī jūrā“

Šāda kauja ar lielu sparū turpinājas līdz vēlai naktij. Divi lielāki ievaidnieku kuģi nogrima. Seru Ričardu smagi ievainoja kaujas sākumā, un viņš uz kādu laiku pat zaudēja valodu, bet nevērojot savu ievainojumu, viņš turpināja komandēt līdz pusnaktij. Tad viņu atkal ķēra šāviens krūtīs un galvā, bet ārstu, kas gar viņu darbojās, nāvēgi ievainoja. Tomēr viņš mudināja savus vīrus uz cīņu, un nākošā rītā bija atsisti un aizdzīti piecpadsmit dažādi kuģi.

Bet kā diena ausa, mūsu vīri norietēja, — kļuva gaišāks un gaišāks, bet mūsu stāvoklis drūmāks un drūmāks.

Nav vairs pulvera.

„Atriebības“ pēdējais pulvera lādiņš bija izšauts, piķi aplauzti. Četrdesmit labāko vīru vairs nebija dzīvo starpā, bet atlikušie vai visi ievainoti. Kaujas sākumā bija simts veselu vīru un astoņdesmit slimnieku, novietoti kravas telpās. Par maz bija cilvēku, lai apkalpotu šādu kuģi, un gaužam maz, lai atturētos pret tik lielu pārspēku.

Bet šis simts izturēja visu šo lielgabala lādiņu krusu un piecpadsmit kuģu iebrukšanas mēģinājumus, kā arī pārējo uzbrukumus no tālienes.

Spānieši, turpretīm, arvienu no jauna papildināja savus spēkus, un ieroču un biszāļu viņiem bija, cik uziet.

Mums nebija vairs nekādu cerību uz glābiņu, nedz uz citu kuģu palīdzību, nedz uz ļaudīm vai ieročiem. Masti bija aplauzti, takelāža izpostīta, visa kuģa virsma noskūta — ar vārdu sakot, bija palicis tikai pats kuģa korpuss līdz ūdens virsmai, gluži nederīgs nedz aizstāvēšanai, nedz bēgšanai.

Sers Ričards atradās kļūmīgā stāvoklī. Viņš nespēja vairs atturēties, jo piecpadsmit stundu cīņās bija pārcietis piecpadsmit dažādu armādu uzbrukumus, apmēram astoņi simti dižgabalu šāvienu un daudz sīku uzbrukumus mēģinājumu. Ienaidnieks, kas tagad savilkās apkārt jo ciešā lokā, gribēja par katru cenu sagrābt seru Ričardu un kuģi. „Atriebība“ nespēja vairs kustēties ne uz priekšu, nedz atpakaļ, viņu vienīgi šūpoja un kustināja vēl viņi. Tad sers Ričards pavēlēja galvenam dižgabalnīkam, kuŗu viņš pazina kā visuzticamāko vīru, uzspridzināt kuģi, lai nekas neliecinātu spāniešu rokās par uzvaru vai slavu. Lai spānieši redzētu, ka viņi tik niknā cīņā, piecpadsmit stundu laikā saviem piecpadsmit tūkstošu vīriem un piecdesmit trīs kaŗa kuģiem nenieka nav guvuši. Un

sers Roberts savus ļaudis skubināja pavēlēt sevi Dieva un neviena cita žēlastībai.“

Neatlaidies.

Jūs redzējāt no šī seno laiku nostāsta, ka senie jūras vilki Releja laikos pildīja, vai labāki sakot, atstāja kā mantojumu tagadējiem skautiem motto: „Neatlaidies!“

Neatlaidies savā darbā, rotaļā, vai sevišķi, ko lords Kičners ieteica, savos skautu ideālos. Šie ideāli tevi spēs glābt grūtībās, kauču tu arī peldētu mazā laiviņā lielā līkstu vai kārdinājumu jūrā. Neatlaidies un nekad nepadodies, kaut arī tev tādēļ būtu jāmirst.

Deviņos gadījumos no desmita tu uzvarēsi, ja nepadosies, un arī nāve nav nekas briesmīgs, ja tevi apziņa, ka esi darījis visu, ko vien spēji.

Nemies par piemēru šā skauta rīcību:

Jūras skauts Lesenbajs Hornsī pulciņā bija tikpat spēcīgs un drošsirdīgs, kā jebkuŗš mūsu brālībā. Viņš pildīja savus pienākumus krasta apsardzībā Jorkšeirā, kad viņam uzbruka influence. Viņa plaušas sasirga un viņa spēki sika. Viņš cīnījās pret slimību, bet slimība viņu pārspēja.

Tomēr mirstot skauts uzsmaidīja apkārt stāvošiem un teica: „Nesērojiet par mani, viss ir labi“. Pēdējos spēkus saņemot, viņš sveica ar skautu sveicienu. Tā viņš šķīrās.

Kāds cits liels piedzīvojums.

Nesen atpakaļ mūs visus dzīvi ieinteresēja ziņa, ka Dr. Mausona vadītā dienvidpola ekspedīcija izturējusi visgrūtākos pārbaudījumus, līdzīgus kapteiņa Skota piedzīvojumiem.

Mausona ekspedīcija bija sadalījusies divās daļās. Viena paša vadībā devās ceļā pa Karaļa Džordža V zemi, otrā — Vailda vadībā nobrauca tūkstoš jūdžu

tālāk par kontinentu un turpināja ceļu pa Karālienes Mērijas zemi. Tā notika 1912. gada februārī.

Vailda partija izpētīja ap četrdesmit jūdžu platību, bet viņus attrieca atpakaļ sniegpuņēni un nejaukais laiks — gan tas pats sniegpuņēnis, kas tik bīstami kavēja kapteini Skotu.

Dr. Mausonu pavadīja divi biedri un sešpadsmit suņi, iejūgti ragavās. Viens viņa pavadonis bija šveicietis Dr. Mercs, labs slēpotājs. Otrs bija leitnants Niniss, jauns strēlnieku virsnieks.

Viņi veica trīs simts jūdzes uz kapteiņa Skota nostaigātā apvidus pusi.

Tad nāca tragēdija. Dr. Mausons gadījumu apraksta „Daily Mail”ā :

„14. decembris bija jauka diena. Mēs patlaban sākām priecāties par dienas jaukumu, kad uzbruka nelaime.

Mercs uz slēpēm atradās kā ceļu izlūkotājs man un pirmam suņu pajūgam kādu ceturtdaļu jūdzes priekšā. Cieši aiz manis sekoja Niniss ar savu pajūgu. Šini pajūgā vislabākie suņi vilka ragavās visnepieciešamākos piederumus un pārtikas vielas. Šo kārtību piepaturējām tādēļ, lai iestiegot kādā plaisā, klizma labāk notiktu ar pirmo pajūgu.

Biju pārlicināts, ka esam izkūlušies no bīstamās joslas, kad piepeži biju visai pārsteigts, ieraugot kādas plaisas vājās iezīmes.

Mercs šeit bija devies pāri, nebūt neapzīmēdams vietu par bīstamu. Es savukārt arī ievēroju plaisu tikai tad, kad atrados virs tās. Man bija pietiekoši daudz piedzīvojumu, lai zinātu kā jāizturas pie pārejas, un tādēļ nemaz nenobijos. Tomēr pa vecam paradumam pakliedzu atpakaļ: „Plaisa!” Ninisa brīdināšanai.

Pēc kāda laika spriža atskatoties atpakaļ, biju mēms aiz brīnumiem.

Aiz manis nebija nekā vairāk, kā vienīgi ledus un sniega milzīgais klajums!

Kur bija Niniss ar pajūgu?

Manī uzausa šausmīga nojauta par spraugu. Mēs steigtin steidzāmies atpakaļ un apstājāmies pie atvērta bezdibeņa.

Acīm pierodot pie tumši zilās krēslas, tur apakšā pamanījām kādu ievainotu suni, kuŗš bija aizķēries kādā izcilnī. Kustonis sāka kaukt. Tanī pašā izcilnī vēl šo to varēja atšķirt, bet no mūsu biedra — ne mazākās jausmas.

Viņam vajadzēja būt nokritušam apakšā. Kādejādi — mēs nezinājām, bet droši viņš bija acumirkli beigts.

Mēs stundām klieodzām un saucām — velti.

Visām virvēm, kas bija mūsu rīcībā, nespējām aizsniegt izcilni 150 pēdu dziļumā, kur atradās suns un daži piederumi, kuŗi mums varētu visai noderēt kļūmīgajā stāvoklī.

Atlikušajā pajūgā bija uzturs kādām pusotrām nedēļām mums abiem, bet ne drupatiņas sešiem izsalkušajiem suņiem.

Bija vēl izglābta niecīga teltene, kuŗu uzstādījām, telts kokiem lietojot slēpes un teodolīta statīvu. Aprēķinājām, ka lietojot barībai suņus, spēsim sasniegt būdu viņpus līdzenuma. Jūŗa vēl būs brīva no ledus.

Devīņas stundas pēc kļūmīgā notikuma noturējām apbedīšanas dievkalpojumu un uzsākām ceļu atpakaļ. Barības devu samazinājām, cik vien iespējams.

Nejaukā laika un barības trūkuma dēļ, mūsu suņi nobeidzās viens pēc otra, un drīz mums vairs nebija neviena. Viņu gaļa nebija nepavisam baŗojoša, un viņu kauli bez smadzenēm.

1913. gada janvāŗa pirmās nedēļas sākumā sa-sniedzām punktu, kas atradās simts jūdžu no mūsu būdas.

Mazo barības devu dēļ bijām galīgi panīkuši. Mercam klājās ļaunāki nekā man, un viņš bija visai vājš. Laiks bija šausmīgs. Dienu dienā sniga sniegs un putināja. Aukstums koda kaulā kā vēl nekad. Dažus jūdžu garus ceļa sprīžus veicām lielām grūtībām.

3. janvārī bija skaidrs, ka mana biedra stāvoklis bija ļaunāks par manu. Pat vislabākā barība, kuŗa atradās mūsu ricībā, nespēja līdzēt.

Laiks mazliet noskaidrojās 6. janvārī, bet slidenā ceļā kritieni atkārtojās pārāk bieži. Drīz vien izrādījās, ka Merca nevar ceļu turpināt kājām. Ar viņu ragavās, pat buŗas ņemot talkā, tikai lēnām virzījāmies uz priekšu. Ārkārtīgas pūles bija pieliktas, bet ceļa mērītājs bija atzīmējis tikai kādas pusotras jūdzes. Tikām uz priekšu vienīgi spēcīgākos vēja grūdienos.

7. janvāra rītā Merca stāvoklis kļuva vēl ļaunāks. Viņš aizgāja viņpasaulē pusnaktī no 7. uz 8. janvārī.

Mana paša stāvoklis arī bija bez izredzēm. Nolēmu turēties līdz pēdējam.

Pie mēneša garā laika sprīža, kuŗā cinijos ar badu un jūdzēm, ne labprāt kavējos atmiņās.

Katru dienu sniga un putināja. Pārgāju kādu bagātīgi saplaisājušu šļūdoni daudzreiz ievēloties aizās ragavas saites dziļumā, un tikai ārkārtīgām pūlēm spēju izrāpties.

Āda, mati un nagi man sāka noiet.

Nejauši atradu pētnieku noglabāto pārtiku.

Tad sasniedzu būdu.

Tagad esmu atkal atspirdzis.

„Neatlaidies, neizsamisti, iekams neesi miris“.

Tā trīsdesmit dienu pēc Merca nāves Dr. Maunsons ciniņās gluži vientuļš ledainā plašumā. Iedomājaties viņa vietā. Daudzi viņa vietā būtu saļimuši zem smagās nastas, būtu padevušies cīņā.

Bet Mausons to nedarija, iekams viņā bija vēl dzīvība, un šādi viņš sniedza jaukāko izturības paraugu, kāds jebkad sniegts.

Tā jūs redzat, kāda nozīme *neatlaidībai*, pat ja apstākļi liekas galīgi bez cerības.

Slavenas dienas.

Oktōbris, piemēram, ir slavenu dienu mēnesis. 25. oktōbrī ir Balaklava kaujas diena — šis varonības, disciplīnas un pašuzpurēšanās cildenais piemērs. Šī ir varonības, disciplīnas un pašuzpurēšanās atcere arī skautiem, jo šīnī dienā nogrima skautu jachta „Mirror“ sadursmē ar tvaikoni „Hogarth“.

Sadursme notika pusnaktī, kad lielākā daļa zēnu atradās lejā. Laivu vadīja divi vai trīs uz klāja. Kautgan laivu tiešām pāršķēla divās daļās, un tā nogrima dažos mirkļos, zēni parādīja brīnišķīgu aukstasinību un disciplīnu šīnī isajā laika sprīdī. Vienīgi šim apstāklim jāpateicas, ka tik daudz ir izglābti.

Viens no zēniem, kuņš noslika, bija, kā liekas, vislabākais peldētājs, bet viņš uzpurējās, lai glābtu citus. Viņš palika uz sava posteņa, palīdzot biedriem tikt uz klāja, un, cik iespējams, uz otra kuģa.

Cik ļoti no svara prast peldēt, šīnī gadījumā pierādīja jūras skauts Snaudens. Viņa glābšanās no grimstošās laivas liekas kā kāds brīnums.

Viņš bija lasījis, gulēdams laivas gultā, kad izdzirdis trauksmes kliedzienu uz klāja. Viņš stāsta:

„Uzlēcu no guļu vietas un gribēju atvērt durvis, bet tās nepadevās. Tad nāca pamatīgs brīksķis. Gribēju steigties pie otrām durvīm, bet iekams tās sasniedzu, ūdens man bija līdz ceļiem. Pusminūti vēlāk ūdens man sniedzās līdz zodam.

Palūkojos pa illūminatoru. Uzreiz viss kļuva tumšs. Saprātu, ka grimstam. Mēs gājām dibenā. Sāku ķepuroties, pats nesaprotot kādēļ. Telpa pār-

dalījās divās daļās, un manī ar sparū izmeta aukstā ūdenī. Cik ilgi biju apakšā, nezinu. Man šķita gadiem ilgi. Kad sasniedzu virspusi, par laimi gaŗām peldēja puse no mazās jachtas laiviņas. Pieķeros pie tās. Tālumā varēju izšķirt lielu tumšu ķermeni, kas man likās linijkuģis. Apņēmos to sasnēgt. Paldies Dievam, esmu labs peldētājs.

Visi mūsu jūŗas skauti apmācīti izģērbties ūdenī, un nedūrēja ilgi, kad biju pilnīgi izģērbies. Tad sāku cīnīties uz kuģa pusi, ūdens bija šausmīgi auksts, un man šķita, ka beigas būs. Pēdīgi pēc ceturtdalstundas mani uzņēma kuģa glābšanas laiva“.

Šī stāsta pamācība ikvienam skautam ir: „Mācies peldēt“. Un mācies *labi* peldēt, lai tu arī spētu izģērbties ūdenī un ilgi noturēties peldus. Lūk, kas Snaudenam glāba dzīvību.

Trafalgāŗas diena.

21. oktōbris ir Trafalgāŗas diena, Nelsona lielās uzvaras atcerei par spāniešu un franču floti pie Trafalgāŗas raga Spānijā. Kopš tā laika mums, angļiem, tak bijusi vēl viena slavenāka jūŗas kauja maijā pie Rifaraga Zitlandes piekrastē, Holandē. Abas kaujas daudzējādi atģādina vienu otru.

1805. gadā franči bija nodomājuši iebrukt Anglijā. Viņu armija bija gatava, bet Lamanša kanāls nebija tīrs, šeit atradās, britu flote. Viņi nevarēja pārcelties, iekams šī flote nebūtu aizdzīta, un tādēļ viņu admirālis Vilnēve mēģināja angļus aiztriekt Atlantijas okeānā, lai šeit vajātu angļu floti. Pa to laiku krasts būtu neaizsargāts, un kaŗa pulki varētu pārcelties kanālam pāri un iebrukt Anglijā.

Šis mazais plans gluži nepadevās, jo Nelsons noķēra franču floti, samala to un bija ātri atpakaļ savā sargu vietā dzimtenes ūdeņos.

Gluži tāpat vāci 1916. gadā cerēja iebrukt

Anglijā, bet viņi to nespēja, jo angļu flote bija starpā. Tādēļ viņi centās izsmaukt cauri dažiem ātriem kreiseriem gar Norveģijas krastu un Skotijas ziemeļiem, lai nu tad dažādās Atlantijas okeāna daļās uzbruktu angļu palīga kuģiem, un tā aizvilinātu angļu kara kuģus vācu vajāšanai. Tā vāci cerēja atbrīvot Ziemeļjūru, lai tad savu transportu kara kuģu un zemūdeņu pavadībā nogādātu angļu piekrastē.

Šis mazais plāns arī neizdevās, jo admirāls Bitijs ar kreisera kopu uzbruka vācu flotei tanī acumirkli, kad pēdējā gribēja doties ceļā.

Sers Džons Želica, ar lielākiem kuģiem piestiedzoties, galīgi apturēja vācus un aizmēroja viņus atpakaļ.

Pēc Napoleona neizdevīgā uzbrukuma, viņu galīgi pārvarēja Velingtons pie Vaterloas, tāpat vācus pēc nesekmīga uzbrukuma mēģinājuma pēdīgi pārvarēja Sabiedrotie.

Vēl viens apstāklis, kas raksturīgs abām kaujām. Katra radija varoni.

Pirmās varonis bija pats flotes komandants admirālis lords Nelsons, kušš, gan nāvīgi ievainots kaujas gaitā, atteicās atstāt savu posteni, iekams nebūs miris. Viņš nemaz nedomāja par sevi, bet par kaujas gaitu. Kad uzvara bija gūta, viņš mira apmierināts, ka darījis visu, ko vien spējis.

Kaujā pie Rifa raga daudzo kaujas varoņu starpā viens jo sevišķi izcēlās, līdzīgi lordam Nelsonam. Viņš nebija admirālis, nedz galvenais komandants. Viņš bija vienkāršs kuģa puika — Džeks Kornvels, bijis skauts. Viņu arī nāvīgi ievainoja kaujas sākumā, bet viņš atteicās doties lejā. Viņš izturēja savā sargvietā, uguns karstumā, iekams nebija gūta uzvara, un tad mira, gluži kā Nelsons, tanī apziņā, ka pildījis savu pienākumu.

Neizsamisti, iekams neesi miris.

Nesen man bija saruna ar kādu varonīgu vīrsnieku. Viņš bija tikko atgriezies no vācu gūsta. Viņš man stāstīja par šausmām, kuŗas pārcietis, kad kaujas laukā pamests ievainots, sadragātiem locekļiem. Vācu sarkanā krusta vīri gan gājuši garām, viņu apskatījuši, bet atstājuši, pa daļai tādēļ, ka viņš nav bijis vācietis, pa daļai noturot viņu par „nāvei nolemto“.

Atstājuši viņu uz vairākām stundām, un kad tomēr nebijis nomiris, vācieši beidzot viņu aiznesuši, piesietu pie mieta, uz pārsienamo punktu. Šeit viņš juties ļoti nejauki, un kāds vācu garīdznieks nācis viņu apmeklēt. Garīdznieks nav rūpējies par viņa labklājību, bet gan stāstījis, ka angļi neļēgas, gribēdami cīnīties ar tādu varoņu tautu un jauku zemi, kāda Vācija.

Tas viss manu draugu tā uztraucis, ka viņš pārvarot savas ciešanas, garīdzniekam klaji pateicis savas domas par vāciešiem un viņu prātīgo ķeizaru, un ka Sabiedrotie beidzot uzvarēs.

Priesteris tad aizvācies lielā steigā. Kaut gan slimnieks zaudējis garīdznieka mierinājumu, viņš guvis jaunu sparū un gribu dzīvot. Kad ārsts nācis, viņš lūdzis nogriezt ievainoto kāju, jo jutis, ka citādi nāve neizbēgama.

Ārsts gan teicis, ka jālūko kāja glābt, bet mans draugs tik ļoti lūdzies, ka ārsts viņu beidzot iemidzinājis un izdarījis operāciju.

Otrā dienā slimnieks bijis tik labā stāvoklī, ka izēdis veselu sardiņu skārdu, ko viņam piedāvājis kāds kaimiņš.

Kad ārsts pienācis aplūkot slimnieku, viņš nav varējis noslēpt savu izbrīnu. Ārsts bijis pārliecināts, ka slimnieks mirs, ja ne pirms, bet tad katrā ziņā

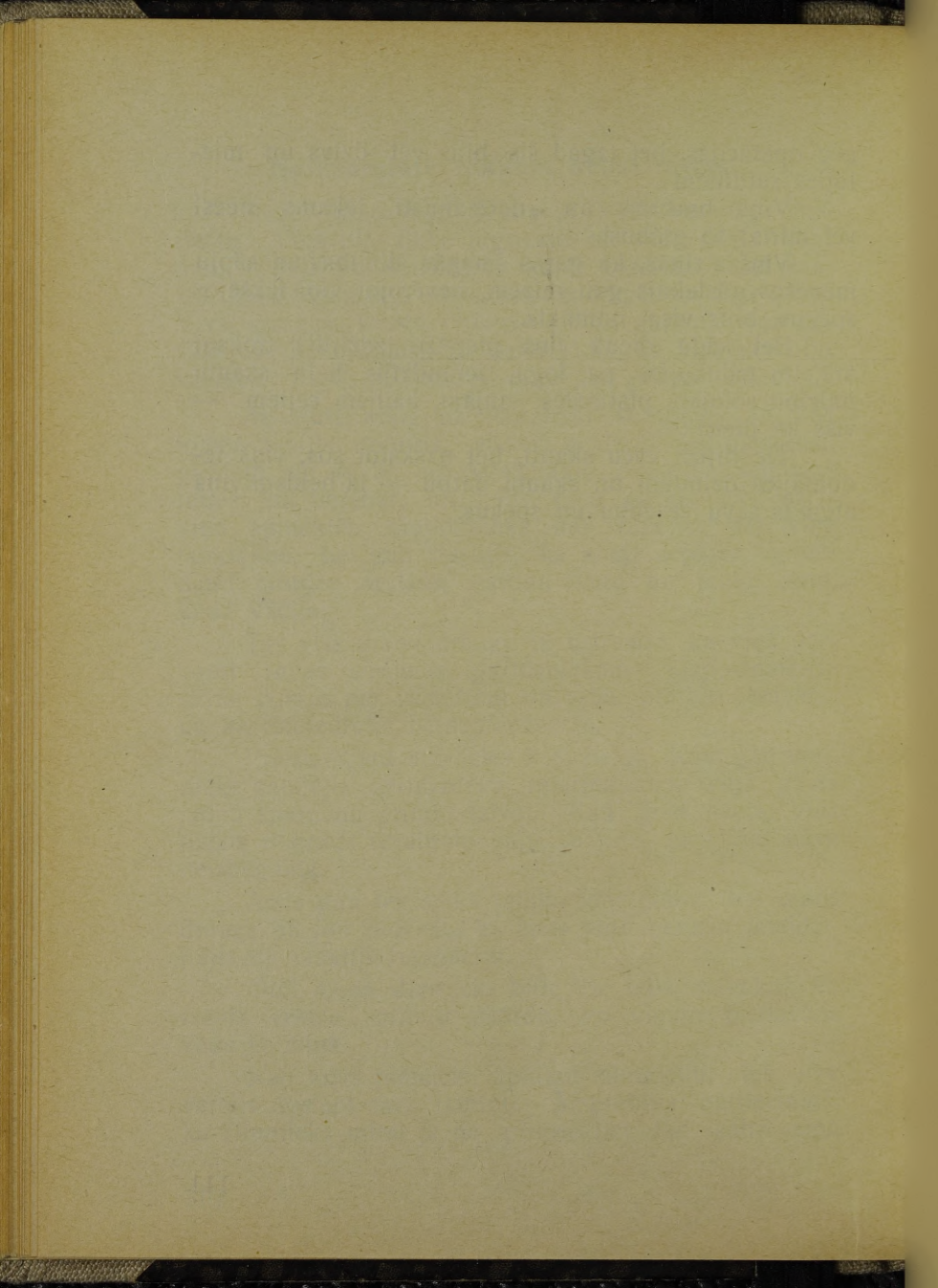
pēc operācijas, bet tagad šis bijis vēl dzīvs un mīlojies sardīnēm!

Viņa brašums un „neizsamisti, iekams neesi vēl miris“ to glābuši.

Viņš atzinās, ka gaŗās smagās slimības un sāpju mēnēšos gūsteknis gan reizēm, nevērojot viņa iekšējos spēkus, bijis visai nomākts.

Bet kādā dienā viņš piepēži izdzirdis troksni ārā, un palūkojies pa logu, ieraudzījis lielu skautu pulciņu soļojam platmalēs, nūjām, kailiem ceļiem — viss kā pienākas.

Tie bijuši vācu skauti, bet uzskatot šos, viņš iedomājies dzimteni un skautu darbu — tā beidzot viņš atguvis savu veselību un spēkus.

VII NODAĻA.

Par pielavišanos un skautu nūju.

Vienu dienu noskatījos, kā kareivjus apmācīja slēpties no ienaidnieka un pielist. Biju pārsteigts, ka viņus apmācīja gluži kā skautus — tiešām, viņus apmācīja skautu vadītājs, un daži skauti pie tam palīdzēja.

Ja iesācējs grib kādai vietai pielavīties neredzēts, viņš nometas četrpāpus un tad ātri jo ātri virzās uz priekšu, kā to rāda zīmējums. Bet šādi viņu pamana daudz ātrāk, nekā viņš to spēj iedomāties.

Īsto paņēmieni pielavīties neredzami, rāda otrais zīmējums, jālien lēni, sprīdi pa sprīdim.

Otrais paņemiens daudz grūtāks par pirmo, lai arī jau viņā būtu vingrināt vingrinājies. Jāvīrās balstoties uz rokām, kā rāda zīmējums. Viena roka pārmaiņus atrodas virs otras. Ķermenis un locekļi noturāmi stingri visu laiku. Pienācīgi ievingrinoties, var attīstīt brīnišķīgi ātru gaitu. Esmu vērojis dažkārt skriešanos šādā veidā, kur vīri virzījās uz priekšu pa zāli un krūmiem veikli un neredzami.

Vingrinies šādā pielīšanā, iekams esi labi iemānījies, un tad neaizmirsti šo mākslu. Šī māksla netikvien noderēs rotaļās vai dzīvnieku nonāvēšanā, bet dažkārt spēs glābt arī dzīvību.

Pasaules karā vācu gūstam izbēga četrpadsmit jaunu melnkalniešu. Viņi izšmauca pa diviem reizē, aizlavoties naktī. Viņiem bija jāslāpstās caurām dienām, lēnitiņām tuvojoties Holandes robežai.

Daži ceļu veica astoņās, bet divi desmit dienās.

Viņi nedrīkstēja tuvoties nedz ļaudim, nedz apdzīvotām vietām. Viņiem bija jāpārtiek no līdzpaņemtās pārtikas. Viņiem šīs pārtikas bija gaužam maz, un tā pati nelāga.

Nepareizs pielavišanās veids.
(Skat. iepriekšējo lapas pusi.)

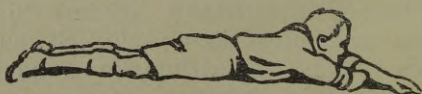
Bēgļus vajāja kareivji un policija, un pierobežas joslu stingri apsargāja. Bet viņi tomēr tika cauri, vienīgi divus notvēra. Tādus panākumus viņi guva tādēļ, ka bija mācījušies pielavišanās mākslu.

Vienam bēglim bija jālien bez pārtraukuma deviņas stundas, viņš nodrāza rokas uz asiem akmeņiem, bet ja viņš nebūtu pratis pielīšanu, nekad nebūtu izbēdzis.

Pielavišanās tumsā.

Frontes virsnieki daudzkārt izteikušies, ka tie kareivji, kuņģi bijuši skautos, jo sevišķi noderīgi ierakumu kaņā. Viņi protot noslēpties un nenomaldoties pielīst tumsā.

Kā jau jūs zināt, pa lielākai tiesai uzbrukumus izdara naktīs, lai ienaidnieks to nemanītu.

Pareizais veids.
(Skat. iepriekšējo lapas pusi.)

Kādam virsniekam, kuņģis bija pieradis izlūkot ar veciem skautiem, pienāca nedienas, kad nācās darboties ar citiem kareivjiem — šie bija par daudz lempīgi.

Virsnieks bija laimīgs, kad beidzot atrada kādu kramp-lauzi — viņš viņu pārvērtā par pirmās šķiras skautu!

Lai brīvi spētu kustēties naktī, vajaga daudz vingrināties. Daudzi pazaudējuši ceļu un dažs labs arī savu dzīvību, dodoties naktsģājienos tānī pārliecībā, ka te nekādas mākslas nav un nakts ģājiens izdosies itin labi arī bez kādiem iepriekšējiem vingrinājumiem.

Šie ļautiņi atģādina to jaunkungu, kuŗš — jau-tāts, vai protot vijoli spēlēt — teicis, ka katrā ziņā protot, jo taču citi ļaudis arī to protot. Viņš gan pats nekad nebija mēģinājis spēlēt.

Staigāšana tumsā stipri atģādina aklo gaitas. Tā tad arī drīz vēlēšies, tāpat kā aklie, kaut tev būtu divas smadzenes vienu vietā, lai varētu bez iešanas arī vēl ko citu darīt.

Piemēram, ja tevi tagad sūtītu ar kādu ziņu, tu mierīgā gaitā cilpotu pa ceļu un visu laiku domātu par ziņu, lai to neaizmirstu. Bet ar aklu ir citādi. Viņam netikvien jātur prātā ziņojums, bet arī jāpārdomā ceļš un pazīmes, kā atrast ceļu. Sapratīsi, ka tik vien-kāršs ģājiens kā šis, aklam otru tik grūts.

Kad tevi tumsā izsūta kādā pienākumā, esi vai tādā pašā stāvoklī kā aklais. Tev prātā jātur izpildāmais pienākums, jāslēpjas no novērotājiem un jālūko izdi-bināt, kur tie atrodas, bet tev gribētos vēl otra prāta, lai pareizi ieturētu virzienu pēc zvaigznēm, kompasā un vietējām pazīmēm un nenomaldītos.

Kam bieži šādi uzdevumi ģadās, tas arī pamazām iegūst otru prātu, bet ne uz reizi — vajadzīgi daudzi jo daudzi vingrinājumi.

Labi vingrināties vari, savus izlūka darbus veicot tumšās acenēs, ar kuŗām viss šķiet tumšs un ēnains.

Otrs paņēmiens būtu ļāģiem turpināt savu darbu piecas vai desmit minūtes aizvērtām acīm.

Šādā ceļā drīz vien noskārtīsi, kādēģ akliem tik smalki attīstīta dzirde un tauste. Pats drīz vien iegūsi

šo veiklibu, tā būs bezgala noderīga skautu nodarbības naktī.

Bet neaizmirsti, ka šī māksla prasa nepārtrauktu vingrināšanos. Es vēl tagad vingrinos, un ceļoties agrā rītā, nekad nededzinu spuldzi, bet apgērbjos tumsā un pastaigājos pa māju — taustidams ceļu.

Tagad par skautu nūju.

Kādēļ nūja vispār vajadzīga? Krietni daudz iemeslu.

Vispirms apskatīsim šo jautājumu no izlūka viedokļa.

Izlūkošana armijā.

Ļeit man vispirms radās doma par nūjas lietošanu, jo savos izlūka gājienos pastāvīgi ņemu nūju līdz. Būsi dzirdējis, ka skauti pasaules kaņā sekmīgi lietojuši nūju, meklējot ceļu tumsā.

Neapkalta, viegla nūja tikama ikvienai piedzi-vojušai rokai. Vienīgi jaunuļi staigā bez nūjas.

Skauts tā var sataustīt nelīdzeno ceļu, un tad nevelsies bedrēs un neklups pār virvēm, stiepulēm u. t. t.

Pētnieki.

Kā biezokņos, tā kalnos nūja sniedz nepieciešamu palīdzību! Nekad neredzēsi kalnukāpējus nedz Šveicē, nedz Himalajā bez nūjas. Dienvidafrikas stepē vai Amerikas prērijā nūja ir labākais aizsargs pret čūskām.

Kareivji.

Zūlū, mesaji un citas kareiviskas ciltis nekust ne soļā bez ieročiem rokā, — ierocis parasti ir esegajs jeb šķēps, bet bieži arī smaga nūja.

Viņi jau zēnu gados sāk nēsāt nūjas; tā viņu

rokas pierod pie ieroču nēsāšanas un bez tiem jūtas pavisam neveiklas.

Iedzimto zēni lieto nūjas vēl sevišķām vajadzībām, kas arī skautiem var noderēt ceļā uz nometni. Iedzimto zēniem jākalpo kareivjiem viņu kaļa gaitās. Kareivju zāļu guļamais paklājs satīts gaļā velteni, bet iekšā segas, barība u. c. Maisu nes uz nūjas uzbāztu.

Skautu nūjas lietāšana.

Skautu 24. tabelē (maksā 4 pensi, var pasūtīt 28 Maiden Lane, London W. C. L., Anglija) parādīti vairāk kā ducis skautu nūjas lietāšanas paņēmieni.

Bet bez šiem paņēmieniem skautu nūja var arī noderēt pavisam negaidīti. Piemēram, kāds šofers, sabraucis cilvēku, gribēja aizbēgt. Skauti gadījās tuvumā un apturēja viņu. Kā? Vai aizķērās un šļūca līdz? Nē, tā nekas nebūtu iznācis. Viņi iebāza nūjas riteņu spieķos un apstādināja ratus. To nespētu citi zēni, kā vienīgi skauti.

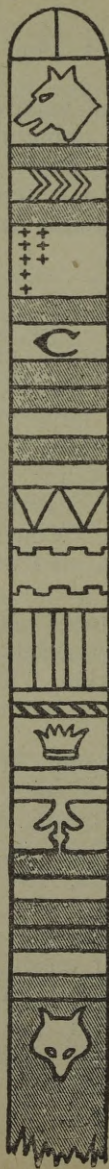
Ceļu inženieri labprāt uzņem bijušos skautus. Kādēļ? Šie bez citām labām lietām prot grūst lauku tiltus visdažādākos veidos. Šādas lietas viņi, kā skauti, bija mācījušies, darinot tiltu modeļus no nūjām.

Man dažkārt bija jātiek pāri upēm ar visu pārtiku un bagāžu. Kā es tiku pāri?

Vienā gadījumā sadabūjām kādā krogā mucas, otrā piebāzām ūdeni nelaidošas ķīpas ar sienu un sāļmiem. Visu sasaistījām pie nūju rāmja, un mums bija varens plosts.

Vēl vairāk, mēs pārveidojām plostu par veselu burinieku. Vienu nūju nostiprinājām par mastu, otru piesējām šķērsām un uz šīs uzmaucām mēteli par buķi.

Gaisa uzbrukumos kaļa laikā atzīmēti daudz gadījumu, kur skauti izgatavojuši nestavas no nūjām un

Kopa krāsas.

Sudraba vilks.
Balta galva uz mēļa pamata.

Kaŗa gaitas.
Melnas bultas uz sarkana.

Gada zvaigznītes.
Melnas uz zila.

Kornvela nozīme.
Melnš „C” uz zaļa.

Bronzas krusts.
Sarkans.

Sudraba krusts.
Zils.

Zelta krusts.
Sarkans un zils.

Dzeltens. }
Balts. } *Medaļa par nopelniem.*
Dzeltens. }

Kopnieks.
Baltas svītras uz zaļa.

Zelts — *Zelta auklas.*
Sarkans un balts — *Sarkanbaltās auklas.*

Ķarāļskauts.
Zelta kronis uz zaļa.

Dzeltens. }
Zaļš. } *Dzeltenzaļās auklas.*

Pirmā šķira.
Zaļš bultas gals uz dzeltena.

Otrā šķira.
Meļš.

Jaunulis.
Zaļš.

Bijis vilcēns.
Zaļš.

Piez. — Svītotās daļas apzīmē nūjas da bigo virsu.
Labs veids kā izrakstīt savu nūju.

svārkiem, kamēr ļaudis skraidelēja telefonēt sanitārajam transportam.

Saņemot kopā, nūjas noder visur, lai ietu kur iedams.

Nūju apskate.

Nesen sarunājos ar kādu skautu, kuŗš izbēdzis vācu gūstniecībai.

Viņš stāstīja, ka bēgšana izdevusies tikai tādēļ, ka skautos iemācījies daudz svarīgu lietu.

Vispirms, viņš pratis ieturēt ceļu pēc kartes un zvaigznēm. (Vai tu to proti?)

Otrkārt, viņš pratis kurināt *mazu* uguni, kas nenodod un tomēr uzvāra ēdienu. Un viņš pratis vārit. (Vai tu proti?)

Beidzot — paraša visur ņemt līdz nūju, izglābusi viņu no kļūmīgiem soļiem tumsā. Nūja viņam arī noderējusi kā ierocis, ar ko varējis pasist sāpus ienaidnieka revolveri un sadot viņam, kamēr tas nokritis bez samaņas.

Daudzi no frontes pārnesuši mājās savas dienestā lietotās nūjas. Džamborejā mums bija nūju apskate. Tur bija divas nodaļas. Vienā redzējām nūjas, kuŗas aktīvi kalpojušas, un iepazīnāties ar viņu vēsturi un piedzīvojumiem. Otrā nodaļā bija skautu rakstiem izrakstītas nūjas. Par labākajām piesprieda godalgas.

Vēlāk visas nūjas atdeva viņu īpašniekiem. Tā bija visai interesanta kolekcija.

Daži domā, ja nevar nopirkt kārtīgu spieķi, tad nav vērts nēsāt nūju.

Tā ir aplamība. Skauts bez nūjas tikai pustērpā un nav sagatavots darbībai.

Negribu apciemot parādes, kur skautiem nav līdz nūju. Šīm nūjām nepavisam nav jābūt pirkām veikalos.

Laukā, mežā griezta nūja tik pat laba, ja ne labāka.

Man pašam daudz labāk patik nūja, kuņu pats esmu griezis un izgreznojis, kā tā, kuņu mums pasniedz pārdevējs.

Mežinieki vai visur nēsā līdz nūju, bet viņi neiet pēc nūjām veikalā — kādēļ lai skauti ietu?

Svastika.

Vinčestras bīskapa Edindena (viņš mira 1366. gadā) krēslā ir svastika jeb skautu pateicības zīme. Toreiz viņu sauca par „Filfotu“ un teica, ka viņa attēlojot padevību un ticību — krusta gali esot saliekti kā ceļi lūgšanā.

Bet kā jau zināt par skautu pateicības zīmi grāmatā „Skauti“, šis simbols lietots vai visās zemēs senos laikos un viņam bijusi dažāda nozīme.

Ugunskrusts atrasts uz normaņu ieročiem. Arī uz seno grieķu vārpstām Trojā bijusi ierakstīta šī zīme.

Indijā zēna kristībās izsēj risu tirumā ugunskrusta veidā, lai šī zīme nestu viņam laimi.

Sarkanādainie indiāņi lieto ugunskrustu kā ornāmentu, un arī Perū atrasta keramika ar šādu rakstu.

Kā šī zīme nonākusi no vienas zemes otrā, kuņas šķiņ pasaules jūras, grūti pateikt. Bet daži ļaudis teicas zinot visu par šo lietu un apgalvo, ka reiz bijusi liela cietzeme tanī vietā, kur tagad atrodas Atlantijas okeāns. Šī cietzeme nogrimusi zemes trīcē.

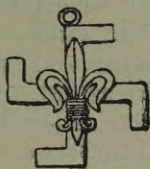
Cietzeme saukta par Atlantidu un savienojusi Eiropu ar Ameriku.

Runā, ka tur esot bijušas četras lielas upes, kas no vidus kalna tecējušas uz ziemeļiem, rītiem, dienvidiem un vakariem. Ugunskrusts esot Atlantidas plāns, kas attēlojot šīs upes.

Lai arī svastikas pirmcēlonis būtu kāds būdams, tagad tā ir brālības zīme skautu starpā visā pasaulē. Ja kāds izpalīdzējis skautiem, tiem tiesības apbalvot

viņu ar šādu pateicības zīmi. Svastikas īpašnieks ir itkā loceklis skautu brālībā, un viņš var saņemt pakalpojumus no kaut kuŗa skauta jebkuŗā laikā un jebkādā vietā.

Man gribētos jo sevišķi atgādināt skautiem turēt acis vaļā un nekad nepalaist nepamanītas personas ar šo zīmi. Skautu pienākums pieiet pie šādas personas, skautiski to sveicināt un piedāvāt savus pakalpojumus.

Pateicības zīme.

Esmu daudzos gadījumos dzirdējis skautus tā darām, un tas ļoti vairojis svastikas nozīmi viņas nēsātāju acīs, ka skauti tiešām viņus pamanījuši un piedāvājušies izdarīt labo darbu.

Cits veids kā būt modram attēlots šinī stāstā par
ērtu šļirci.

Niknā kaujā Metabiļu zemē mūsu bez zirgiem palikušie jātnieki sparīgi apšaudīja Metabiļu kareivju pūli. Šie atbildēja ar spēcīgu mazā kalibra uguni. Bet vidū bija maza ieleja, apaugusi biezu zālī.

Kad spiedāmies uz priekšu, lai izdzītu naidniekus no viņu pozīcijām, atradām dažas iedzimto sievas un bērnus slēpjamiem džungļos abu ugunu starpā. Vairāki bija ievainoti.

To dienu savā dienās grāmatā ierakstīju šādi: „Šinī kaujās trīs reizes esmu ņēmis līdz uz lauka dažus liekus apsējus savā ieroču somā, un ikreizes man gadījās viņus lietāt. Nezinu, kādēļ šī sakrišana, bet tas nepieder pie lietās.

Mūsu vienīgais ārsts atradās pie galveniem spēkiem viņpus kalniem, tādēļ viņa vietā sāku ārstēt nabaga velnus. Savādi tomēr, bet divas sievietes un divi bērni bija ievainoti vienā un tai pašā vietā, proti ciskā. Nedz kauli, nedz artērijas nebija dragātas — vienkārši ievainojumi un viegli apsienami. Bet kādam

mazam zēnam bija ļaunāki. Pus liela bija norāvusi vai nu klints šķembele vai sprāgstoša lode.

Neviens nelikās sajūtam pārāk lielas sāpes, izņemot viņu. Viņš vaimanādams vērtīja putekļos savu kāju, kad meitene, kuŗa viņu uzraudzīja, mēģināja ko uzsākt. Bija ļauni, kad sāku rīkoties.

Bija prieks redzēt, ka viens vai divi huzāri, tikko cīnījušies ar nēģeriem, vārīgi un rūpīgi sēja ievainotos audekla gabaliem, kas noplēsti no pašu kreklīem.

Es šīnī gadījumā izgāju pamatīgu, ērtu šļirci, kuŗu mājās pārnākot domāju patentēt.

Pamēģināit arī jūs tāpat, kā es rīkojos: Atrodiet kādu iedzimto meiteni un liekiet viņai atnest mazliet remdena ūdens, bet nedodiet līdz nekāda trauka. Viņa aizies uz tuvāko strautu, nometīsies tur rāpus un ieņems mutē ūdeni. Kamēr viņa atnāks, ūdens būs remdens.

Tad norādait viņai ūdeni iešļākt vainā, un jūs paši iztīraīt vainu ar spalviņu (Ēs biju nozaudējis savu pastāvīgo pirmās palīdzības somiņas piederumu — mīkstu gleznotāja otiņu). Tā darbs varen sokas.

Kopš tā laika man bieži nācies pielietot savu atradumu.

Bīstams ievainojums.

Kādā citā gadījumā Zūlū zemē, pēc cīņas kādas iedzimto šādžas tuvumā, kāds mūsu iedzimtais kareivis uz muguras atstiepa ievainotu meitu. Mums nebija līdz ārsta, un es ņēmos viņu ārstēt. Nospriedu, ka viņa ir kareivja brāļa meita, jo citādi viņš būtu ievainoto pametis nāvei.

Smaila lode bija caururbusi viņu vēderā. Man šķiet, baltā sievietē tādos apstākļos būtu bezspēcīgi saļimusi. Ne tā šī zūlū meita. Viņa nometās ceļos, kā viņai liku, un es varēju pieklūt abiem ievainojumiem, kur lode bija iegājusī un iznākusi. Ievainojumu aplklāju

ar vati un visu vidukli apsēju. Pēc tam novietoju viņu pie uguns un aplāju ar maisu, jo viņa bija bez apģērba. Pabaroju ar karstu virumu un liku tēvocim viņu uzraudzīt, — vajadzības gadījumā aicinot arī mani.

Bija vēl nakts, un lietus liņāja. Pusnaktī piecēlos, lai aplūkotu savu slimnieci. Atradu viņu guļam un vaidam ugunskura pelnos, kamēr viņas tēvocis krāca ietīnīs maisā.

Es gāzos viņam virsū ar tādu sparū, ka viņš aizšāvās kā bulta tumsā, lai nekad neatgrieztos. Bet manai palīdzībai bija maz sekmju — jo nabaga radījums nomira rita ausmā.

Kā līdzēt rīkles iekaisumam.

Atgriežoties no Dienvidamerikas, mums kāds līdzī braucējs stāstīja, kā viņš ar biedriem ceļojis Andos. Kāds biedrs saslimis ar pampumu kaklā — rīkles iekaisumu, kas draudējis viņu nosmacēt.

Neesot bijis ārsta, ne citas palīdzības tuvumā, neviens nezinājis, kas isti darāms. Viņiem bijusi gan līdz pirmās palīdzības grāmata, bet tur ne mazākā norādījuma, kas darāms šādā slimībā. Nabaga virs nomiris.

Atstāstītais beidzot uzprasīja mums, ko mēs būtum darijuši šādā gadījumā. Neviens paši nezinājām. Griemāmiem pie kuģa ārsta, un viņš isumā pastāstīja par slimību un tās ārstēšanu — protiet, karstām kompresēm ap rikli vieglākos gadījumos, bet, gaisa kanālam aizsprostojoties, tanī ievadāma, ja vien iespējams, caurule vai mandeļu lancete.

Otrā dienā lasīdams sēdēju uz klāja, kad gažām aizņoņoja ārsts, ieteikdamies: „Nākiet līdz, varu parādīt kā ārstēt rīkles iekaisumu.“

Apakšā slimnīcā atradām vienu kurinātāju vai nosmokam aiz dziedzeņu uzpampuma.

Kamēr turēju spoguļi mutes apgaismošanai, ārsts tina tīru lupatiņu ap lanceti, kamēr ārā palika pats galiņš, un ar šo rīku tad dūra sapampušai mandelei. Tūliņ kļuva vieglāki.

Nebūtu šāds gadījums, nekad nebūtu zinājis kā rīkoties, nonākot tādā stāvoklī, kā mans draugs Andos.

Zivju āķis ikšķī.

Ēdot pusdienu pie sava drauga, pēc sekmīgas zvejas, viņu aicināja ārā, lai aplūkotu kalponei roku. Viņa tīrot zivis, bija iedzinusi pirkstā jo dziļi makšķeres āķi ar visu atskabargu.

Par laimi mēs zinājām, kas darāms. Tūdaļ dzinām āķi vēl dziļāki, iekams tas neizlīda atkal ārā, jo izvilkt āķi atskabargas dēļ nepavisam nebija iespējams.

Šo operāciju esmu izdarījis pie sevis, kad makšķerējot bijis uzķēries pats uz sava āķa.

Šī operācija nav nekāds baudījums. Tā ir nejdzīgi sāpīga.

Kāda vajadzība mācīties „pirmo palīdzību.“

Minēju dažus gadījumus no paša piedzīvojumiem, lai rādītu, cik visai svarīga lieta pirmā palīdzība un prasme apieties *visadam* vainām un ievainojumiem.

Esiet pārliecināti, ka kādā dienā satiksiet ievainotu cilvēku. Ir sāpīgi vērot viņa ciešanas, bet vēl sāpīgāka apziņa, ka neprotat viņam palīdzēt.

Vieglī iemācīties šo pirmo palīdzību, ja vien paši gribēsiet. Jums laba izdevība šinī ziņā skautos, un jūs nekad nenožēlosiet, ja klausīsiet šim manam padomam.

Ja esat veikli nestavu taisītāji nodarbibās, vai protat izšķirt vienkāršo un komplicēto lūzumu, tad tomēr neiedomājaties, ka esat jau labi samarieši.

Nepieciešami zināt, kas īsteni darāms katrā

īpašā nelaiimes gadījumā. Ja zināt un esat izmēģinājuši vislabākos līdzekļus parastos gadījumos, tad padomājait par neikdienišķiem, kā piemēram zivju āķi un kakla iekaisumu, par lieliem ievainojumiem, ja nav pie rokas pārsienamā vai instrumentu. Savas metodes tad izmēģinait.

Neaizmirstiet, ka varen atšķiņas palīdzības sniegšana otram zēnam parādes laukumā no īsta gadījuma dzīvē. Smagi ievainotais pacients varbūt lokās un vaimanā. Viņš klāts asinīm un dubļiem un izskatās vairāk pēc miesnieka upuŗa nekā pēc cilvēcigas būtes.

Bet jums būs jāstopas arī ar šādiem gadījumiem un aukstasinīgi un noderīgi jāizturas, lai viņu glābtu no ciešanām un sāpēm. Pārbaudait paši savas sajūtas un pildait savu uzdevumu varonīgi un labi.

VIII NODAĻA.

Taupība, smēķēšana un riteņbraukšana.

Ir daudz skautu, kuji nedaudz gados kļūs stāvus bagāti, kautgan viņiem tagad nav diezkādas bagātības. Tā var apgalvot pilnīgi noteikti, jo daudz skautu cieši apņēmušies tikt pie turības. Ja puisis šo apņemšanos sāk ar taupību, viņš gūs sekmes.

Kas sāk pelnīties zēna gados, to pašu turpinās arī pieaudzis. Vienam otram gribētos tikt pie naudas uz ātru roku, bet allaž tur nekas neiznāk. Viens otrs grib iesist naudu derībās, zirgu skriešanās vai kājbumbu spēlēs. Viņi lāgu lāgiem varbūt gūst dažus šiliņus, bet noteikti zaudē caurmērā katru otro reizi. Šādā ceļā pie naudas cer tikt vienīgi nejēgas. Starpnieki derībās no viņiem vien pārtiek, jo šādu nejēgu ir tiešām laba tiesa.

Šādā ceļā gūtā naudu nav nopelnīta, bet gan gūta laimes gadījuma dēļ, un lūk, tādēļ tāda nauda bezvērtīga cilvēkam ar īsta vīra idejām.

Dažs labs nabadzīgs zēns kļuvis bagāts vīrs, bet visi tādi domājuši par sākumu. Viņi strādājuši un krājuši peniju pie penija, iekams tikuši pie šī sākuma.

Daudz zēnu: vēl tagad rīkojas šādi, un ceru, ka arī daudz skautu to pašu dara. Lai kļūtu turīgs, jāievēro divi likumi. Pirmais: „Izdod mazāk nekā pelni“. Otrais: „Maksā naudā un netaisi parādu“.

Bagātību deva āmurs.

Jūs daudzi varbūt būsīt dzirdējuši par Nesmisa tvaika āmuru, kuŗu lieto visās lielākās dzelzrūpniecībās. Labi, Nesmiss (1808—1890, tlk.) zēna gados strādāja sava tēva darbnīcā. Viņš mēdza savu brīvlaiku pavadīt kādā dzelzlietuvē kaimiņos. Tur viņš ievīgrīnājās lietot rīkus un sāka gatavot mašīnu modeļus u. c., gluži kā skauti to mēdz, gatavojoties mēchanīķa arodzīmei.

Viņš pagatavoja kādu tvaika katla modeli tik lielu, ka kāds vīrs to nopīrka savas saimniecības vajadzībām. Nesmiss sāka pelnīties, pārdodot paša gatavotas mašīnas. Beīdžot viņš iestājās darbā lielā mēchaniskā uzņēmumā, jo viņš bija lielas ģīmenes loceklis un juta, ka tēvs visus nespēs uzturēt.

Viņa alga bija, kā jau zēnam, niecīga, tik niecīga, ka viņš nevarēja tikt pie siltām pusdienām. Bet Nesmiss pagatavoja sev īpašu pavardu un vārija ēdienu pats. Šādā ceļā viņam nācās izdot vienīgi desmit šīliņus nedēļā. Viņš strādāja uzņēmumā visai uzcītīgi, un uzņēmuma vadītājs drīz vien viņa algu paaugstināja uz piecpadsmit šīliņiem nedēļā. Bet Nesmiss, redzot, ka spēj iztikt ar desmit šīliņiem, piecus iknedēļas noguldīja bankā. Brīvlaikā viņš gatavoja sev darba rīkus, un drīz atvēra savu uzņēmumu, paša līdzekļiem un paša rīkiem, un beīdžot izgudroja savu slaveno tvaika āmuru.

Savā četrdesmit astotā mūža gadā viņam bija brangs ienākums un prāvas bagātības. Daudzi ar to vien nebūtu apmierinājušies, un būtu tiekušies pēc miljoniem, bet Nesmiss tā nedarīja.

Viņš apmierinājās, ka nebija vairs grūti jāstrādā, nopīrka sev īpašumu un sāka izgatavot tālskatus un nodarboties ar astronomiju. Viņš darija „labos darbus“

un palīdzēja arī tiem ļaudīm, kam tik labi dzīvē nebija veicies.

Labu padomu jaunatnei viņš sniedzis šādiem vārdiem :

„Ja man vienā teikumā būtu jāizsaka visi gūtie pieredzējumi un jānorāda jaunatnei, kā gūt sekmes kautkuņos apstākļos, tad šis teikums būtu šāds : „Vispirms pienākums, tad izprieca“. Deviņos gadījumos no desmitā esmu piedzīvojis, ka tā sauktā neveiksme rodas aiz savu tiksmju apmierinājuma pirmām kārtām, lai tad pie darba un pienākuma pildīšanas ķertos tikai pēc tam.“

Kāds nabaga laukstrādnieks kļuva bagāts, rakstot dzejas. Tas bija Stefans Daks — kūlēju dziesminieks. Bet nelaimīgā kārtā daudz citi strādnieki, redzot Daka panākumus, gribēja arī šādā vieglā ceļā tikt pie naudas un nestrādāt sūro darbu. Horacs Volpols, raksturojot Daku, saka : „Viņam izdevās kļūt par dzejnieku, bet izdevās arī izpostīt vismaz divdesmit labu strādnieku dzīvi.“

Ir maz to jauno cilvēku, kuņi vienā vai otrā sava mūža laikmetā nav iedomājušies par lieliskiem rakstniekiem. Man gribas ticēt, ka šis piemērs viņus būs brīdinājis, un viņi ķersies pie smagā darba, lai izcīnītu sev stāvokli pasaulē.

Negribu ar šiem piemēriem par nabaga zēniem, kuņi kļuvuši bagāti, jums teikt, ka nauda būtu dzīves mērķis. Jums jātiecas iegūt vienīgi tik daudz, lai spētu sev sagādāt laimīgu dzīvi pat līdz sirmam vecumam, spētu uzturēt savu ģimeni un nebūtu atkarīgi no citiem ļaudīm.

Gribu jums pastāstīt vēl vienu stāstu par kādu nabaga vīru, kuņš guva tādu laimi, kādu nauda nekad nespēj sagādāt.

Pōrtsmetas kurpnieks.

Džonam Paundsam bija maza apavu darbnīca Pōrtsmetā. Viņš strādāja cītīgi un teicami, un tādēļ ļaudis daudz labāk nesa savus apavus izlabot pie viņa kā pie citiem kurpniekiem. Viņi zināja, ka šis kurpnieks strādā godīgi, un nauda nav izdota par nelāga darbu.

Drīz vien Paundss ieņēma daudz vairāk, kā spēja izdot savām mērenajām vajadzībām.

Bet viņš tūlīt nepirka namu, lai ērti varētu dzīvot. Viņš darīja kaut ko labāku.

Kad kurpnieks raženi strādāja, ap viņa darbnīcu sanāca reizēm daudz ielas zēnu un vēroja cītīgo kurpnieka darbu. Šujot zābakus, kurpnieks sāka pa vārdam sarunāties ar zēniem un interesēties par viņiem. Zēni ir labi biedri, un redzot, ka par viņiem, kaut arī pakļidušiem palaidņiem, interesējas, viņiem sāka patikt šis kurpnieks. Zēni pamazām sāka labprāt pulcēties arvien biežāk, lai dzirdētu kurpnieku runājam, un sāka pat atdarināt viņu darbā.

Kurpnieks tad savus ietaupījumus izlietoja labāki, kā mielodamies jaukām lietām. Viņš pabaroja izsalkušos zēnus. Pamazām viņš nodibināja kaut ko līdzīgu klubam vai skolai saviem noplīsušajiem draugiem. Beidzot viņam bija kaut kas līdzīgs skautu pulciņam, kur zēni mācījās rokdarbus viņa vadībā. Zēni kļuva spēcīgi no labās pārtikas un labi strādnieki viņa mācībā.

Tā viņš varēja laist pasaulē labus, spēcīgus darbiniekus, kas citādi būtu palikuši par kļaidoņiem.

Šī mazā pasākuma ierosinātu, radās daudz kļaidoņu bērnu skolu un zēnu klubu visā valstī.

Seno dienu bruņiniekiem likums nosacīja būt taupīgiem. Viņiem vajadzēja iekrāt tik daudz, lai neklūtu citiem par nastu, bet paši spētu arī tuvākiem drusku palīdzēt.

Ja viņi bija nabagi, viņi naudu nelūdās, bet nopelnīja darbā.

Taupība ir vīrišķīga īpašība, jo nozīmē stingru darbu un atteikšanos. Zēni nekad nav par jauniem, lai pelnītos. To jo sevišķi var teikt pēc pasaules kara, kur daudz labu vietu pieietamas zēniem, un valsts bankā iespējams droši noguldīt savus ietaupījumus.

Kā skauti var līdzēt dzimtenei.

Tauptot un noguldot naudu valsts bankā, skauti izdara lielu pakalpojumu dzimtenei un mazu „labo darbu“ paši sev.

Iekrājis cik necik naudas, skauts var nopirkt tuvākajā pasta nodaļā krājkases kartiņu. Kartiņa sadalīta nodalījumos, un šeit uzlipināmas īpašas markas. Kad kartiņa pilna, to apmaina pret noguldījuma grāmatiņu.

Ja gada sākumā noguldat vienu latu, jums gada beigās kopā ar augļiem būs viens lats seši snt. Tas liekas mazs panākums, bet tad vēlāk nauda pieaug daudz ātrāki. Pa pieciem gadiem katrs lats būs pārvērsts par Ls 1.25. Šādi turpinot, skautam pēc dažiem gadiem būs vairāk par simts latu. Taisni brīnišķīgi, ka krājot visniecīgākās summas un bēgot no saldumu pārdotavām un ķinišiem, tik ātri pieaug jūsu ietaupījumi.

Belfesta skauti pierādīja, kāda svarīga nozīme „sīkumu“ krāšanai, un cik lielus panākumus var gūt šīni ziņā. Viņi krāja pudeles.

Ja jums viena veca pudele, tai nav diezcik lielas vērtības. Bet kad jūs ikdienas katrs savācat kādas divas, jums drīz būs vesela pudeļu noliktava.

Belfastas skauti to iedomājās, un visiem cenšoties, viņi savāca 3000 grosu pudeļu, kopsvarā 200 tonnas. Pārdodot pudeles, viņi saņēma 1100 angļu mārciņas (Ls 27500)!

Šo naudu viņi deva skautu mītnes un slimnīcas fondam. Gluži tas pats, ja ikviens skauts savāc mazu summu un nogulda valsts bankā. Viņam varbūt liksies, ka tā ir niecīga palīdzība dzimtenei, bet ja ikviens skauts noguldīs šādu niecīgu summu, tad sanāks liela summa, gluži kā ar pudeļu vākšanu.

Ja Anglijā ikviens skauts noguldītu 1 angļu mārciņu bankā, tad visi skauti kopā būtu aizdevuši valstij divi simti tūkstošu mārciņu.

Kādēļ smēķēšana kaitīga.

Smēķēšana ir izlaidīga paraša, kas maksā lielu summu naudas. Šo naudu varētu daudz labāki izlietot, kā izkūpināt gaisā (25.000.000 mārciņu ir daudz naudas — bet to izdod par tabaku Anglijā vienā gadā). Smēķēšana turklāt arī veselībai nedara nekā laba.

Pusaudzim un jauneklim tabaka tieši ir spēcīga inde, jo tabaka vājina sirdi. Sirds ir kautkas līdzīgs sūknim, kas dzen asinis pa sikām caurulēm jeb artērijām pa visu ķermeni. Bet asinis baro kaulus, muskuļus un visu citu, lai izaugtu spēcīgs un veselīgs vīrs.

Ja smēķējot vai citādi sirdi novājina, asinis nevar tikt kārtīgi dzītas — tādēļ zēns izaug sīks un vājš. Viņš pamazām vārgst, ātri nogurst, barība negaršo, iestājas galvas sāpes un vāja redze. Tā pamazām zēns kļūst par nabaga nospiestu tārpiņu, kur viņš varētu būt liels, skaists un darbīgs jauneklis.

Neviens zēns nesāk smēķēt ar sevišķu prieku, jo smēķēšana ir pavisam negaršīga un no viņas sākumā pilnīgi saslīgst.

Bet daudzi zēni tādi mazi muļķīši — viņi baidās no citu valodām. Viņi uzņemas nepatīkamās piedevas, lai varētu izskatīties un „uzstāties“ kā pieaugušie. Viņi

paši sev izliekas visai vīrišķi — lietoties ar papirosu zobos, bet pieaugušajiem šie knauķi izliekas par maziem muļķiņiem.

Skauti nesmēķē.

Iznācis likums, ka zēns atturams no smēķēšanas, jo šis netikums kaitē viņa veselībai. Zēnu, kuņu redz smēķējam, var sodīt — tas lieti derēs nejēgam.

Bet puisis ar daudz maz saprātu, ar drosmi un paša spriedumu redz smēķēšanas ļaunumus un nav tāds ēzelis, lai pipotu.

Skauti nesmēķē. Zilass to nedarija, nedz arī Bornēms — lielais Amerikas skauts, — nedz arī daudz citu, kuņus varētu minēt.

Viņi zināja, ka smēķēšana iespaido redzi un elpošanu, arī ožu. Laba oža visnepieciešamākā skautam nakti, kad orientējoties deguns jālieto ne mazāk par acīm un ausīm.

Kā tabaku atrada izlūki.

Interesanti atskatīties pagātnē kā smēķēšana sākās.

Divus Kolumba (Amerikas atradēja pirms četri simti gadiem) kuģa matrožus izsūtīja izlūkot Kubas salu. Atgriezušies viņi stāstījuši, ka salas iemītnieki nesot sev līdz mazas lāpas, ko kuņām mutē viņi sūcot dūmus.

Šis „lāpas“ bijuši, protams, cigāri — no tabakas auga lapām satīti mazi velteniņi, kuņus aizdedzinājuši, bāzuši mutē un tad sūkuši dūmus. Šis gadījums noticis 1492. gadā.

Dažus gadus vēlāk franču pētnieks Niko atvedis tabakas auga sēklas līdz uz Eiropu. Drīz tabaka izplatījies Francijā un Itālijā.

Vecais britu admirālis sers Frensiss Drēks esot bijis pirmais angļis, kas sācis smēķēt 1585. gadā.

Kā „apdzēsa“ Rōleju.

Parasti gan min, ka pirmais Anglijā sācis pīpot sers Valters Rōlejs, Virginijas atklājējs. Viņš smēķējis Virginijas viesnīcas dārzā, Hentsridžas Ašā — Somersetseirā.

Apkalpotājs ieraudzījis, ka kungam pa muti nāk dūmi, nodomājis, ka šis deg un ar lielu skubu uzgāzis virsū spaini ūdens „dzēšanai“. Man šķiet, viņu nodzēsa diezgan pamatīgi.

Īsā laika sprīdī ļaudis nāca pie atziņas, ka smēķšana kaitīga veselībai, tāpat arī, ka smēķētājs nepatīkams un traucējošs nesmēķētāju sabiedrībā.

Turcijas sultāns noteica, ka ikvienam, smēķēšanā pieķertam, izurbjams degunā caurums, caur kuņu izbāzama pipe šķērsām sejai par brīdinājumu citiem.

Angļu karālis Džēmss I izdeva 1602. gadā rīkojumu, vērstu pret smēķēšanu, jo smēķēšana „riebīga acīm, ienīstama degunam un kaitīga smadzenēm.“

Krievijā par smēķētājiem sprieda, ka viņiem trūkst ožas, un degunu, kā lieku, nogrieza. Kas gan notiktu, ja šobrīd to pašu darītu ar automobilistiem!

Skauti un skolotāji nesmēķē.

Kapteinis Džons Šmits, sava laikmeta lielākais skauts, kaut gan arī atklāja Virginiju, kaut gan tur nodzīvoja veselus četrus gadus, tomēr nesmēķēja, lai arī citi to darīja. Viņš saprata, cik kaitīga šī paraša skautam. Drīz vien pēc tam iznāca likums, ka skolotāji nedrīkst pīpot, jo skolotājs ar šādu parašu ir nelāga paraugs zēniem.

Kāda skola Čigvelā 1629. gadā kvalificēja skolotāju, ka viņš nedrīkstot „iemest vai skraidelēt pa krogiem, nedz tabaku kūpināt.“

Ītenā zēniem pavēlēts smēķēt.

Kad Anglijai uzbruka mēris, tautā kā pretlīdzeklis izplatījās visādi pūšļojumi un māņi. Šo līdzekļu starpā ieteica arī smēķēšanu. Arī bērniem lika smēķēt.

Kāds tolaiku autors raksta:

„Man stāstīja Toms Rodžerss, ka esot apmeklējis Ītenas skolu, kad izcēlies mēris. Visiem zēniem ikrītus bija nolikts smēķēt, un Toms nekad savā mūžā nesot dabūjis tik daudz sukas, kā vienā ritā par nesmēķēšanu.“

Mans viedoklis par smēķēšanu.

Man ar reiz pavēlēja smēķēt, lai izsargātos no drudža. Toreiz mani sūtīja ekspedīcijā uz Ešentiju, Afrikas rietumu piekrastē 1895. gadā.

Lords Volselejs toreiz bija virspavēlnieks un iepriekš pats tur kalpojis. Viņš pazina turienes džungļu neveselīgo dabu. Kaut gan pats nesmēķētājs būdams, viņš man ieteica smēķēt, lai dezinficētu apkārtējo gaisu un pasargātos no drudža.

Tādēļ paņēmu sev līdzī piņi un tabaku, un pirmās trīs dienas kūpēju kā degošs nams. Bet turienes klimats ir šausmīgi mitrs un drēgns. Mans tabakas krājums kļuva drīz vien mitrs un tik negaršīgs, ka aizmetu ratā ir piņi, ir tabaku.

No tā laika nekad vairs nesmēķēju un tomēr biju viens no tiem nedaudzajiem, kuņi tanī ekspedīcijā ne reizes nesaslīma.

Vēl kāds vārds par smēķēšanu.

Jūs var interesēt vēstule, kuņi viņdien saņēmu no kāda skautu brāļa Ēģiptē. Viņš raksta:

„Ēģiptē dzīvoju jau vairāk kā gadu, un man īsta svētku diena, kad saņēmu skautu vadītāju žurnālu Anglijā „*Gazette*“, viņam sekoju citīgi. Mani interesē

kā mūsu kustība izveidojas. Kopš esmu armijā, atradu visas lietas, kuŗas mācījos kā skauts, par visai noderīgām.

Gazette lasīju par smēķēšanu. Esmu stāstījis arī kopniekiem, ka aizejot kuŗa klausībā viņi varēs novērot, kā smēķēšana velk lejup. Armijā esmu kalpojis piecus gadus, un esmu divdesmit piecus vecs. Nekad neesmu aizkāris cigāreti vai pīpi, nekad neesmu sajutis vēlēšanos pamēģināt pīpot — ceru, ka šādu vēlēšanos nekad nejutīšu. Varu teikt, ka mūsu pulkā nav neviena, kas mani pārspētu šaušanā, vai iešanā. Smēķēšana nomāc nervus un arī ožu. Zēni mani tagad neķircina, ka nesmēķēju, jo negriezu vērību uz viņu valodām, un viņiem apnika neauglīgais darbs.“

Vēro jautro pusi.

Šeit būs mazs jautrs stāstiņš par Ziemsvētku pusdienām.

Džeks dabūja lielu pudiņa gabalu, bet viņam blakus sēdošie Bilijs un Toms — maziņus. Bilijs meta skaudīgas acis uz Džeka porciju un kurnēja, ka viņam pašam tik maz, beidzot viņš lūkoja Džekam atņemt viņa tiesu.

Sākās īsta plūķšanās. Džeks rēca, ka pudiņš ir viņa, bet Bilijs spiedza, ka nav taisnīgi, un ka viņam arī tiesība uz pilnu porciju! Abi ņēmās tik sirsnīgi, itkā viņu dzīvība atkarātos no šī pudiņa.

Tomam savukārt bija vismazākais gabals, bet viņš pasmējās un tik tiesāja savējo.

Kad viņam jautāja: „Kādēļ tu necenties pēc kāda kumosa no Džeka tiesas?“

Viņš atbildēja: „Esmu saņēmis pietiekoši lielu pudiņa gabalu; labāk zīle rokā, nekā mednis kokā. Turklāt pēc pusdienas spēlēšu kājbumbu, bet Džeks un Bilijs būs tā nokusuši, ka nespēs pat pavelties“.

Viens no zēniem bija skauts. Kuņš pēc tavām domām — Bilijs, Džeks vai Toms?

Protams, ka Toms. Skauti priecājas par dzīvi, un vislabākais tad ir apmierināties ar iegūto un izlietāt viņu vislabāk.

Tā daudzi uzņem lietas pārāk nopietni — viņi mēdz allaž skatīties kaimiņa bļodā, lai redzētu ko šis dabūjis. Viņi tad jūtas apvainoti, ja nav tikpat labi apgādāti. Viņi nejēdz, ka dzīve, gluži kā kādas pusdienas, ir tikai laicīga padarišana. Viņa drīz būs nokārtota — ko nozīmē, ja vienam mazliet vairāk ko ēst kā otram, kad esam jautri. Ir daudz jaukuma dzīvē pat visnabadzīgākam zēnam, ja vien viņš pats pēc šī jaukuma dzīsies.

Ja spēj visām lietām vērot jautro pusi, tev labi klāsies; bet jautrā puse parasti ir pat visnejēdzīgākam notikumam. Tādēļ „skauts svilpo, smeļ grūtībās, sāpēs un rūpēs.“

Cilvēks, kuņš nespēj vērot jautro pusi, kuņš, citiem vārdiem, nesaprot hūmora, — ir drūms un noskaities. Viņš kurn par visu un tā pavada savu mūžu. Liekas, pat pēc nāves viņš pārņemtu kapracim, ka zārks par isu, ja vien viņš to spētu.

Nē, — man patīk satīkties ar cilvēkiem, kas saprot hūmoru. Deviņos gadījumos no desmitā viņiem būs arī *labs* hūmors, t. i. viņu jautrība pāries arī uz citiem. Labs hūmors lip kā masalas.

Reiz paaugstināju savā daļā kādu vīru par virsnieku vienīgi tādēļ, ka viņam netrūka jautrības un laba hūmora. Viņš nekā daudz nejēdza no kaŗa būšanām; bet mani tas nekavēja — viņš bija vērtīgs kā joku-pēteris. Nekad nenožēloju, kā viņu pieņēmu. Jūs varējāt dirdēt viņu smejam, ka skanēja visa no metne. Kad citi to dzirdēja, viņi sāka paši smieties, un mēs visi bijām jautra, omulīga sabiedrība. Mēs redzējām jokus pat tur, kur nepavisam nebija joku no kaut kāda

mierīga novērotāja viedokļa spriežot — protiet, dubļos un netīrumos, slimībās un briesmās. Bet mēs centāties tur atrast jautrību un pasmaidīt.

Kāds teicis : „Ja būsi labs, tu būsi laimīgs“ mana variācija skan : „Ja tev būs *labs* hūmors, tu būsi laimīgs.“

Man gribētos, lai ikviens skauts būtu laimīgs, un viens no vislabākiem ceļiem laimes gūšanai, ir doties krietnā ceļojumā ar divriteni.

Gribu pastāstīt par saviem riteņbraucēja piedzīvojumiem Bosnijā.

Ar divriteni Bosnijā.

Jums nebūs sveša lieta, ka Sarajeva ir Bosnijas galvas pilsēta. Šeit izcēlās pasaules karš. Šeit nogalināja Austrijas troņmantnieku, un Austrijas valdība apsūdzēja serbus slepkavībā ; tā izcēlās cīņa.

Jūs varbūt esat aizmirsuši, kur Bosnija atrodas. Tā ir zeme Serbijas dienvidvakaros, pie Adrijas jūras rīta piekrastes, blakus Hercegovīnai. Bosnija ir jauka, kalnaina zeme ar ievērojamu vēsturi un raibu tautību sajukumu iedzīvotājos. Tur var atrast vai visas pasaules ticības — musulmāņus, pareizticīgos, katoļus, žīdus u. t. t.

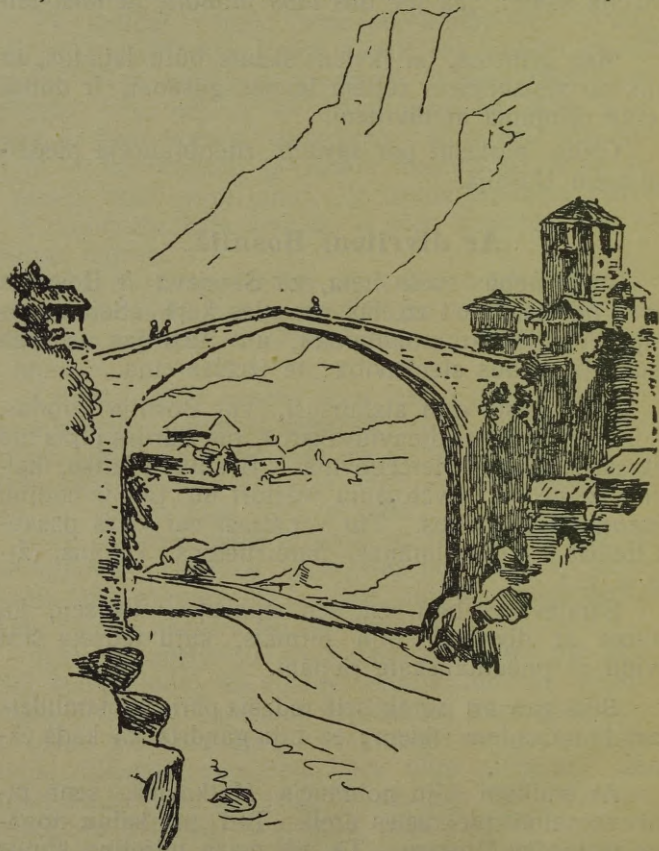
Sarajevā es biju sen, sen atpakaļ — tik sen, ka braucot ar divriteni biju pirmais, kuŗu redzēja šīni apvidū ar pneumatiskām riepām.

Bija gan arī agrāk šeit redzēts pāris ar tamlīdzīgiem braucamiem rīkiem ; es biju gandrīz kā kāds varonis.

Ar tvaikoni biju nobraucis Metkovičā, senā pīrātu nometnē piekrastes tīrelī. Tad pa kalnu nogāzēm sasniedzu Mostaru. Tā bija maza pilsētiņa abpus upei, kas krāca dziļā aizā. Pāri tilts, kuŗu taistījuši

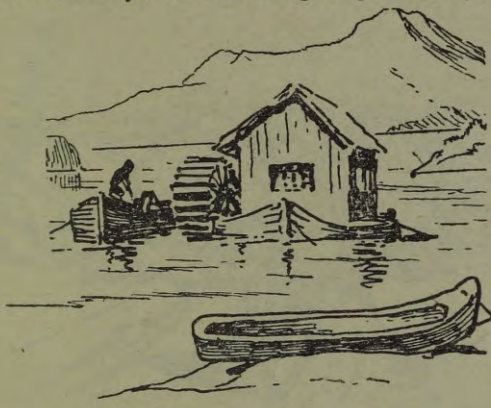
un lietojuši romieši, un kušs joprojam ar savu līko, veco muguru noder satiksmei.

Kad apmeklēju šo zemi, viņa piederēja austriešiem, un lielceļi, taisīti kaņaspēka vajadzībām, bija lieliski riteņbraukšanai. Pasta kantoros, viesnīcās u. c. pa lie-

Šo veco tiltu pie Mostaras tiešām taisījuši romieši.

lākai tiesai varēja satikt ļaudis, kuņi runāja vācu mēlē.
Nebija tur nemaz tik grūti ceļot, kā varētu sagaidīt.
Bet daudz kas bija tomēr diezgan pīrmatnējs.

Ūdensdzirnavas Bcsnijā ierīkotas liellaivā, kas noenkurota upes vidū.

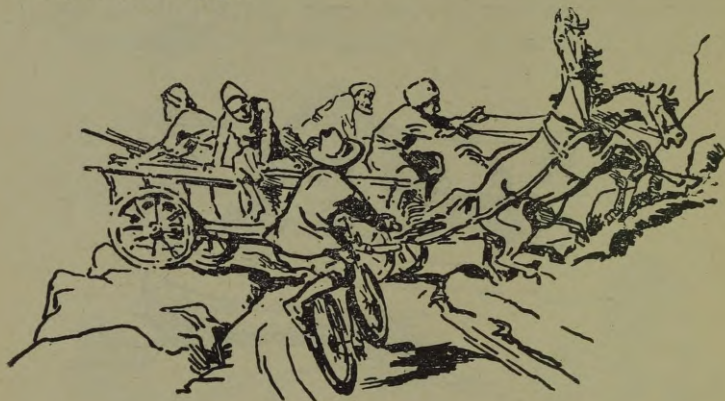
Piemēram, laivas bija vienkārši izdabti koki. Ļaudīm tur bija arī visai vienkāršs paņēmiens ūdensdzirnavu ierīkošanā — upes vidū noenkurota liellaiva ar pierīkotu ūdens riteni, kuņš dzen maltuvi.

Zemnieki ir neparasti skaisti ļaudis, un man viņi ļoti patīk, bet tomēr ne tuvu tik daudz, kā es ar savu divriteni viņiem.

Atceros, ka reiz joņodams lejup pa nogāzi, īsi pēc saules rieta aizdrāzos gaŗām kādai vecākai dāmāi uz lielceļa. Viņa iekliedzās un nokūleņoja no lielceļa, iedomādamās, ka redz lidojam velnu.

Kādā citā gadījumā, braucot pa kalna galu, satiku zemnieku mierīgi braucam ratos. Zirgi, nekad vēl neredzējuši vellapēdu, uzreiz iedomājās drāzties mājup un griezās atpakaļ ar tādu sparu, ka necik netrūka, un rati ar braucējiem būtu satriekti pie klinšu sienām ceļmalā. Par laimi man izdevās ātri nolekt un

noslēpt riteni, kamēr pārbiedētajiem ļaudīm izdevās uzgriezt zirgu uz ceļa un aizvest gaŗām tam briesmonim, kuŗu es jāju.

Zirgiem nepatika mans divritenis.

Tomēr visumā ceļojums bija jauks un patkams. Nevaru apskatīt šeit visos sīkumos sava ceļojuma piedzīvojumus, bet man jāatzīstas, ka mani beidzot pārvarēja mans ritenis.

Tanīs laikos pušums riepā bija nelaime. Lāpāmie piederumi bija visai primitīvi, un manam ritenim šāda liksta uzbruka gan ceļojuma pēdējā posmā. Par laimi gadījās dzelzceļa tuvumā, un nobeidzu arī savu ceļojumu vilcienā līdz Agramai Kroatijā, kur savu riteni nodevu piedzīvojuša meistara rokās. Šis veselu dienu laboja bojājumu.

Pa to laiku Agramas strēlnieku kluba deputācija apmeklēja mani un izteica savus labākos novēlējumus, sakarā ar manu „brīnišķīgo ceļojumu“, un ielūdza mani uz banketu. Pilsētu varēju atstāt tikai nākošā rītā.

Ir tikami atcerēties tos laiku un padomāt, ka tagad tur vai puse iedzīvotāju brauc savās gaitēs

divriteņiem, un sajust, ka reiz tu tur braucot ar divriteņi biji varonis.

Bet visumā, neskatoties uz automobiļiem un aeroplāniem, velosipeds ir viena no labākām lietām, un ikvienam skautam vajadzētu krāt naudu, lai tiktu pie riteņa. Tad viņš var doties, kur vien nesas prāts, ātri un ērti. Turklāt skauts kādreiz šādi varēs kalpot dzimtenei kā ziņnesis, kad tas būtu nepieciešams.

IX NODAĻA.

Gūmēšanas māksla.

Rīta agrumā.

Es biju gūmēt. Jūs nezināt, ko nozīmē *gūmēt*? Lūk, tas arī kāds no tādiem vārdiem kā „džamboreja,” kuŗu nevaru gluži noteikti izskaidrot, bet lūk, ko darīju gūmējot.

Piecēlos šorīt mazā gaismiņā. Vēl neviens nebija augšā — arī saule vēl nebija lēkusi, pat vēl nebija domājusi lekt. Es palaidu suņus, un mēs devāmies projām.

Mēs gājām lejup pa piekalni, pāri pļavai, iztraucējot aitas norasotām mugurām. Tālu gar ieleju rītos migla klāja silu, kamēr mazliet augstāk, rožaini iekveldamies, debess vēstīja, kur diena ausis.

Bet apstājoties un vērojot, jūtami kļuva dzidrā gaisa dzestrums un svaigums, gaisā viļņoja putnu dziesmas malu malās, skanot gan tuvu un tālu.

Ieejot mežā, pelēkais strazds, iemeties koka visaugstākajā galotnē, bēra bez apstājas skaļas pateicības straumi. Galvu atmetis pret rītiem, viņš nepiegrieza mums ne mazākās vērības, bet tikai dziedāja. Turpat ķivuļa, stērstes, sarkankrūtiša un cepliša radītās skaņas jaucās ar melnā strazda svilpieniem.

Nekāds brīnums, ka arī no meža attālākā stūŗa korim pievienojās lakstīgala: „Čibuk, cibuk, cibuk; čūk, čūk, čūk!”

Gar dobjū koku ejot, izdzirdām savādu kverkšķināšanu — tur kāda veca pūce bija ierīkojusies uz dusu pēc nakts darbiem.

Slepus pa tekū.

Tad iznācām uz zāļainas tekas. Krūmos un to aizsegti virzījāmies uz priekšu. Pa labi bija tīrums, pa kreisi — zāļains uzkalniņš. Klusi ejot, varētum novērot daudz putnu. Bet vērotāji bieži aizmirst, ka arī slēpdamies slēpjoties un klusitiņām ejot, stiprāka soļu dunoņa, pat suņa soļi, brīdina bailīgos putnus jau krietni iepriekš.

„Ku—kū! Vuk—vuk—kū!“ Stāvot tekā, var dzirdēt pāri jautrajam meža korim skanam dzeguzes aicinājumu, kuŗam itkā atbalss atbild viņas draudzene viņpus ielejas.

Un tad vecā fazāna skaļais izaicinājums skarbi šķeļ gaisu: „Tarat čok!“

Mēs apstājamies zem koka, un uztraukums izceļas, kad trīs meža baloži piepēži mūs ievēro. Viņi pāniskās bailēs lidinās pa zariem un aizšaujas, ka spārni vien nošvikst.

Uz tekas mūsu priekšā pamirdz trusīša baltais kažoks, viņš lipo mājup. Taisni viņpus tīruma pie trešā aploka staba ar tāļskatu lūkojam saskatīt, vai tārtiņa atraitne sēž savā līzdā.

Nav vēl tik gaišs, lai varētu labi saredzēt, bet saskatām sīku kamoliņu — tā viņas galva, gluži līdzīga zemes piciņām visapkārt.

Viņa tur ir un arī tur ar varonīgu sirdi paliek, kad mēs aizejam dažus soļus gaŗām. Par „atraitni“ viņu saucu tādēļ, ka viņai nav laulāta drauga, kas brīdinātu par briesmām, kā pārējām trīs perētājām pļavā pa kreisi.

Ārā purvā.

Ārpus krūmāja purvainais lauks nav rasas, bet salnas klāts. No miglas ārā rēgojas pārļu pelēki koki kā burvīgas salas piena juŗā.

Virš galvām pret debesīm redzami zeltaini spraiŗi, kuŗi atgādina grieķu dzejnieka teicienu par „roŗ-pirkstu ausmu“. Tad mēļajā tvaikā, pāri kokiem, tālumā parādās saule līdz pusei, kā mirdzoŗa ķirŗoga.

Pāri lidzenumam ejot, tārtni uzspurķš un lidinās, pilnā kaklā pārmetoŗi saukdami: „Laupitāji, laupitāji, laupitāji!“ Bet mums nav ļauna padomā, un ātri viņi to mana un apmierinās.

Tomēr viņi vēl nav ne labi apmierinājuŗies, kad jau citi purva putni saka savu vārdu. Kāda sloka piepēŗi uzŗaujas un liŗu loŗu nozūd padebeŗos.

Kad apgrieŗamies, lai vērotu, no kurienes ŗi pacēlusies, redzam, ka niedrājs, kuŗŗ tikko bija netīri brūns, tagad mirdz koŗā sārnumā. Gluŗi tāds pats izkatās arī ganāmpulks ar visiem suņiem.

Viņpus purva pils ķukurs roŗaini zaigo, bet pamati nozūd zili pelēkā ēnā un miglā. Saule aust sarkani roŗainā, caurspīdīgā tvaikā un apveltī visu savām krāsām.

Augŗā virs galvas, spārniem dzelteno debesi ŗķeļ meŗa zoss — resnā mamma! Viņā vienīgais putns, kam pietiekoŗi stingrs raksturs, lai paliktu pie sava.

Zāļu pudurs līdzās piepēŗi ieŗabas, zaķis izlec un cilpo projām — lipada, lip, lip! — savas melni lāsainās ausis saslējis.

Uz mirkli suns iedomājas: „Nupat ir laiks“. Bet atskan brīdinājuma vārds — un mēs visi apstājamies un vērojam kā zaķis attālinājas.

Viņŗ izliekas tik liels un sarkans rīta saulē, ka aŗtas, kuŗām viņŗ rikŗo gaŗām, notur viņu par īru

suni un drāžas prom; viņu villainie kažoki viņo augšup, lejup.

Dažus soļus tālāk izceļam arī zaķa kundzi no viņas siltās zāļu migas — un arī viņa aizjož prom, sekodama savam kungam un pavēlniekam.

Man brīnums, kā šis pateicis, uz kurieni dosies. Kā viņi viens otru atradīs?

Brrrrrr! Izšaujas pāris irbišu tik piepēži, ka jāsaraujas. Viņas aizšaujas pāri tūrumiem, pārslid pāri kalnam, un izzūd mūsu skatam.

„Tuk!“ Šautene nosprakšķ tālumā. Tanī pašā laikā dzirdama ribēšana un klabēšana, — jābrīnās cik tuvu izklausās dzelzceļa truļa skaņas jūdzes attālumā.

Cilvēki pamodušies — saule gabalā — gūmēšana galā.

Gūmēšanas beigu cēliens.

Mēs griežamies uz māju pusi. Meži tagad klusē, izņemot pelēko strazdu un dzeguzi, bet pat viņi sauc itkā noguruši. Jaunas skaņas radušās, bet tās skan no tuvējām sētām. Gaiļi sadziedas visās malās, tuvi un tālu, bet gailēni atdarina savus vecākos brāļus spiedošā, augstā balsī.

Aitas blej saviem jēriem, govīs mauj slaucēju, suņi rej, zēni svilpo, zirgu pakavi kladz uz lielceļa.

Bet putni klusē, rasa drīz noies, rožainā ausma pārvērtusies mirdzošā dienā, cilvēki augšā — dosimies iedzert tasi tējas.

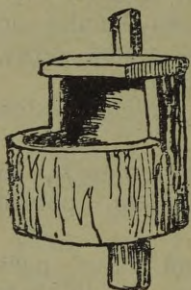
Gūmēšana nobeigta.

Paspriedīsim par putnu aizsargāšanu.

Izgatavojiet putnu būrus.

Putnu aizsargātājam jāzina, kuņi putni lizdo kokos, krūmos un kuņi mīl apmesties dobumos. Viņš tad labi varēs pamudināt putnus darināt lizdas un

ierīkos perēkļus, sasējis krūmus pirmajiem un ierīkojis būrus pēdējiem.

Šāds vaļējs būris pievilks putnus, kuņi darina līdzas krūmos.

Vispirms aplūkosim putnus, kuņi taisa līdzas dobjos kokos.

Šeit mit dažādas zilītes — lielā zilīte, melngalvīte, cekulīte, cūku dzenītis un ikšķītis, arī riekstrozis, dažādie dzeņi un dzilnas, strazdi, čurkšļi u. d. c., no lielākiem putniem pūces, vanagi un kraukļi.

Būri, ja rūpīgi pagatavoti, tā pievelk šos putnus, ka deviņdesmit gadījumos no simta būri būs aizņemti riesta laikā.

Teicu „ja rūpīgi pagatavoti“, jo no tā atkarājas sekmes vai neizdošanās.

Lielākā tiesa putnu mīl vienādu būra veidu, bet vēlas to noteiktā lielumā. Tā zilīte nemīl būri, ar tik lielu ieeju, ka varētu nākt kāds lielāks putns un iztriekt viņu ārā, bet lielākie putni mīl lielākus būrus.

Esmu uzzīmējis būri, kuņš — kā redzat — ir koka blukšis (parādīts šķērsgriezumā) ar īpatnēji izdobtu vidu.

Varat izdobt koku arī citādā veidā, bet putni tad viņā neapmetīsies.

Maziem putniem, kā zilītēm, būrim jābūt 7 collas resnam un $14\frac{1}{2}$ " augstam, riekstrozim $11\frac{1}{2}$ " resnam un 16" augstam, dzeņiem u. c. 13" un $18\frac{1}{2}$ ". Ieejas caurumam jābūt $\frac{1}{4}$ collas caurmērā, bet lielākiem putniem no 2— $3\frac{1}{2}$ ".

Jūs ievērosit, ka ieeja mazliet noliekta lejup par kādiem četriem grādiem; ja ieeja būtu līmeniska, vai vērsta augšup, putni iekšā neietu, jo brīvi nevarētu iekļūt mitrums vai lietus.

Plašākā vietā Z dobumam jābūt $2\frac{3}{8}$ collas platam un $5\frac{7}{8}$ collas dziļam mazākiem putniem, bet 3— $3\frac{3}{4}$ "

platam un 9—11³/₄" dziļam — lielākajiem. Tad būra sienas netaisait pārāk plānas. Putni mīl biežākas sienas, lai netiktu cauri aukstums un mitrums.

Dobumam dibenu putni mīl bļodveidīgu, kā esmu zīmējis, un tur var iebērt kādu kaņoti zāga skaidu un zemju kā mīkstu, siltu vietīņu olu dēšanai.

Tad būris jāpiestiprina istā virzienā ar ieeju pret dienvidiem vai dienvidrietiem, lai ieejā nepūstu aukstais ziemelis vai ritenis, nedz mitrais vakaru vējš.

Putni mīl vietas, kur iespīd saule, bet kuņas arī pietiekoši pasargātas no postītājiem ar biezu lapojumu.

Maziem putniem lizda jānostiprina 6—13 pēdas no zemes, lielākiem 12—16 vai augstāk, ja nepieciešami.

Būris jāpiestiprina stingri pie koka, lai nekustētos, jo citādi putni viņu neizmantos.

Liela kļūda piestiprināt būri ar augšup vērstu ieeju, daudz labāk piestiprināt ar ieeju lejup. Nav tik svarīgi vērot, vai būris arī sāņus nošķiebtis slīpi.

Valēju būri var uzstādīt tādiem putniem, kuņi mīl perēt krūmos. Ja šādu būri izgatavo 4¹/₄" šķērsām un 2¹/₄" dziļu, tur ierīkosies sarkankrūtītis, cielaviņa u. c.

Arī mazus žagaru sainišus var nostiprināt krūmos putnu pievilksanai, tāpat arī krūmu vicītes var apsiet netālu no galotnēm. Šādi sagatavoti krūmi vienmēr pamudinās putnus taisīt lizdas.

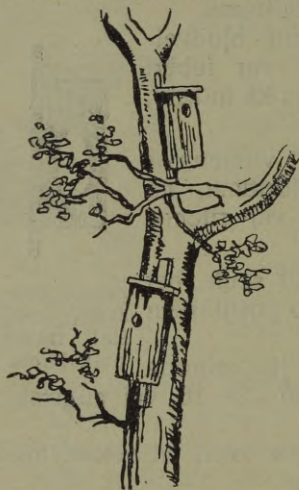
Lasiju par mēģinājumu, kur piecdesmit krūmu tikuši šādi sasiesti, un četrdesmit septiņos pirmā gadā jau lizdojuši putni.

Visiem, kas grib kļūt par putnu kopējiem, jāiepazīstas, ja vien iespējams, ar putnu aizsardzības likumiem.

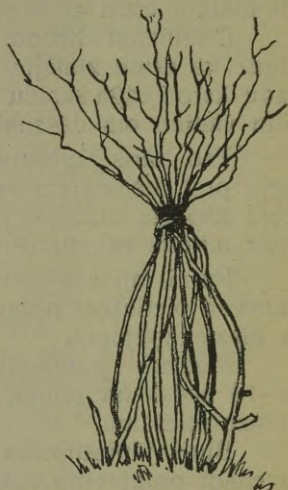

Būra griezums, kuņš šīnī rakstā paskaidrots.

Daži iepriekšējie norādījumi no grāmatas „*How to Attract Wild Birds*“.

Pareiza un nepareiza būra
piestiprināšana. Apakšējais
būris pakārts pareizi.

Sasieti krūmi labi noder
lizdošanai.

Putnu sargātāji.

Cerams, ka drīz radīsies noteikumi, kas skautam jāzina, lai kļūtu par putnu sargātāju. Tas nenozīmē, ka viņš dabūs arodzīmi, ja būs iemācījies kaut cik par putniem, bet gan, kad viņš izpildīs attiecīgus pienākumus, novērojot un barojot putnus, kā arī pagatavojot būrus lizdošanai.

Viņam būtu arī jāzina kaut cik par parastiem augiem un rūpīgi jāatzīmē viņu ziedēšana u. c.

Uz visu to mūs pamudinājusi valdība, lai mēs, putnus kopjot, izdarītu vispārībai pakalpojumu — sargājot putnus, vācot valdībai ziņas par augiem un putniem. Visu to viegli iemācīsimies, bet šeit arī iz-

teikts lielisks kompliments mūsu kustībai, ka esam aicināti uzņemties šos pienākumus. Ceru, ka visā drīzumā mums būs gaŗš saraksts par skautiem, kuŗi vāc ziņas un kopj putņus.

Nepieciešami zināt, kādi putni derīgi zemkopjiem (jo visai bieži zemkopji paši to nezina). Tā:

Pelēkie un melnie strazdi iznīcina smecerniekus un gliemežus.

Žubītes iznīcina kāpostu tauriņu kāpurus, to pašu dara arī žagatas un kraukļi.

Melngalvītes nolasa augļu kokiem lapu utis.

Kaijas ēd ezerrožu kukaiņu kāpurus un kūniņas.

Tāpat arī tārtiņi.

Vanagi un pūces ēd peles un žurkas.

Cielaviņas ēd ābelziedu smecerniekus.

Cepliši ēd sipolu mušiņas.

Vārnas ēd tārpus.

Vienīgi zvirbuļi, liekas, ir kaitīgi putni.

Melnajiem strazdiem mīļas avenes.

Bet neaizmirsti patiesību par **atšķiru medišanu un atšķiru pelnīšanu.**

Ar mani bija reiz virsnieks, kuŗš teicami darbojās kaŗalaukā. Viņš bija labi izturējies, un tādēļ sūtīju viņu kādā uzdevumā uz piekrasti. Bet viņš pie manis vairs neatgriezās. Viņš rakstīja, viņam būtu bijis jāstāsta, ka esot dzirdējis par cīņām citos valsts novados.

Viņš ļoti vēloties piedalīties arī šinīs cīņās, un tādēļ manu uzdevumu uzdevis citam virsniekam un aizbraucis uz turieni.

Drīz pēc tam dzirdēju no citiem, ka viņš bijis pārliecināts, ka dabūšot par cīņām kopā ar mani apbalvojumu un jaunajās cīņās dabūšot medaļu.

Kā notika kā nē, viņš apsēdās divu krēslu starpā

un novēlās, jo tur nemaz līdz ciņām netika, un kad viņš jaunajā vietā ieradās, viss bija mierīgi un nekādu medaļu dališana nenotika. Un atstājot manu kaŗaspēka daļu bez atļaujas, viņš arī šeit nesaņēma apbalvojumu, kuŗu viņš droši būtu saņēmis, izpildot savu uzdevumu līdz galam.

Nu man gribētos dzirdēt jūsu spriedumu par viņu. Vai viņš notikumumu ņēma pie sirds? Vai viņam šī mācība derēja?

Man šķiet tiri brangi.

Kā redzat, viņš bija *medaļu mednieks*, kuŗš vienīgi strādā lai dabūtu apbalvojumu. Tas nožēlojams mērķis — un nav skauta cienīgs.

Mums ļoti jāuzmanās. Vai neesat arī jau sastapušies ar skautu, kuŗš domā to pašu? Baidos, ka dažkārt skauts pārbaudās uz arodzīmēm, lai gūtu atšķiras. Viņam patik visa piedurkne nošūta raibumiem, bet šāds zenķis nav ista skauts — viņš *pastāvīgi domās par sevi*.

Ista skauts ir puisis, kuŗš vingrinājas, lai būtu derīgs un spētu *palīdzēt citiem*. Ja viņš saņem apbalvojumu, viņš par to priecājas un lepns ar to, bet viņš nav apbalvojuma dēļ sācis darbu.

Skauts veic savu uzdevumu tādēļ, ka tas viņa pienākums, un nevis, lai saņemtu balvas. Man gribas ticēt, ka ikviens skauts to atcerēsies un pildīs arī pieaudzis.

Mums tik daudz ļaužu — kā taksīšu šoferu, dzelzceļa kalpotāju, kas nekaunas gaidīt un ņemt dzeŗam-
naudu pat no sievietēm. Ja viņiem būtu pašcieņa, viņi spētu pacelties pāri šādai ricībai, kas viņus ierindo uz vienas pakāpes ar ubagiem. Viņi lišķē bagātākiem ļaudīm nevis tādēļ, ka tos ciena (viņi nicina tos), bet tādēļ, lai gūtu dažus bronzas gabaliņus par meliem un šķietamu pieklājību. Ir visai bēdīgi to vērot.

Ceru, ka ikviens skauts, mācījies, ko nozīmē bez

atlīdzības darīts skauta labais darbs, to pašu turpinās arī pieaudzis un atteiksies no visādiem kukuļiem un dzeramnaudām. Viņš tad būs īsts skauts un — *virs*.

Kā kļūt par C. N.

Esmu dzirdējis, ka „lielākā tiesa zēnu ir nejēgas.“ Bet man zināms, ka daži skauti tādi nav. Skautiem arī izdevība rādīt citiem zēniem, kā izvairīties no tāda novērtējuma.

Piemēra dēļ, pāriešana pāri ielai. Vai zināt, cik daudz cilvēku sabrauc ikgadus Londonas ielās? Daudz vairāk par 800 nonāvē, bet vairāk kā 50.000 cilvēku, zirgu, ratu vairāk vai mazāk cieš sadursmēs pa lielākai tiesai tādēļ, ka ļaudis ir C. N.

C. N. nozīmē „ceļa nejēgas.“ Viņi neuzmanās. Braucēji ir pārāk bezrūpīgi, riteņbraucēji „riskē“, bet vislaunākais, ka gājēji kā apstulbuši, bez apdoma kūņojas pāri ielai.

Skauts, tupretim, raugās visapkārt un apskatās pa kreisi, pirms dodas pāri ielai. Tad viņš iet pretī satiksmes virzienam, lai redzētu, kas nāk. Sasniedzis ielas vidu, viņš maina virzienu un paskatās pa labi, lai redzētu, kas tur brauc (Anglijā otrādi, tlk). Skauts tā tad, pārejot ielu, ietur V veidīgu ceļu, vispirms uz kreiso, tad uz labo pusi.

Ceļa nejēga dodas pāri ielai skriešus, un piepēži atrodas autobusa priekšā. Viņš apstājas, tad skrej atpakaļ — protams, ja nav jau sabraukts.

Skauts iet rāmā garā, vaļējām acīm un valdot par visiem prātiem. Viņš neiet pāri ielai autobusa priekšā, bet ļauj tam pabrukt garām un tad dodas tālāk.

Ceļa nejēga skrej pakaļ ielu dzelzceļa vagonam, lai mēģinātu tur ielekt, bet kad neizdodas, viņš ap-

stājas un nemaz nepaskatās atpakaļ, ka aiz viņa seko automobilis, kurš viņam nākošā mirkli būs virsū.

Ir daudz paņēmieni, kā ceļa nejēgas var sevi sakropļot. Skauts, kurš zina kā jāizturas un jāuzmanās, ar prieku dosies cauri visdzīvākai kustībai. Bet viņš var darīt vēl vairāk. Viņš var būt ceļa vadonis īstiem ceļa nejēgām, vecām sievietēm vai maziem bērniem. Viņš var pārvest pāri ielai, gluži kā to dara policisti.

Ceļa nejēgu likumi.

Ceļa nejēga ir zēns, kurš neskatās apkārt, pirms dodas pāri ielai.

Ceļa nejēga lec autobusā un neskatās, kas aiz viņa brauc.

Ceļa nejēga iet pāri ielai priekšā ratiem vai autobusiem — kā stāvošiem, tā braucošiem. (Skauts pāriet aiz viņiem un uzmana nākošos.)

Ceļa nejēga nemeklē ielas pāriesānai vietu, kur vidū ir aizsarga trotuārs.

Ceļa nejēga drāžas ārā no skolas tūliņ līdz pus ielai, nelūkojoties ne pa labi, ne pa kreisi.

Ceļa nejēga rotaļājas ielas vidū.

Ceļa nejēga cenšas kaut kā pieķerties ielu dzelzceļa vagonam un pie tam neskatās, kas viņam tuvojas no muguras.

Ja zēns izpilda visus šos likumus, tad puslīdz droši viņš var kļūt par vienu no tiem 800, kuņi gada laikā aizvizinājās gluži par brīvu uz savām *sešam pedam* kā sabrauktie.

Padomājait, ko tas nozīmē jūsu vecākiem!

Māte.

Lielākā daļa skautu zina, ko nozīmē, kad ir laba māte, un jo vairāk viņi mīl savu māti, jo vairāk viņi baidās to zaudēt.

Tava māte tik daudz darijusi tevis labā, cietusi sāpes, panesusi grūtības audzinot tevi. Viņa pastāvīgi par tevi rūpējusies, vai tu vesels, vai slims. Viņa tevi mācījusi un sargājusi rūpju acīm. Viņa ziedojuši visu savu laiku un mīlestību tev. Kad viņa mirst, tev tas smags sitiens, pārtrūkst laimības pavediens.

Esmu zaudējis savu māti pēc piecdesmit gadu ilgas draudzības, un tādēļ zinu, ko tas nozīmē.

Viņa mani vadījusi kā zēnu. Viņa sargājusi ikvienu manu soli vīra gados. Kad man radās doma dibināt skautus, baidījos, ka viss neizdosies tik gludi. Tad māte man aprādīja, ka šī kustība varētu nākt par labu tūkstošiem zēnu, un es ķēros pie darba.

Bet, pateicoties viņai, skautu kustība sākās, un turpinājās sekmīgā gaitā.

Daudz skautu to būs nopratuši, jo saņēmu mātei miršot daudz līdzjūtības apliecinājumu no skautiem un skaistu puķu vitni ar motto: „Esi mōdrs“ no skautu organizācijas. Manu pateicību par visu to.

Es lūdzos Dievam, lai visi tie, kas bijuši man labi, arī savukārt atrastu remdinājumu, kad viņiem nāks nebaltā diena — mātes nāves stunda.

Pienākumi pret māti.

Ir vēl lielākas sāpes kā zaudēt māti viņai miršot, un šīs sāpes būs tavai mātei zaudējot tevi — es nedomāju tev miršot, bet tavu ļauno darbu dēļ.

Vai esi jebkad padomājis, ko sajustu tava māte, ja tu izrādītos par neģēli vai plukatu? Viņa tevi laidusi pasaulē un audzinājusi. Viņa tev mācījusi spert pirmos soļus, skaitīt pirmās lūgšanas, domāt pirmo domu, un priecājusies par tavām sekmēm.

Kad viņa vēroja tevi augam un spēcīgāku kļūstam, viņa savos sirds dziļumos cerēja, ka tu gūsi sekmes dzīvē, iemantosi sev labu slavu — ar ko va-

rētu lepoties. Bet ja tu sāc palaisties un neizrādi varonību un teicamu izturēšanos, ja tu jaucies „padi-benēs“, viņas sirds kā sasalst vilšanās un bēdās — kaut viņa to arī neizrādītu. Viss viņas mīlestības pilnais darbs un gaidas bijuši velti, un sāpes, redzot tevi slidam ļaunos ceļos, ir lielākas, kā redzot tevi mirstam.

Tu nevari viņu pasargāt no šī zaudējuma tev mirstot, bet tu vari glābt sevi viņai no tā otrā zaudējuma.

Gūsti darbā panākumus, lai tu uzņemtos, ko uzņemdamies, un tu ieliksmosi viņas sirdi. Lūko viņu neapbēdināt, bet cik vien spēji iepriecināt; tas tavs pienākums. Kad tad viņa mirst, tev būs labākais mierinājums, apziņa, ka esi visu darījis, lai viņai iztaptu un būtu atspajds grūtā brīdī. Nekad neesmu pazinis īsti labu cilvēku, kurš nebūtu bijis arī labs dēls savai mātei. Un cenšoties attaisnot savas mātes gaidas, daudzi sasnieguši dzīves kalngalus.

Tu varbūt atceries, ka sers Tomass Liptons, savu pirmo peļņu nododot mātei, viņas vārdus paturēja sirdī: „Citkārt tu man uzdāvināsi karieti un pāris zirgu.“

Viņš allaž tad sev atgādināja šos vārdus un cītīgi tiecās augšup, vienīgi domājot, kā nopelnīt tik daudz naudas, lai spētu izpildīt mātes vēlēšanos.

Viņš teica, ka viņa mūžā bijuši daudz jauku mirkļu, bet neviena tik jauka, kā toreiz, kad viņš mātei pasniedza kāroto dāvanu.

Mātes diena.

Vecs paradums zināmu dienu veltīt savai mātei. Daudzās vietās šī paraša zudusi, bet vēl uzglabājusies jo spilgti vakaru Anglijā.

Māmuļas dienā ģimene tad pulcējas ap galdu.

Liels notikums tad ir ēst „frumentu“ — kautko līdzīgu auzu tumei ar rozīnēm.

Ikvienam, kas smeļas kaņoti, jāsaka kāds sakāms vārds. Doma šeit tāda — pa to laiku iesmeltais atdziest.

Tad visu dienu ikviens ģimenes loceklis izrāda savu laipnību mātei vai, kad viņa mirusi, godina viņas piemiņu.

Esmu vienmēr svinējis „mātes dienu.“ Kad biju mājās, es izdarīju viņai labu darbu vai uzdāvināju viņai kautko. Kad biju prom, sūtīju sveicienus.

Tagad, kad viņa mirusi, nolieku puķes uz viņas kapa vai prom esot veicu kautko, kas viņai sevišķi būtu paticies.

Man gribētos, ka ikviens skauts man pievienotos, ikviens lai to pašu darītu savai mātei.

Vai gribi to?

Trešo septembri esmu svētījis kā mātes dienu — tā manas mātes dzimšanas diena. Ceru, ka visi skauti nākamā septembrī vienosies ar mani kopējā savas mātes godāšanā.

X NODAĻA.

Beigu norādījumi.

Norādījums ziņnesim.

Ziņnesim bieži draud briesmas tikt notvertam. Kad ziņu pie viņa atrod, tas var ļoti kaitēt viņa pusei.

Ikviens skauts zina dažādus paņēmienus, kā noslēpt ziņojumu pie sevis, un nesot vēl viltotu ziņojumu sev līdzī, viņš cer ienaidnieku „apvest ap stūri.“

Bet nelaime ir tā, ka „ienaidnieki“ arī ir skauti, un viņus nevar piemānīt ar viltus ziņojumu, viņi meklē, kamēr atrod isto.

Kā nu lai iznes cauri ziņojumu?

Labi, šeit būs vienkāršs paņmiens. Ziņnesim jāzina vēstījums no galvas un jāatkārto tikai nonākot galā.

Šis paņmiens viegls un vienkāršs, bet taisni apbrīnojami, cik reti tas tomēr izdodas. Cilvēks, kuŗš spēj labi atcerēties vēstījumu, būs tiešām vēlāk visai noderīgs.

Tādēļ daudzos pulciņos skautmasteri uzraksta ziņojumu un nolasa to ziņnesim. Šim jāaiziet pie „kāda“ pāris jūdžu attālumā un jāatkārto ziņojums.

Šis „kāds“ tad uzraksta ziņojumu un sūta atpakaļ. Skautmasters salīdzina savu ziņojumu ar „kāda“ rakstīto, un skauts var redzēt savas kļūdas.

Mazliet pavingrinājušies, skauti labi iemanīsies.

Reiz man atgadījās sekošais. Biju ārā šaut. Paaicināju kādu skautu un teicu:

„Aizejiet pie Dakvōrsa kunga, kuŗš dzīvo viņā mājā, un pasakait viņam, ka izeju ņaut Norlenda ceļa tuvumā. Ja viņš vēlētos ierasties ar savu ņauteni, būtu priecīgs ņaut kopā ar viņu.“

Šo ziņojumu atkārtōju zēnam divas reizes, un viņš aizdrāzās.

Dakvōrsa kungs nenāca, bet vēlāk saņēmu vēstuli, kuŗā rakstīja :

„Jūsu skauts ieradās pie manis un teica: „Sers Roberts vēlas zināt, vai jūs negribiet nākt ņauties šo pēcpusdienu.“

Protams, viņš nevēlējās nākt ņauties, un tādēļ teicis: „Nē, pateicos.“

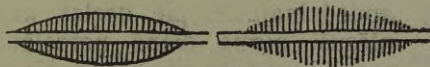
Lūk, maza neuzmanība, sagrozot ziņojumā vienu vai divus vārdus, un starpība iznāk jo liela.

Liktenīga kļūda kaŗā.

Arī zīmējot plānu, skautam jāuzmanās lietot pareizas zīmes.

Zīnu gadījumu, kur plānā viena zīme bija aplam iezīmēta, un tas prasīja simtiem cilvēku dzīvību.

Jūs pazīstat šīs divas zīmes, kuŗas attiecīgi nozīmē :

Ierakts ceļš.

Uzbērts ceļš.

Kaŗā starp Franciju un Vāciju 1870. gadā vāciem bija karte, kuŗu zīmējot izlūki aiz paviršības nebija apvilkuši līniju apkārt svītriņām, kāpēc likās, ka ceļš iet pa uzbērumu.

Tanī vietā notika nikna cīņa. Franču uguns bija vērstas tieši ielejā, un vācu kaŗaspēkam uz ceļa nebija kur paglābties aizsegā, viņus pļautin nopļāva.

Ģenerālis atradās attālāki no šīs kaujas lauka daļas, un dzirdot par notikušo, viņš palūkojās kartē un teica :

„Ceļš iet pa uzbērumu, tā tad ļaudīm jāvirzās gar vienu vai otru pusi ceļam, un visi būs no uguns pasargāti.“

Tā viņš pavēlēja sūtīt atkal un atkal kareivjus. Arī tos nopļāva. Ģenerālis sūtīja arvien vairāk, iekams neizdevās iziet cauri, bet viņi zaudēja šinī vietā trīs tūkstošus vīru.

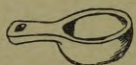
Ģenerālis tā nekad nebūtu rīkojies, ja viņš nebūtu kartē maldināts. Tikai divas mazas līnijas, aiz paviršības izlaistas, maksā tik daudz dzīvību!

Notikums norāda, cik svarīga rūpība arī visnīcīgākās lietās.

Nometnes kauss.

Ar vārdu „nometnes kauss“ neapzīmēju vis kādu godalgu, bet gan citu lietu, kuŗu skauts var pagatavot izstādei, pārdošanai vai arī Ziemassvētku dāvanai.

Protiet, koka dzeŗamtrauku.

Nometnes kauss.

Tie, kas dzīvojuši nometnē un apdedzinājušies pie dzelzs kaŗotēm, saplēsuši pirmā dienā porcelāna tasi un sasprādzinājuši citu otrajā dienā, sapratis, cik visai noderīgs būtu koka dzeŗamais trauks.

Man ir šāds trauks, un tā ir ista svētība nometnē un ceļojumā. Trauks ar visu rokturi izgriezts no kļava koka. Kātā ir caurums, kur var izvērt siksnu un piekārt kausu pie jostas, ja esi gājienā.

Skauts, kam ir mazs „drejbenķis“, varēs viegli tādus pagatavot duŗiem. Bet arī ar asu nazi var iztikt.

Zobārstniecība džungļos.

Divi pētnieki bija lielo zvēru medību ekspedīcijā Vakarāfrikā. Savā ceļojumā viņi nonāca kādā vientulīgā kaktā, kur britu valdību reprezentēja viens vienīgs jātnieku policists visā apgabalā.

Viņš bija vienīgais baltais visā apkārtnē un, kad pētnieki viņu sastapa, viņš bija gandrīz zaudējis prātu. Tā nebija vientulība, kas viņu bija gandrīz par vājprātīgu pataisījusi, bet gan zobu sāpes, kuņas viņš cieta jau labu laiku.

Dzīve džungļos viņu gan bija mācījusi par sevi citādi rūpēties, bet izbakstīt savus zobus viņam nenācis ne prātā. Kad viņš ieraudzīja abus baltos, viņš tos lūgtin lūdza atsvabināt viņu no mokām.

Pētnieki bija priecīgi, ka iedomājušies apgādāties ar pilnīgu pirmās palīdzības somu, kuņā varēja atrast arī zobārstu maigles. Neviens no viņiem ar šādu rīku vēl nebija rikojies, un viņi necerēja sekmīgi veikt uzdevumu. Bet nevarēja kavēties, un viņi izlozēja, kuņām jābūt par zobārstu.

Otrs uzņēmās doktora pienākumus. Šīni gadījumā gan nevajadzēja slimnieku iemidzināt, bet tikai noturēt mierīgi guļam uz muguras smiltīs, sēžot viņam uz krūtīm un turot cieši viņa rokas!

Drīz vien darbs bija galā, zobs izvilkts, un pētnieki aizgāja, pavadīti labiem policista novēlējumiem. „Doktors“ tagad kāda Midlendās novada inspektors.

„Ja penijs būtu toreiz nācis zemē ar „skaitli“, nevis „ērgli“, viņš nobeidza stāstu, „es būtu bijis zobārsts, nevis doktors!“

Arodzīmes parunas.

Es izmeklējos šādas parunas katrai arodzīmei kādā lielākā krājumā. Jūs varētu interesēt savu arodzīmju parunas.

Aizsargs: Aizsargāties, ne izaicināt.
Aktieris: Smejies cik spēdams un liec arī
citiem smieties — smiekli dara laimīgus.

Aviātors: Tiecies augsti.

Burtlicis: Maza kļūda tālu saredzama — gluži
kā nepareizi salikts vārds.

Ceļa vadonis: Skauts pūlas citiem atvieglot
ceļu.

Dabas pētnieks: Dievs radījis dzīvniekus,
lai tādēļ velti viņus nenonāvējam.

Dārznieks: No meža ābeles potētu ābolu ne-
sagaidīsi.

Dravnieks: Esi darbīgs kā bite.

Elektromontieris: Kā sika dzirkstele spēj
kustināt mašīnas, tā zēns var lielu darbu veikt.

Fotografs: Vienmēr rādi isto viedokli.

Glābējs: Domā par tiem, kas briesmās, nevis
par sevi.

Izlūks: Turies uz istā ceļā un nenogriezies.

Jātnieks: Vari vest zirgu pie ūdens un arī
dzirdīt, bet tikai tad, ja tas izslāpis.

Jūrnieks; Stūrē gažām klintīm un seklumiem.

Kalējs: Naglas mums trūka — pakavu zau-
dējām; pakava trūka — zirgu zaudējām; zirga mums
trūka — vīru zaudējām; vīra mums trūka — kauju
zaudējām.

Kalnracis: Tie, kas strādā neredzami, bieži
strādā visgrūtāki.

Kantorists: Nekad neapgalvo kaut ko tad,
ko nevarētu pierādīt melnu uz balta.

Kurpnieks: Esi pieticīgs — veci zābaki la-
bāki par kailām kājām.

Kurvju pinējs: Neliec visas olas vienā kurvī.

Kustoņu draugs: Draugs cilvēkiem un ku-
stoņiem.

Laivinieks: Savu kanū vadi tik pats.

Mākslinieks: Zini, kur robežu vilkt.

Mežkopis: No ziles ozols auga.

Misionārs: Draugs bēdās — īsts draugs.

Mūrnieks: Ikvienam cilvēkam sava vieta pasaulē, gluži kā ķieģelim sienā.

Mūzikants: Rod saskaņu, ne nesaskaņu — savā pulciņā.

Namdaris: Ko dari, dari lieliski, lai vēlāk varētu ar savu darbu būt lepns.

Novērotājs: Lēni, lēni ķeri pētiķi.

Pavārs: Viruma izmēģināšana ir viņa apēšana.

Peldētājs: Briesmas atgādina aukstu ūdeni — jo vairāk viņā skaties, jo vairāk bīsties, meties iekšā un peldi droši.

Piensaimnieks: Nekad nelej ūdeni pienā — citiem vārdiem, strādā pēc labākās apziņas.

Putnkopis: Neskaiti cāļus pirms tie izperēti.

Riteņbraucējs: Uzmani suņus, braucot no kalna.

Sanitārs: Esi modrs, — tad jautri vari lekt rotaļā, darbā jo grūtā;
locekļus lāpīt vai olu cept
gadās ikdienas darba gaitā.

Angļu skautu dziesma.

Sargs: Plašu vērienu.

Signalizētājs: Stāsts par Leidlovu — bijušo skautu.

Skārdnieks: Draudzības ar laipnību sakaļ.

Strēlnieks: Mhlalapaunzi (zūlu vārds) — vīrs, kuņš nogulās, lai šautu — t. i. cilvēks, kuņš visu rūpīgi apsveļ, pirms sāk darboties.

Taurētājs: Nepūt pats savu tauri.

Telegrafists: Ātri sūtīta īsa ziņa atsveļ vēlu saņemtu gaŗu vēstuli.

Topografs: Uzņem arī sava dzīves ceļa plānu, lai gūtu sekmes.

Tulks: Skauti ir visās pasaules malās.
Veļas mazgātājs: Tīriba vistuvāk dievībai.
Vispusīgs amatnieks: Antīņš visos darbos un meistars dažos.
Zemkopis: Smaga vaga, smagi graudi.
Zvaigžņu pētnieks: Nesniedzies pēc mēness, bet gan kā sasniedzamāka.
Zvejnieks: Jūrā vēl tikpat labas zivis, kā izzvejotās.

Norādījums signalizētājiem.

Angļu laikrakstos pārsprieda, kā sastādīt teikumu signalizētājiem, kur visīsākā teikumā būtu visi alfabēta burti. Tika minēts teikums ar četrdesmit diviem burtiem. Kāds novada inspektors tad rakstīja, ka skauti lieto daudz īsāku teikumu ar 35 burtiem:

„He, Rolf, ej palīga vilcēnam izbrist dūkstī“.

Bet skautus pārspēja kāds cits korespondents, kas uzrakstīja vēl īsāku teikumu, protiet, ar 27 burtiem:

„He, Gotfrids cep Jankam zvirbuli“.

Teikumu iesūtīja kāds garīdznieks (Tulkojumā izlietoti „Ugunskura“ sacensību materiāli — tlk.). Man šķiet, viņš tādu „cepšanu“ īstenībā nemaz negribēja, un ja skautu teikums mazliet garāks, viņš tomēr skautiskāks.

Nāve no netīrumu putekliša.

Lorda Harringtona nāvi nožēlo daudzi skauti.

Pirmkārt, viņam patika skauti, un otrkārt, viņš pats bija pa pusei skauts.

Es saku — viņš bija skauts — jo veica daudz lietas, kuņas skauti veic. Kautgan viņš bija vecāks par septiņdesmit gadiem, viņā bija spars un gars kā zēnam. Polo viņš spēlēja kā jauneklīs. Viņš milēja kustoņus, un suņi un zirgi viņam bija isti draugi.

Un esot kustoņu draugam, jūs sapratisit, viņam vajadzēja būt arī cilvēku draugam — vienmēr gatavam izdarīt labo darbu, jo sevišķi bērniem.

Viņš bija arī izveicīgs rokdarbos, un daudz laika pavadīja darbnīcā. Un taisni šeit viņš sastapa nāvi, jo viņš bija tikai pa pusei skauts. Viņš nerikojās pilnīgi pēc pirmās palīdzības prasībām sīkā atgadījumā.

Strādājot darbnīcā, viņam gadījās pieskārties ar roku karstai caurulei un apdedzināties. Vaina bija lata lielumā taisni locītavā. Viņš zināja no pirmās palīdzības, ka jāuzpilina brūcei eļļa. Pacēlis skaidiņu no zemes, viņš iebāza to eļļas traukā un uzzieda vainai. Bet viņš bija aizmirsis, ka vainas ārstējot, pusi veselības nozīmē tirs materiāls.

Piemēram, ja iegriežat rokā, labāk ļaut vainai asiņot, lai netirumi tiktu izskaloti, nekā apsiet ar netīru lupatiņu.

Gribu, pirms beidzu, atgādināt vēl vienu vecu nostāstu — varbūt viņš jums noderēs.

Dzīve mucā.

Sen atpakaļ dzīvoja gudrs vīrs, bet viņš nekad nebija laimīgs. Kreizes, kad viņš iemācījās kādu lietu, viņš atrada, ka vēl kaut kas jāiemācās. Un viņš vēlējās visu iemācīties.

Gluži kā kāpjot kalnā — tikko tev liekas, kā esi sasniedzis galotni, te skatam paveras cita virsotne, mazliet augstāka, aiz tās atkal cita, un tā bez gala.

To pašu atzina arī gudrais vīrs. Viņa vārds bija Diogens. Varbūt esi par viņu dzirdējis. Nu — pēdīgi viņš kļuva nepacietīgs. Tāpat kā lapsa, kuņa teica, ka vīnogas viņpus sienas ir skābas, jo viņa nevarēja sienai tikt pāri, tāpat Diogens teica, ka nav vērts vispār mācīties. Viņš teica, ka viss ir muļķīgi, jo sevišķi

mulķīgs ir cilvēks, kas savu mūžu mīcās, pelna un tad izdod naudu.

Tādēļ viņš aizgāja un dzīvoja mucā, kuŗa bija tikai tik liela, lai viņā varētu apgulties. Viņš ēda, ko varēja atrast augam. Viņš dzīvoja vienkāršāko dzīvi, bet likās, ka tomēr nebija apmierināts. Viņš kļuva pikts un nelaipns, un neviens viņu nemīlēja. Ja kāds nāca viņu apraudzīt, viņš kā nikns suns izbāza galvu no mucas un rūca.

Šādu dzīvi viņš izvēlējās nevis tādēļ, ka tā būtu labāka, bet tādēļ, ka viss viņam šķita ļauns. Bet tas nav īstais ceļš kā uzsākt, lai gūtu laimi.

Nevienam nešķita Diogena dzīve jauka un neviens viņam nedarija pakaļ, un es cilvēkus par to nenosodu.

Tā laba pamācība — nekad netraucēt citu ļaužu ceļus; viņi tad pie sava ceļa jo cieši pieķersies. Lai viņi paši redz, ka jūsu ceļš ir labāks, un ja dzīvojiet pēc skautu principiem, jūsu ceļš tiešām arī ir labāks.

Jūs zināt, ka skautisms ir vislabākais, tad ļaujiet citiem vērot kā skauti darbojas, un viņi drīz vien arī paši gribēs kļūt skauti.

Allaž man liekas, ka ļaudis, kas kļūdas atrod pie citiem vai zobojas par citu darbiem, atgādina Diogenu mucā. Viņiem allaž nav pašiem nekā pārāka ko parādīt, un viņi droši neatrastu neviena, kas nāktu un listu arī viņu mucā.

Dažas lietas, kas skautam jādara.

Kādā pulciņa žurnālā reiz atradu teicienus, kuŗus der ievērot.

Sevi liec pēdējā vietā.

Mazas rūpes savā dzīves ceļā neievēro.

Ja citiem kas labs gadās, priecājies ar viņiem.

Ja citi cieš — saki līdzjūtīgu vārdu.

Labāk runā par savām, nekā citu kļūdām.

Lai tev būtu vieta visam, un viss savā vietā.

Slēp savas nepatikšanas, bet palīdzi citiem izkulties no viņu nepatikšanām.

Turi durvju rokturi rokā un aiztaisi visas durvis aiz sevis klusītiņām.

Nekad nepārtrauc sarunu, bet nogaidi savu kārtu, lai runātu.

Meklē visur daiļumu un lūko saskatīt visam jau tro pusi.

Kāds vārds rōveriem.

Manas grāmatas tagad lasa daudz rōveru, un iekam šo grāmatu beidzu, gribu sniegt viņiem sevišķu norādījumu.

Tiešām, neesmu visai drošs, vai ikvienu jaunekli nevajadzētu ieslodzīt klosterī vai trako mājā uz dažiem gadiem, lai viņš nāktu pie prāta. Vai jūs rōveri, to dzirdat?

Kādēļ?

Tādēļ, ka ikviens jauneklis, atstājot zēna gadus, ieņemas galvā jo lielas domas, kamēr galviņa šīm domām izrādās par mazu. Šinī dzīves laikmetā ikviens grib pasauli atgriezt pie ticības vai nest brīvību ikvienam politiskiem un revolūcionāriem paņēmieniem.

Kad viņš šai pakāpei tiek pāri, viņš grib nogalināt kādu citu vai arī sevi pašu. Vēlāk viņš pieņemas prātā un tad atzist, kāds nejēga bijis.

Kā piemēru savādām idejām, kuņas ienāk jaunekļu galvās, varu minēt divus jaunekļus. Pilnīgi neatkarīgi viens uz otra, viņi nāca pie slēdziņa, — Anglijas celtnes esot tik nejēdzīgas, ka viņiem jāklūstot par arhitektiem, lai pārveidotu mūsu pilsētu ārieni.

Viens no viņiem tagad brašs virsnieks Karāliskā gvardijā, otrs — bagāts tirgotājs.

Pats esmu visu to pārdzīvojis, un varu būt līdzjūtīgs. Biju stingri vien nodomājis kļūt par misionāru, lai tiktu no pagāniem mocīts zem palmu kokiem. Bet manus romantiskos sapņus pārtrauca māte. Viņa teica, lai neesot muļķis un lai vispirms iestātos armijā, tur spēsot kalpot dzimtenei un iepazīties ar pasauli. Ja tad gribēšot kļūt par misionāru, varēšot atrast daudz darba šeit pat Anglijas lielajās pilsētās — nemaz nebūšot jāilgojas pēc palmu kokiem.

Kad jauneklis iztēlojas kaut ko visai lieliski, viņš pārlicināts, ka viņam taisnība, bet kuŗam katram citam — pat viņa mātei — nav taisnība. Viņš tad nekad negrib dzirdēt par jautājuma otro pusi.

Lūk, kādēļ tik daudzi viņas. Lūk, kādēļ tik bieži streiko; uzņēmēji nespēj skatīties no strādnieku viedokļa, nedz strādnieki — no uzņēmēja viedokļa. Tādēļ arī tik daudzi savā dzīvē nelaimīgi — viņi redz tik savas iegribas un neredz citu viedokļus.

Tie, kas vienmēr vaimanā par savām tiesībām, ir visai nelaimīgi. Viņi nespēj iedomāties, ka citiem arī ir savas tiesības, un tā dzīve viņiem kļūst par istu elli. Brēkt pēc mēness, uzskata par bērnu muļķību, bet to pašu dara tūkstoši pieaugušie.

Tev nav jāgaida viņa saule, lai nokļūtu paradīzē vai ellē. Tu vari abas šeit pat izbaudīt, ja vien eji pa isto ceļu.

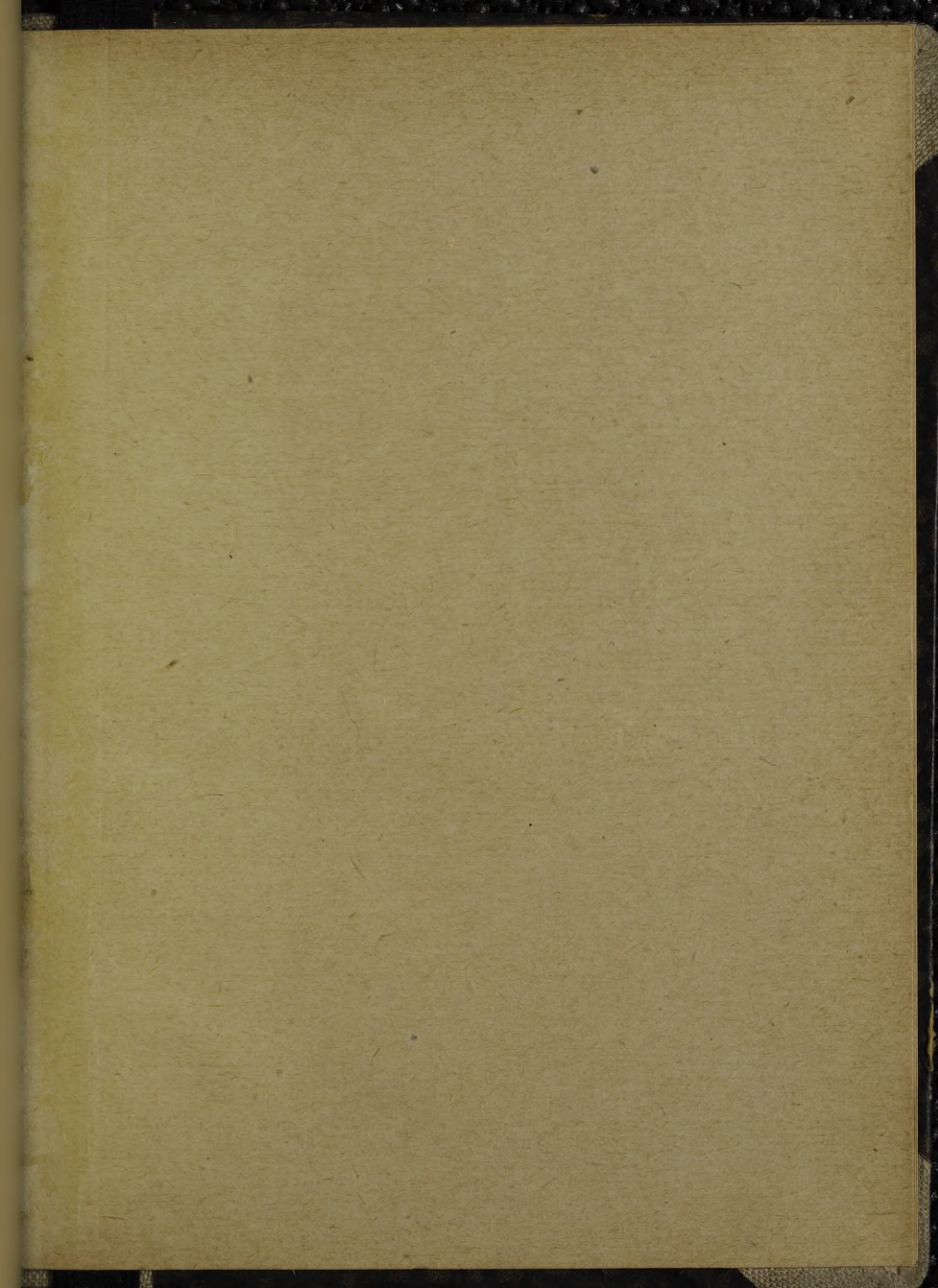
Mans padoms — ja gribi pasauli pārveidot par laimīgu kaktiņu sev un citiem: vienmēr lūkojies apkārt, vēro citu viedokli, un tu atradīsi, ka var attaisnot arī viņa uzskatu gluži, kā tavējo.

Saturs :

	lpp.
I nodaļa. Zēnu vainas	3
II „ Bokss, kājbumba, peldēšana un klaunu triki . .	17
III „ Zīmēšana, lidošana, ugunsdzēsšana un nometnes dzīve	33
IV „ Labākais sports — dzīve dabā	55
V „ Pie maoriem un sarkanādaiņiem	71
VI „ Piedzīvojumi jūrā un ledū	95
VII „ Par pielīšanu un skautu nūju	113
VIII „ Taupība, smēķēšana un riteņbraukšana	126
IX „ Gūmēšanas māksla	142
X „ Beigu norādījumi	156

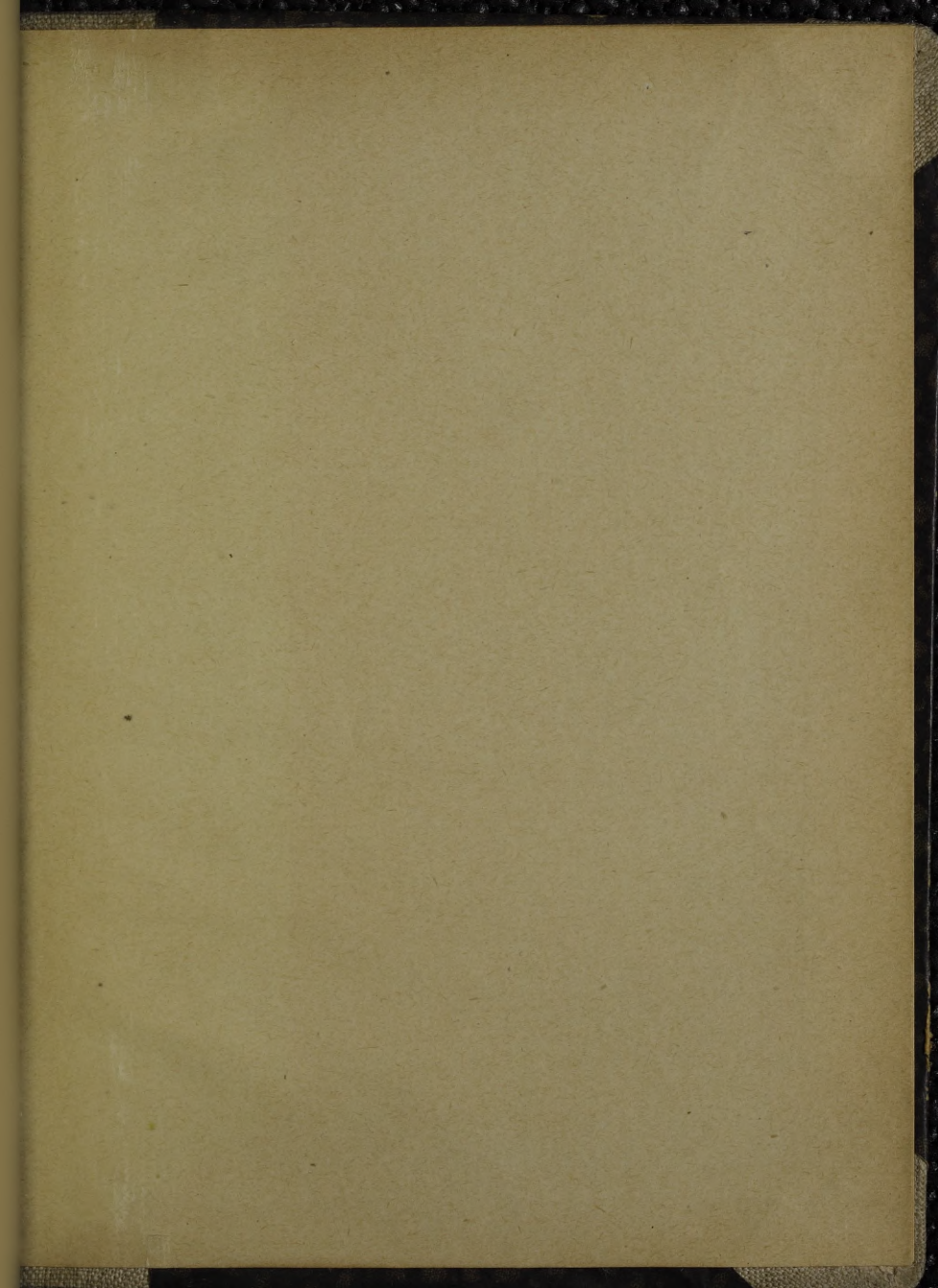
Le 290

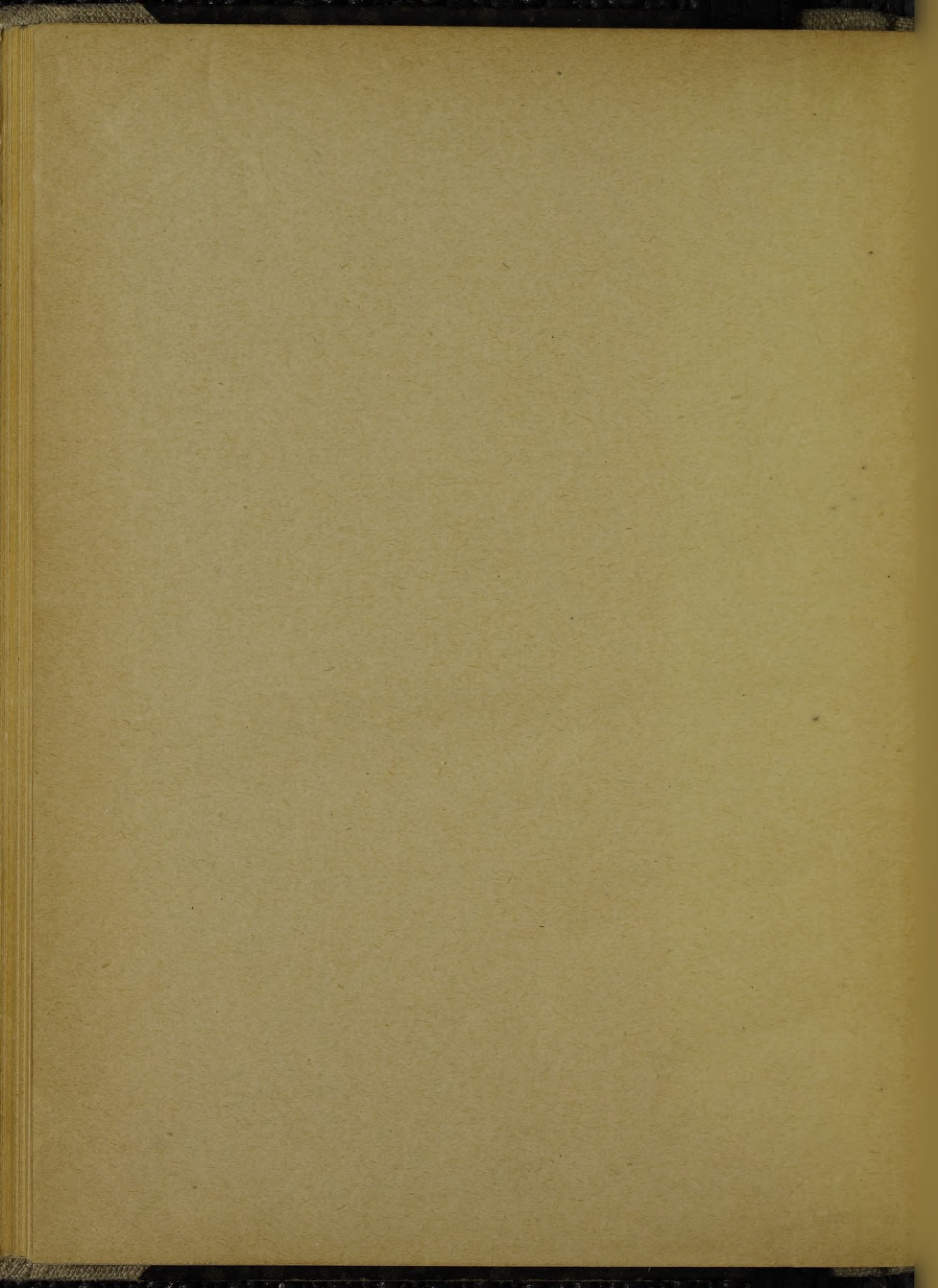

Le 290

30-171

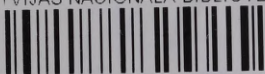
22 FEB 1930

4.-

LĀTVIJAS NACIŅĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046650